

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ

Ι. ΝΑΟΥ ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΠΕΥΚΑΚΙΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΝΟΡΙΑΚΗ ΥΛΟΓΙΑ

” Έτος Ι ’ ● ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2012

’Αριθ. Τεύχους 123

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελίς

01. Ὁ Ἰησοῦς τῶν αἵρετικῶν καί τοῦ θεάτρου δέν εἶναι ὁ Θεάνθρωπος Χριστός μας! (π. Β. Θ. Β.)	391
02. Ἕνας ἐγκεντρικὸς ἀπαράδεκτος (π. Καλ. Λυράκης)	395
03. Τό δηλητήριό τοῦ μή κατ' ἐπίγνωσιν ζήλου (π. Π. Γρίβας)	398
04. «Ἀναρωτιέμαι...» (Ἰωάννης Χαβαλάμπης)	400
05. Βαρανταλείτουργο γιά τὰ Χριστούγεννα	404
06. Ἡ εὐθύνη τῶν ἀρχόντων (Νίκος Τσιρώνης)	405
07. Κατχητικά Γχολεῖα: Τά σύγχρονα Κρυφά Γχολεῖα (Μαρίνα Διαμαντῆ)	407
08. Ἡ Ἔνορία, μία ἐν Χριστῷ κοινωνία (π. Γεώργιος Χάας)	412
09. Ἡ πορνογραφία ἔχει ἐπιπτώσεις στήν ψυχὴ καί στὸν ἐγκέφαλο	414
10. Ἐνοριακὸ Λειτουργικὸ Πρόγραμμα	418
11. Ὑπάρχει Ὁρθόδοξη Ὁμοιοπαθητική; (ἀρχιμ. Χρυσόστομος Τροχαλάκης)	419

ἐνοριακὴ ΒΥΛΟΓΙΑ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ Ι. Ν. ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΠΕΥΚΑΚΙΩΝ

(Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν)

Ἀσκληπιοῦ 38 (Ἀθήνα) Τ.Κ.106.80

Τηλ.:2103612449 - Fax:2103627037 - e-mail: vasvolou@otenet.gr

www.agnikolaos.gr

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ: Ἱ. Ναός Ἀγ. Νικολάου Πευκακίων

ΕΚΔΟΤΗΣ - Διευθυντὴς Συντάξεως: π. Βασίλειος Ε. Βολουδάκης

Καλλιτεχνική Ἐπιμέλεια: **Σαπφώ Νίνου**

Τυπογραφική Ἐπεξεργασία: **Σπύρος Κροντήρης & Δέσποινα Καρζῆ**

ΧΟΡΗΓΟΣ ΤΕΥΧΟΥΣ:

Ἐκδόσεις **“ΥΠΑΚΟΗ”**

ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ - ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΔΕΚΤΕΣ

Ἐπιτρέπεται ἡ μὲ ὁποιοδήποτε τρόπο ἀναδημοσίευση τῶν ἀρθρῶν τοῦ τεύχους αὐτοῦ μέ τὴν ἀπαραίτητη προϋπόθεση νὰ ἀναγράφεται σὴν ἀναδημοσίευση ἡ πηγὴ προελεύσεώς τους καθὼς καὶ ὁλόκληρο τὸ ὄνομα τοῦ συντάκτου τους καὶ ὄχι μόνο τὰ ἀρχικά του, μὲ τὰ ὁποῖα τυχόν δημοσιεύονται τὰ ἀρθρα σὺν περιοδικό μας.

Ο ΙΗΣΟΥΣ ΤΩΝ ΑΙΡΕΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ Ο ΘΕΑΝΘΡΩΠΟΣ ΧΡΙΣΤΟΣ ΜΑΣ!

Οἱ δειλοί τοῦ ἀπατεῶνος αἰῶνος μας ἔκαναν καί πάλι τήν ἐμφάνισή τους παριστάνοντας τοὺς γενναίους καί τοὺς προοδευτικούς. Ἀφοῦ δέν ἔχουν τὰ “κότσια” νά χλευάσουν τόν Μωάμεθ καί τόν Ἀλάχ του, γιατί φοβοῦνται καί τρέμουν τὰ γιαταγάνια τῶν Μωαμεθανῶν πού... ἐνεδρεῦουν γιά τοὺς “ἀπίστους” καί ὕβριστές, θεώρησαν ἰδανική ἐνασχόληση γιά νά τονώσουν τή μειωμένη αὐτοεκτίμησή τους, νά ξεσπάσουν ἐναντίον τοῦ Ἑσταυρωμένου Χριστοῦ μας. Τόν σατίρισαν, Τόν ἔκαμαν θέατρο καί θεατρική παράσταση. Τόν κατέβασαν στό ἐπίπεδό τους, Τόν φαντασιώθηκαν ὅμοιό τους στήν πύθταπεινωτική στάθμη γιά τόν ἄνθρωπο, τήν ὁμοφυλοφιλία, καί τότε ἡ κουρελιασμένη αὐτοεκτίμησή τους τοὺς ἔδωσε τήν ψευδαίσθηση τῆς ὑπεροχῆς!

Ἀλήθεια! Δέν ὑπάρχει μεγαλύτερη ἀπόδειξη τοῦ ὅτι ὁ Χριστός εἶναι ὁ Δημιουργός τοῦ παντός ἀφοῦ ἀκόμη καί οἱ ἀποστατήσαντες ἀπ’ Αὐτοῦ –δαίμονες καί ἄνθρωποι– δέν μποροῦν νά παύσουν νά ἀσχολοῦνται μέ Ἐκεῖνον, ἀλλά συνεχῶς περιστρέφονται γύρω Του, ὅπως ὁ δολοφόνος στόν τόπο τοῦ ἐγκλήματός του!

Πολλοί ἦσαν αὐτοί πού ἀντέδρασαν ἀπό ἱερή ἀγανάκτηση –κληρικοί καί λαϊκοί– στή θεατρική παράσταση πού παρουσιάζεται αὐτές τίς μέρες μέ τόν τίτλο «**Corpus Christi**», καί εἶναι ἐπαινετή ἡ ἀγανάκτησή τους κατά τῆς ἀδικίας, ἀφοῦ ἀγαποῦν τόν Χριστό καί ἡ πνευματική φιλία τους μέ Ἐκεῖνον τοὺς ὥθησε νά ἀντιδράσουν ἔντονα πρὸς ἐκείνους πού ἔχουν ἰσοπεδώσει τὰ πάντα καί ἐπιχειροῦν νά διατρανώσουν τήν βλασφημία καί τήν αἰσχύρτητα ὡς δεσποζουσα παρουσία στήν πάλαι ποτέ εὐσεβῇ Πατρίδα μας.

Παρά τίς καλές, ὅμως, προθέσεις τῶν ἀγαπῶντων τόν Χριστό, ἡ πρόσφατη ἀντίδρασή μας πρὸς τοὺς ὕβριστάς εἶχε, δυστυχῶς, θετικά γι’ αὐτοὺς ἀποτελέσματα καί πρέπει νά προβληματισθοῦμε σοβαρά γιά τήν τακτική πού πρέπει νά ἀκολουθήσουμε στό μέλλον. Δέν εἶναι πρέπον νά προσφέρουμε διαφημιστικά ὠφέλη σ’ ἐκείνους πού μισοῦν τόν Χριστό καί, πολύ περισσότερο, νά τοὺς δίνουμε τή χαρά ὅτι ἔχουν τή δύναμη καί τόν τρόπο νά θίξουν, ἔστω καί κατ’

ἐλάχιστον, τόν Χριστό μας, ἀφοῦ, ὅποιος μιλάει γιά τόν Χριστό ἐκλαμβάνοντάς τον ὡς ἀπλόν ἄνθρωπον καί ὄχι ὡς Σαρκωθέντα Θεόν, δέν ἀναφέρεται στόν Χριστό τῆς Ἐκκλησίας μας ἀλλά σέ κάποιον Ἰησοῦν, κοινόν ἄνθρωπο, ἕναν ἀπό τοὺς τόσους πού ὑπῆρξαν ἀλλά καί πού ὑπάρχουν ἀκόμη καί σήμερα, καταγόμενοι ἀπό τό Ἰσραήλ.

Αὐτοῦ τοῦ εἴδους τοὺς ἀνθρώπους μποροῦμε νά τοὺς χαρακτηρίσουμε ὕβριστές, ἀλλά ὄχι βλάσφημους, γιατί δέν πιστεύουν στή Θεότητα τοῦ Χριστοῦ, ἀσχέτως ἂν στό πρόσωπο τοῦ κοινοῦ κατ' αὐτούς καί θνητοῦ ἀνθρώπου Ἰησοῦ συνδέουν γεγονότα τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ τῆς Ἐκκλησίας. Ἔτσι ἐξηγεῖται τό γιατί ὁ ἴδιος ὁ Χριστός μᾶς εἶπε «πᾶς ὅς ἐρεῖ λόγον εἰς τόν Υἱόν τοῦ Ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ τῷ δέ εἰς τό Ἅγιον Πνεῦμα βλασφημήσαντι, οὐκ ἀφεθήσεται» (Λουκ. ιβ,10).

Οἱ ὕβριστές μέ τήν πρακτική τους τό μόνο πού κατορθώνουν εἶναι νά ἐπιβεβαιώνουν ὅτι ὁ Ἀληθινός Χριστός, ὁ Χριστός τῆς Ἐκκλησίας, παραμένει τό μεγαλύτερο ἐμπόδιο στήν προσπάθειά τους νά ἐξαπλώσουν τήν κυριαρχία τοῦ ψεύδους. Συνάμα, ὁμως, ἄθελά τους μᾶς ἀποκαλύπτουν καί τοὺς πραγματικούς καί κατά κυριολεξία βλασφήμους, αὐτούς πού τοὺς ἐνέπνευσαν νά γίνουν ὕβριστές τοῦ Χριστοῦ. Μᾶς δείχνουν ἐκείνους, πού, ἐνῶ ἰσχυρίζονται ὅτι πιστεύουν πῶς ὁ Χριστός εἶναι Θεός, Τόν παραχαράσσουν καί διαστρέφουν τήν διδασκαλία Του.

Ὅπως κάποτε ὁ Ἄρειος, ἔτσι καί οἱ σημερινοί διάδοχοί του στήν ἀσέβεια, Παπικοί καί Προτεστάντες, εἶναι οἱ βλάσφημοι διδάσκαλοι καί ἐμπνευσταί τῶν ὕβριστῶν, ἀφοῦ, οἱ μέν Παπικοί (χαρίζοντας τό ἀλάθητο τῆς Ἐκκλησίας σέ ἕναν ἄνθρωπο-κτίσμα, τόν Πάπα) συνεχίζουν νά ἀποκαλοῦν τήν Θεία Χάρη κτίσμα, οἱ δέ Προτεστάντες θεωροῦν ὁλόκληρη τήν Ἐκκλησία κτίσμα καί, συνεπῶς, τόν Χριστό, μέ τό νά «ἐπεκτείνουν τόν Παπικό θεσμό μέχρι τῆς τελευταίας Προτεσταντικῆς καλύβης» ἀνακηρύσσοντας ἀλάθητον κάθε Προτεστάντη καί κατά συνέπεια ἀνήθικον, ἀφοῦ τό ἥθος τοῦ Χριστοῦ δέν τό διδάσκονται πλέον ἀπό τήν Ἁγία Γραφή ἀλλά ἀπό τό πνεῦμα τῆς ἐποχῆς, τό πνεῦμα τοῦ κόσμου καί τῶν ἐν κόσμῳ, ἀπό «τό φρόνημα τῆς σαρκός, τήν ἐπιθυμίαν τῶν ὀφθαλμῶν, τήν ἀλαζονείαν τοῦ βίου».

Ἔτσι, ἔφθασαν οἱ βλάσφημοι Προτεστάντες στήν ἀντίθεο βλασφημία νά διαφεύδουν τόν Χριστό στήν πράξη μέ τό νά κηρύσσουν ὅτι ἡ

όμοφυλοφιλία, όχι μόνο δεν κολάζεται αιώνια, αλλά και εύλογείται από τον Θεό ως προϋπόθεση ακόμη και της Ίερωσύνης και της Άρχιερωσύνης!

Έάν θέλουμε, λοιπόν, να είμαστε τίμιοι με τους ανθρώπους και συνεπείς με την Αλήθεια πρέπει να παραδεχθούμε ότι οι ήθικοι αúτουργοί της συγγραφής του σεναρίου του θεατρικού «**Corpus Christi**» είναι ή ανήθικη Προτεσταντική θεολογία και Ίεραρχία, αλλά και ή διπλά ανήθικη Παπική Ίεραρχία πού, ενώ φανερά δεν εκφράζεται υπέρ της ανηθικότητας αλλά, αντίθετα, παρουσιάζεται και ...παρθενεύουσα(!) με την επιβολή υποχρεωτικής αγαμίας στον Κλήρο της, στην πράξη, όχι μόνο σκεπάζει κάθε ανηθικότητα των κληρικών της αλλά και κατοχυρώνει θεολογικά κάθε ήθικη παρεκτροπή τους, όπλίζοντάς τους με την Ίησουϊτική διακαιολογία ότι με τή χειροτονία τους «όρκίσθηκαν να τηρήσουν αγαμία και όχι παρθενία»!

Ό Χριστός της Έκκλησίας μας δεν έχει καμιά σχέση με τον Χριστό των Παπικών και των Προτεσταντών, πού είναι κατ' ακρίβειαν οι σεναριογράφοι του Χριστού των θεατρίνων. Ό Νυμφίος της Έκκλησίας, αλλά και κάθε εύλαβοῦς ψυχής, είναι ό Σαρκωθείς Θεός. Ό Θεός Λόγος, τό Δεύτερο Πρόσωπο της Άγίας Τριάδος, πού έγινε και Τέλειος Άνθρωπος, όπως ό Πρωτόπλαστος Άδάμ, χωρίς σπέρμα ανθρώπινο και χωρίς να αναπτυχθῇ στην Παρθενική Μήτρα της Θεοτόκου ως έμβρυο πού σταδιακά διαμορφώνεται σέ σχήμα ανθρώπου, αλλά έξ άκρας συλλήψεως Του έκ Πνεύματος Άγίου ήταν σχηματισμένος άνθρωπος.

Δέν συνελήφθη ό Χριστός με ανθρώπινο σπέρμα –γιατί θά ήταν και Αúτός φορέας του Προπατορικού άμαρτήματος– αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι ήταν άφύσικος άνθρωπος, άφου και ό Άδάμ δεν ήλθε στην ύπαρξη «σπερματικώς», αλλά «δημιουργικώς». Τό σπέρμα δεν είναι συστατικό της ανθρωπίνης φύσεως αλλά αποτέλεσμα της πώσεως και της παρακοής, γι' αυτό ό Άδάμ πρό της πώσεως δεν είχε σπέρμα. Μετά την πώση έλαβε ό Άδάμ τό σπέρμα ως συνακόλουθο των «δερματίνων χιτώνων».

Ό Χριστός, λοιπόν, ως «Νέος Άδάμ», οúτε έγεννήθη με σπέρμα, οúτε παντελώς είχε σπέρμα, οúτε ενήργησε συναφή σαρκική διαδικασία, πλὴν των «άδιαβλήτων παθών», της πείνας, της δίψας, της κοπώσεως, της αίματώσεως, του θανάτου. Άν ό Χριστός είχε σπέρμα,

ἐκτός τοῦ ὅτι θά ἦταν φορεὺς τοῦ Προπατορικοῦ ἁμαρτήματος, θά ἐδίδετο ἡ δυνατότητα στόν διάβολο νά τοῦ κινήσῃ τήν σαρκική διαδικασία τῆς ἀκουσίου καί ἐν ὑπνώσει ρεύσεως, ὅπως τήν κινεῖ καί σέ προχωρημένους στήν ἀρετή ἀνθρώπους χωρίς τήν δική τους θέληση.

Τό ὅτι δέν ἐνήργησε ὁ Χριστός καρμιά γενετική λειτουργία εἶναι ὁ λόγος πού δέν συμπεριλαμβάνεται ἡ διαδικασία αὐτή στό «ἀδιάβλητα πάθη», καί γι' αὐτό οἱ προγαμιαῖες σχέσεις δέν εἶναι ἀκίνδυνες γιά τήν ψυχοσωματική υἰεία τῶν ἀνθρώπων, ἀλλά ἀπαιτεῖται γιά τίς σαρκικές σχέσεις ἓνα ἱερό Μυστήριον, τό Μυστήριον τοῦ Γάμου, τό ὁποῖο διά τῆς Θείας Χάριτος ἐμποδίζει νά βλαφθῇ τό ζεῦγος ἀπό τήν συνουσία.

Εἶναι καταφανές ὅτι ὁ Χριστός τῆς Ἐκκλησίας μας ἀπέχει ἀπό τόν Χριστό τῶν βλασφημῶν αἰρετικῶν, Παπικῶν καί Προτεσταντῶν –δηλαδή ἀπό τόν Χριστό τῶν θεατρικῶν ἔργων πού ἐξεγείρουν τίς συνειδήσεις τῶν πιστῶν– «ὅσον ἀπέχουσιν Ἀνατολαί ἀπό Δυσμῶν»! Ἀπέχει, ὅσο ἀπέχει ὁ Θεός ἀπό τόν ἁμαρτωλό ἄνθρωπο.

Συνεπῶς, ὁ Χριστός τῆς Ἐκκλησίας μας δέν κινδυνεύει ἀπό κανένα ἐπίγειο ἢ ἐπουράνιο ὄν, οὔτε ἀπό ὁποιαδήποτε παραχάραξη τοῦ Προσώπου Του. «Οἰκεῖ Φῶς ἀπρόσιτον». Δέν μπορεῖ οὔτε νά Τόν προσεγγίσῃ κανείς, παρά μόνον ἐκεῖνος πού θά ἀγαπηθῇ ἀπό τόν Οὐράνιον Πατέρα μας καί θά δεχθῇ τήν Χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἀπό τήν παραχάραξη τοῦ Χριστοῦ κινδυνεύουμε μόνο ἐμεῖς οἱ ἄνθρωποι, πιστοί καί ἄπιστοι, ἰδίως, ὅμως, ὅσοι μέ τήν θέλησή μας ἐπιθυμοῦμε νά ἀνήκουμε στήν Ἐκκλησία.

Πρέπει νά προσέξουμε πολύ, γιατί ὁ Χριστός εἶναι ὁ Μόνος Σαρκωθείς Ἀληθινός Θεός, καί στό Πρόσωπό Του εἶναι κρυμμένη ἡ ὑπόστασις τοῦ καθενός μας. Χωρίς Αὐτόν εἴμαστε ἀπρόσωποι, ὅπως ὁ ὄχλος καί ὁ ἀνθρώπινος συρφετός. Ἐπειδή ὅμως αὐτό δέν εἴμαστε ὅλοι εἰς θέσιν νά τό ἀντιληφθοῦμε καί νά τό ἀξιολογήσουμε, ἄς κρατήσουμε γερά στήν μνήμη καί στήν καρδιά μας τήν προειδοποίηση τοῦ Θεοῦ διά τοῦ στόματος τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Παύλου: «**Φοβερόν τό ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶντος**»!

π. Βασίλειος Ε. Βολουδάκης

«Οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ καὶ μὴ εἰς Θεόν πλουτῶν» (Λουκ. ιβ' 21).

ΕΝΑΣ ΕΓΩΚΕΝΤΡΙΣΜΟΣ ΑΠΑΡΑΔΕΚΤΟΣ!

Αὐτό εἶναι τό συμπέρασμα τῆς παραβολῆς τοῦ ἄφρονος πλουσίου. Ἐνα συμπέρασμα, πού μᾶς παρουσιάζει τό τραγικό πάθημα τοῦ πλουσίου. Τό εἶδαμε! Κοπίασε σάν δοῦλος καὶ μόχθησε καὶ κακοπάθησε γιά νά συνάξει **«πάντα τὰ γεννήματά του καὶ τὰ ἀγαθὰ του»**, καὶ ξαφνικά πέθανε. Πέθανε κουρασμένος, ταλαιπωρημένος, ἀποκαμωμένος. Πέθανε μέ ἀκάθαρτη καὶ κατάμαυρη τήν ψυχή.

Ἀλλά τό πάθημα αὐτό τοῦ ἄφρονα πλουσίου δέν ἦταν μόνο γιά ἐκεῖνον. Παρόμοιο τέλος θά ἔχουν ὅλοι ὅσοι τοῦ ὁμοιάζουν. Γι' αὐτό βλέπετε ὁ Κύριος τόνισε: **«Οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ καὶ μὴ εἰς Θεόν πλουτῶν»**. Τό ἴδιο τέλος θά ἔχει καὶ καθένας πού μοιάζει μέ τόν ἄφρονα πλούσιο καὶ θησαυρίζει στόν ἑαυτό του καὶ δέν πλουτίζει στόν Θεό.

Ἀξίζει τόν κόπο νά δοῦμε μέ συντομία τίς δύο αὐτές κατηγορίες ἀνθρώπων.

Καί πρῶτα, ποιός εἶναι ὁ ἄνθρωπος πού θησαυρίζει στόν ἑαυτό του. Εἶναι ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος πού θησαυρίζει ἀποκλειστικά καὶ μόνο γιά τό ἐγώ του, γιά τό σῶμα του καὶ τίς σαρκικές ἐπιθυμίες του. Ὁ πλούσιος τῆς Εὐαγγελικῆς περικοπῆς εἶχε κάνει κέντρο τόν ἑαυτό του. Παρακολουθήσατέ τον στίς σκέψεις του, στίς ἀποφάσεις του, στίς ἐνέργειές του. Τήν προσωπική ἀντωνυμία καὶ τήν κτητική τίς χρησιμοποιεῖ συνεχῶς. Ἐγώ τί ποιήσω. Ἐγώ καθελῶ τίς ἀποθήκες μου. Ἐγώ οἰκοδομήσω μεῖζονα. Καὶ ἐγώ ἐκεῖ **«συνάξω πάντα τὰ γεννήματά μου καὶ τὰ ἀγαθὰ μου»**. Ὅλα τὰ θέλει γιά τόν ἑαυτό του. Ἐνας ἐγωκεντρισμός ἀπαράδεκτος. Ἐνας ὕλισμός ὠμός. Ἐνας ἀτομισμός πού εἶναι ξένος καὶ ἀλλότριος πρὸς τόν νόμο τοῦ Θεοῦ, τόν νόμο τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης. Τί τό παράδοξο λοιπόν, νά λέει ὁ Κύριος ὅτι ὁ ἄνθρωπος αὐτός **«ἐθησαύριζεν ἑαυτῷ»**.

Ἀλλά δέν εἶναι μόνον αὐτό. Ἡ νοοτροπία τῆς ἀντιλήψεως τοῦ ἄφρονα πλουσίου εἶναι τέτοια, πού τήν ἐπιτυχία τῶν σχεδίων του τήν ἐξαρετᾶ μόνο καὶ μόνο ἀπό τίς δικές του ἐνέργειες καὶ δυνάμεις. Ἐχει διαγράψει καὶ ἔχει πετάξει ἀπό τό λεξιλόγιό του, ἀλλά καὶ ἀπό τίς πεποιθήσεις του κάθε ἄλλον παράγοντα ἐγκόσμιο καὶ ὑπερκόσμιο. Δέν σκέπτεται ὁ ἄνθρωπος αὐτός ὅτι, τέλος πάντων, γιά νά δώσουν τὰ χωράφια του τήν εὐφορία ἐκείνη, πού πραγματοποιήθηκε τῇ χρονίᾳ ἐκείνῃ, ὑπῆρξαν καὶ οἱ κατάλληλες βροχές καὶ ὁ εὐκρατος καιρός.

Πράγματα τὰ ὅποια δέν ἐξαρτῶνται ἀπό τήν ἀνθρώπινη θέληση, ἀλλά εἶναι δῶρα τοῦ Θεοῦ.

Καί ἀκόμη δέν σκέφθηκε ὁ ἄφρονas πλούσιος ὅτι καί ἂν ἀσφάλιζε «τά γεννήματά του καί τὰ ἀγαθά του» μέσα σέ νέες ἀποθήκες, πού θά ἔκτιζε, ὑπάρχουν οἱ κλέπτες. Ὑπάρχουν διαρρηκτες. Ὑπάρχουν οἱ ἄρπαγες. Ὑπάρχουν οἱ ληστες. Ὑπάρχει **ἡ σῆς καί ἡ βρωσις**. Ὑπάρχουν τὰ τόσα αἷτια τὰ ὅποια φθείρουν καί ἐξαφανίζουν καί τὰ γεννήματα καί τὰ ὑλικά ἀγαθά. Τίποτε ἀπό αὐτά! Αὐτός στηρίζεται στόν ἑαυτό του.

Γί' αὐτό ἐρχεται σέ ὀξεῖα ἀντίθεση μέ ἐκεῖνο πού διδάσκει ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος λόγος τοῦ Θεοῦ ταλανίζει τούς ἀνθρώπους ἐκείνους, πού στηρίζουν καί ἐξαρτοῦν τὰ πάντα ἀπό τίς δικές τους δυνάμεις. Σεῖς, λέει, πού ἐμπιστεύεσθε μόνο τόν ἑαυτό σας καί λέγετε: **«πορευσόμεθα εἰς τήνδε τήν πόλιν καί ποιήσομεν ἐκεῖ ἐνιαυτόν ἕνα καί ἐμπορευσόμεθα καί κερδήσομεν»** (Ἰακ. δ' 14). Δέν γνωρίζετε τί θά σᾶς συμβεῖ τήν ἐπομένη ἡμέρα. **«Ἀντί τοῦ λέγειν ὑμᾶς, ἐάν ὁ Κύριος θελήσῃ, καί ζήσομεν καί ποιήσομεν τοῦτο ἥ ἐκεῖνο»** (Ἰακ. δ' 15). Ἐνῶ ὁ πιστός χριστιανός τὰ ἐξαρτᾷ ὅλα ἀπό τήν ἀγαθή Πρόνοια τοῦ Θεοῦ. Γί' αὐτό καί λέει: Ἐάν ὁ Θεός θέλει. Ἐάν ὁ Κύριος εὐδοκήσῃ θά πράξω αὐτό καί τό ἄλλο.

Ἀλλά ὁ ἄφρονas πλούσιος λησμόνησε τό σπουδαιότερο. Ποιό εἶναι; **«Οὐκ ἐν τῷ ἀποθνήσκειν αὐτόν λήψεται τὰ πάντα, οὐδέ συγκαταβήσεται αὐτῷ ἡ δόξα αὐτοῦ»** (Ψαλμ. μὴ' 18). Κάποτε θά ἐρχόταν ἡ ὥρα νά πεθάνει **«ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ πλούσιος»**. Ἄν δέν πέθαινε ἐκείνη τή νύκτα, κάποια ἄλλη ὥρα θά πέθαινε. Δέν σκέφθηκε ὁ ἄφρονas πλούσιος τί θά ἔπαιρνε μαζί του ἀπό **«τά γεννήματά του καί τὰ ἀγαθά του»**; Τίποτε. Ὁ ἀπ. Παῦλος μᾶς τό λέει σαφῶς: **«Οὐδέν εἰσενέγκαμεν εἰς τόν κόσμον»**, τίποτε δέν φέραμε στόν κόσμο, ὅταν γεννηθήκαμεν, **«δῆλον ὅτι οὐδέ ἐξενεγκεῖν τί δυνάμεθα»** (Α' Τιμ. στ' 7). Εἶναι λοιπόν, φανερό, ὅτι ὅταν θά ἐξέλθουμε ἀπό τόν κόσμο αὐτόν, τίποτε δέν θά μπορέσουμε νά πάρουμε. Τὰ ὑλικά ἀγαθά πού συσσωρεύουν οἱ ἄνθρωποι, ἐδῶ μένουν. Ἐκεῖνο τό ὅποιο θά πάρουμε μαζί μας εἶναι οἱ πράξεις μας, τὰ ἔργα μας, τὰ ὅποια θά μᾶς συνοδεύουν στήν αἰωνιότητα. Ὅλα αὐτά λησμόνησε ὁ ἄφρονas πλούσιος. Τά λησμονοῦν καί ὅλοι ὅσοι τοῦ ὁμοιάζουν. **«Οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ»**.

Καιρός τώρα νά δοῦμε, ποιός εἶναι ὁ **«εἰς Θεόν πλουτῶν»**.

Εἶναι τό ἐντελῶς ἀντίστροφο ἀπό ἐκεῖνο πού ἦταν ὁ ἄφρονas πλούσιος. Εἶπαμε ὅτι ὁ πλούσιος τοῦ Εὐαγγελίου εἶχε κάνει κέντρο τόν ἑαυτόν του, ἀλλά ὁ **«εἰς Θεόν πλουτῶν»** ἔχει κέντρον ποιόν; Τόν Θεό. Δείχνει τήν ἀγάπη του πρὸς τούς ἀδελφούς τοῦ Χριστοῦ, πρὸς τούς ἄλλους ἀνθρώπους. Πρὸς τούς πάσχοντες, τούς θλιβομένους, τούς δυστυχεῖς. Καί αὐτό, γιατί αὐτούς τούς ἀνθρώπους θεωρεῖ ἀδελφούς

του Χριστού.

Θέλετε απόδειξη; Στην εποχή ακόμη της Π. Διαθήκης ο Θεός βεβαιώνει: «**Ὁ ἐλεῶν πτωχόν δανεῖζει Θεῷ**». Ἐκεῖνα πού δίνει στόν πτωχό, τόν ἄξιο προστασίας καί βοηθείας, δέν τά δίνει στόν πτωχό ἄνθρωπο, ἀλλά τά δανεῖζει στόν Θεό. Καί τό δάνειο αὐτό πρός τόν Θεό, τό ἀποθέτει αὐτός στά χέρια τοῦ Θεοῦ. Βλέπετε ὅτι ἐκεῖνος πού πλουτεῖ στόν Θεό ἔχει κέντρο τόν Θεό. Ὁ ἴδιος ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός μᾶς τό εἶπε αὐτό, ὅτι κατά τήν ἡμέρα τῆς Κρίσεως θά τό διακηρύξει: «**Ἐφ’ ὅσον ἐποιήσατε ἐνί τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοί ἐποιήσατε**» (Ματθ. κε’ 40). Ὅτι καλό κάματε καί, ἀντίστροφα ὅτι καλό παραμελήσατε νά κάνετε στούς ἀδελφούς μου τούς ἐλαχίστους, τούς περιφρονημένους, ἐκείνους πού δέν τούς ὑπολογίζετε, τό καλό αὐτό τό θεωρῶ ὅτι τό κάνατε σέ Μένα τόν Ἴδιο: «**Ἐμοί ἐποιήσατε**». Βλέπετε τήν ἀβυσσώδη διαφορά-ἀντίθεση; Ὁ μέν ὑλιστής καί ἄφρονas ὅλα τά κάνει γιά τόν ἑαυτό του. Ἐγώ καί ἐμοῦ καί ἐμοί. Ὁ δέ πιστός χριστιανός ὅλα τά κάνει γιά τόν Θεό, γιά τόν Χριστό.

Γί’ αὐτόν τόν λόγο βλέπετε τούς ἀγίους τοῦ Χριστοῦ Ἀποστόλους, νά κηρύττουν καί νά μᾶς λένε ὅτι οἱ πτωχοί τοῦ κόσμου, εἶναι πλούσιοι σέ πίστη. Πλουτίζουν σέ πίστη. Δηλαδή ἔχουν ξεκολλήσει τά μάτια τους ἀπό τόν κόσμο αὐτόν, τόν μάταιο καί ἐφήμερο, καί τά ἔχουν ἐστραμμένα ψηλά στόν οὐρανό. Ἐχουν λέει: «**Κρείονα ὑπαρξιν ἑαυτοῖς καί μένουσαν**» (Ἐβρ. ι’ 34). Ποῦ τήν ἔχουν τήν περιουσία αὐτοί; Ὅχι στή γῆ, ἀλλά στόν οὐρανό. Ἐκεῖ στά οὐράνια θησαυροφυλάκια. Ἐκεῖ ὅπου ἀποθηκεύονται καί ἀποθησαυρίζονται ὅλα τά καλά ἔργα, ὅλες οἱ ἐνάρετες πράξεις, τίς ὁποῖες γιά τό ὄνομα τοῦ Κυρίου, γιά τήν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, γιά τόν φόβο τοῦ Θεοῦ ἐκτελεῖ καί πραγματοποιεῖ ὁ ἄνθρωπος πάνω στή γῆ.

Τί ἄλλο θέλετε; Δέν ἀκοῦτε, ἀφ’ ἑνός τόν προφήτη καί ἀφ’ ἑτέρου τόν Ἀπόστολο, πῶς διακηρύττουν τήν ἀλήθεια αὕτη; «**Ἐσκόρπισεν, ἔδωκε τοῖς πένησιν· ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τόν αἰῶνα**» (Β’ Κορ. θ’ 9). Νομίζετε ὅτι ξοδεύει, ὅτι χάνει τά ὑλικά του ἀγαθὰ ἐκεῖνος πού τά διαμοιράζει στούς ἔχοντας ἀνάγκη, στούς πτωχοῦς, στούς ἀσθενεῖς, σέ ἔργα κοινωφελῆ; Ὅχι, δέν τά σκορπάει. Δέν τά πετᾷ. Δέν τά χάνει. Ἀλλά τί; Τά ἐγγράφει ὑποθήκη πάνω στόν οὐρανό. Καί ὅταν θά φύγει ἀπό τόν κόσμο αὐτό, θά βρεῖ ἐκεῖ ψηλά περιουσία ἀμύθητη, θησαυρό ἀνέκλειπτο στόν οὐρανό. Ὁ ἀπ. Παῦλος γράφει στόν μαθητήν του τόν Τιμόθεο: «**Τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν καιρῷ παράγγειλε μή ὑψηλοφρονεῖν, μηδέ ἐλπικέναι ἐπὶ πλούτου ἀδηλόγητι**» (Α’ Τιμ. στ’ 17). Ἀλλά τί νά κάνουν; «**Ἀγαθοεργεῖν, πλουτεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς, εὐμεταδότους εἶναι, κοινωνικούς**». Νά μεταδίδουν ἀπό τά ἀγαθὰ τους στούς ἔχοντας ἀνάγκη. Μέ τόν τρόπο αὐτό γίνονται πλούσιοι, σέ ἔργα ἀρετῆς καί πίστεως καί ἀγάπης στόν

Θεό.

«Οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ καὶ μὴ εἰς Θεόν πλουτῶν».

Μή νομίζομεν ὅτι ἡ εὐτυχία τοῦ ἀνθρώπου ἐξαρτᾶται καὶ στηρίζεται σέ ἐπίγειους θησαυρούς. Ὁχι. Πόσοι φτωχοὶ πού στεροῦνται τὰ πάντα, εἶναι πανευτυχεῖς; Διότι, ἐάν δέν ἔχουν πλοῦτον ὑλικό, ἔχουν πλοῦτον πνευματικό. Ἐχουν τόν Χριστό πού κατοικεῖ μέσα τους. Καί πόσοι πλούσιοι, οἱ ὁποῖοι πνίγονται κυριολεκτικά μέσα στά ἀμύθητα πλούτη τους, δέν ἔχουν χαρά καί εἰρήνη στήν ψυχή τους; Διότι λείπει ὁ Χριστός. Πλουτίζουν τούς ἑαυτούς τους οἱ ἄνθρωποι αὐτοί καί δέν πλουτίζουν στόν Θεό.

Ἀλλά ἐμεῖς πρέπει νά ἐπιζητοῦμε τόν πλοῦτον εἰς Θεόν. Ἐχομε ἀνάγκη αὐτοῦ τοῦ πλούτου. Τοῦ πλούτου τῆς ἀρετῆς, τοῦ πλούτου τῆς ἀγάπης, τοῦ πλούτου τῆς πίστεως, τοῦ πλούτου τοῦ πνευματικοῦ. Ἄς προσευχόμαστε νά μᾶς ἀξιῶνει ὁ Θεός, ὅχι νά μιμούμεθα τόν ἄφρονα πλούσιο, θησαυρίζοντες στούς ἑαυτούς μας ὑλικά ἀγαθὰ καί νά προσκολλόμαστε στή γῆ. Ἀλλά νά μιμούμαστε ἐκείνους πού πλουτίζουν εἰς Θεόν θησαυρίζοντες θησαυρούς πνευματικούς. Ὅποτε, ἀπολαμβάνοντες ἀπό τήν παροῦσα ἀκόμη ζωή, τήν χαρά καί τήν εἰρήνη τήν ὁποία χαρίζει ὁ Χριστός στούς δικούς Του, θά ἀξιωθοῦμε νά γίνομε κληρονόμοι καί τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Ἀρχιμ. **Καλλίστρατος Ν. Λυράκης**

τ. Ἱεροκήρυκας

Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν

Ὁ Ἅγιος Νεκτᾶριος Αἰγίνης μᾶς ἀποτρέπει

ΤΟ ΔΗΛΗΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΜΗ ΚΑΤ' ΕΠΙΓΝΩΣΙΝ ΖΗΛΟΥ

Πρόσφατα, μέ ἀφορμή τίς διαμαρτυρίες χριστιανῶν γιά τήν ἀπαράδεκτη θεατρική παράσταση «Corpus Christi», στήν ὁποία ὑβρίζεται χυδαῖα τό πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ μας καί τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, δημιουργήθηκε ἕνας προβληματισμός γιά τό ἄν πρέπει, καί τό πῶς πρέπει, νά ἀντιδροῦν οἱ χριστιανοί ὅταν προσβάλλεται ἡ πίστη τους. Μεταξύ ἄλλων γεννᾶται καί τό ἐρώτημα: Ὁ ζῆλος πού ἐπιδεικνύουν ὀρισμένοι διαμαρτυρόμενοι ἀρμόζει σέ χριστιανούς; Ὁ ζῆλος τους εἶναι ἀξιέπαινος, καί ἄρα ἄξιος μιμήσεως; Ἥ εἶναι κατακριτέος καί ἄρα ἄξιος

περιφρονήσεως;

Ἐμεῖς δὲν θά κρίνουμε συγκεκριμένα πρόσωπα οὔτε θά περιοριστοῦμε σέ συγκεκριμένα γεγονότα, ἀλλὰ θά ἐπιδιώξουμε νά συμβάλλουμε στόν γενικότερο προβληματισμό περὶ τοῦ ἱεροῦ ζήλου, παραθέτοντας ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸ βιβλίο τοῦ Ἁγίου Νεκταρίου Αἰγίνης «ΤΟ ΓΝΩΘΙ ΣΑΥΤΟΝ» (Θά παραθέσουμε αὐτούσια τὰ νοήματα τοῦ Ἁγίου, μέ μιὰ μικρὴ τροποποίηση μόνο στήν γλῶσσα).

Ὁ Ἅγιος Νεκτάριος, λοιπόν, στά κεφάλαια «Περὶ ζήλου ἀγαθοῦ» καί «Περὶ τοῦ κατ' ἐπίγνωσιν ζηλωτοῦ» (Ἐκδόσεις Νεκτάριος Παναγόπουλος, σελ. 235, 236) ἀναφέρει μεταξύ ἄλλων ὅτι ὁ ζήλος εἶναι ἀγαθός ὅταν κατευθύνεται πρὸς τὴν ἐργασία τοῦ ἀγαθοῦ, καί εἶναι πονηρός ὅταν κινῆται πρὸς τὰ φαῦλα. Ὁ ζήλος ὁ ἀγαθός ἐπιζητεῖ τὴν ἐπικράτηση τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἐπὶ

τῆς γῆς, ἐπιζητεῖ τὴν τελειότητα τῆς ἀρετῆς, μιμεῖται τὸ καλὸ, ἐπιποθεῖ τὸ ἀγαθὸ καί εἶναι ἀπαλλαγμένος ἀπὸ τὸν φθόνον.

Ὁ κατ' ἐπίγνωσιν ζηλωτὴς εἶναι ἀφοσιωμένος στόν Θεό καί φυλάσσει τὸν νόμο Του. Ἐργάζεται μέ θερμὴ γιὰ τὴν δόξα τοῦ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ, βαδίζει μέ προθυμία τὴν ὁδὸ τῆς ἀρετῆς, διακαίεται ἀπὸ τὸν πόθο γιὰ τὴν διάδοση τοῦ Θείου Λόγου, γιὰ τὴν στερέωση τῆς πίστεως, γιὰ τὴν εὐδόωση τοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ κατ' ἐπίγνωσιν ζηλωτὴς πάντοτε ἐργάζεται, πάντοτε κινεῖται, πάντοτε δοῦν. Κοπιᾶζει, ἀλλὰ δὲν ἐξαντλεῖται, δὲν ἀπογοητεύεται, δὲν δυσθυμεῖ. Εἶναι πάντοτε ἀκμαῖος, ζωηρός, εὐθυμὸς καί θαρραλὸς.

Ὁ κατ' ἐπίγνωσιν ζηλωτὴς, ὀρμώμενος ἀπὸ τὴν ἀγάπη του γιὰ τὸν Θεό καί τὸν πλησίον, ἐργάζεται μέ αὐταπάρνηση, καί δὲν κάνει τίποτε πού θά μπορούσε νά προκαλέσει θλίψη στόν ἀδελφὸ του. **Χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τοῦ κατ' ἐπίγνωσιν ζηλωτοῦ εἶναι ἡ θερμὴ ἀγάπη πρὸς τὸν Θεό καί τὸν πλησίον, ἡ πραότης, ἡ ἀνεξικακία καί ἡ εὐγένεια στοὺς τρόπους.**

Ἄς δοῦμε, τώρα, τὸν χαρακτήρα τοῦ μή κατ' ἐπίγνωσιν ζηλωτοῦ, ὅπως μᾶς τὸν περιγράφει ὁ Ἅγιος Νεκτάριος στό σχετικὸ κεφάλαιο:

«Χαρακτήρ τοῦ μή κατ' ἐπίγνωσιν ζηλωτοῦ».

Ὁ μή κατ' ἐπίγνωσιν ζηλωτής βρίσκεται σέ πλάνη καί μέ τίς σκέψεις καί μέ τίς ἐνέργειές του, κι ἐνῶ ἐργάζεται δῆθεν γιά τήν δόξα τοῦ Θεοῦ παραβαίνει τόν νόμο τῆς πρὸς τόν πλησίον ἀγάπης. Αὐτά πού πράττει εἶναι ἀντίθετα μέ αὐτά πού ὀρίζει ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ. Ὁ μή κατ' ἐπίγνωσιν ζηλωτής γιά νά φέρει τό ἀγαθό, ὅπως αὐτός τό καταλαβαίνει, διαπράττει τό κακό. Ἡ προσευχή του πρὸς τόν Θεό εἶναι νά ρίξει πῦρ ἐξ' οὐρανοῦ, καί νά κατακαύσει ὅλους, ὅσοι δέν δέχονται τίς δικές του πεποιθήσεις καί ἀρχές.

Χαρακτηριστικά γνωρίσματα τοῦ μή κατ' ἐπίγνωσιν ζηλωτοῦ εἶναι τό μῖσος πρὸς τούς ἐτεροθρήσκους καί ἐτεροδόξους, ὁ φθόνος καί ὁ ἐπίμονος θυμός, ἡ ἐμπαθής ἀντίσταση πρὸς τό ἀληθινό πνεῦμα τοῦ Θείου Νόμου, ἡ παράλογη ἐπιμονή στήν ὑπεράσπιση τῶν δικῶν του φρονημάτων, ὁ παράφορος ζήλος ὥστε ὅλοι οἱ ἄλλοι νά ὑποταχθοῦν, ἡ φιλοδοξία, ἡ φιλονικία, ἡ ἔριδα καί τό φιλοτάραχον. Τελικά, ὁ μή κατ' ἐπίγνωσιν ζηλωτής εἶναι ἄνθρωπος ὀλέθριος.

Ὅλα αὐτά πού μᾶς διδάσκει ὁ Ἅγιος Νεκτάριος εἶναι βέβαιον ὅτι ἀφοροῦν ὅλους μας, κληρικούς καί λαϊκούς. Ὅλοι κινδυνεύουμε νά πλανηθοῦμε, ὄχι μόνο διαμαρτυρόμενοι γιά κάποιο θέμα, ἀλλά ἀκόμη καί ὅταν ἐπιτελοῦμε τό πιό ἱερό ἔργο. Ἀκόμη καί τότε, ὑπάρχει ὁ κίνδυνος τό δηλητήριο τοῦ μή κατ' ἐπίγνωσιν ζήλου νά μᾶς ὀδηγήσει στήν παράβαση τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ. Ὁφείλουμε, λοιπόν, ὅλοι νά ἐξετάσουμε τούς ἑαυτούς μας, τίς σκέψεις μας καί τίς πράξεις μας, καί μέ γνώμονα ὅλα ὅσα ὁ Ἅγιός μας μᾶς παραθέτει, νά βγάλουμε τά κατά Θεόν συμπεράσματα, πού στή συνέχεια θά μᾶς βοηθήσουν νά διορθώσουμε τά κακῶς κείμενα. Διότι, ἀδελφοί μου, ἀλλοίμονο ἂν οἱ πιστοί χριστιανοί δέν διαφέρουμε στή ζωή μας καί στό ἦθος μας ἀπό τούς ἄλλους ἀνθρώπους, εἴτε ἀπίστους, εἴτε ἀλλοθρήσκους. Κατά τόν λόγο τοῦ Χριστοῦ μας, ὅσοι πιστεύουμε σ' Αὐτόν, εἴμαστε, ἢ πρέπει νά εἴμαστε, «τό ἅλας τῆς γῆς». «Ἐάν δέ τό ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀλισθήσεται; Εἰς οὐδέν ἰσχύει ἔτι εἰ μή βληθῆναι ἔξω καί καταπατεῖσθαι ὑπό τῶν ἀνθρώπων» (Ματθ. 4,13).

Μή γένοιτο!

π. Πασχάλης Γρίβας

«Ἀναρωτιέμαι...»

Κατά τή διάρκεια τῆς ἀναχώρησής μου ἀπό τό πρόσφατο προσκυνηματικό ταξίδι στό περιβόλι τῆς Παναγίας, μία παρέα προσκυνητῶν, στό λεωφορεῖο πού μᾶς μετέφερε ἀπό τίς Καρυές στή Δάφνη, ἔλεγε σέ μία ἄλλη: «Μά καλά, δέν ρωτήσατε τούς Γερμανούς πού συναντήσατε στό Ἅγιον Ὅρος νά σᾶς ποῦν τί νιώθουν γιά τήν κρίση πού ἔχει ἐνσκήψει στήν Ἑλλάδα»;

Ἡ ἄλλη ομάδα ἀπάντησε: «Ξέρετε τί μᾶς εἶπαν; Ἡ Ἑλλάδα ὑπῆρχε χιλιάδες χρόνια πρὶν ἀπό τή Γερμανία καί θά συνεχίσει νά ὑπάρχει στό μέλλον καί μετὰ ἀπό αὐτήν»!

Δέν ξέρω ἂν οἱ εὐλαβεῖς αὐτοί προσκυνητές εἶχαν συνειδητοποιήσει τή σημασία καί τή βαρύτητα τῶν λέξεων πού εἶχαν ἀκούσει ἀπό τά χεῖλη τῶν Γερμανῶν, γιατί κατά τή διάρκεια μιᾶς προσκυνηματικῆς ἐκδρομῆς στό Ἅγιον Ὅρος, ὁ νοῦς καί ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου ἐγκαταλείπει γιά λίγο τὰ ἐγκόσμια καί μετέχει στά ὑπερκόσμια.

Εἶναι πράγματι πλούσια τὰ συναισθήματα κάθε εὐλαβοῦς προσκυνητῇ πού ἀποφασίζει νά περιηγηθεῖ στήν Ἀγιώνυμη Πολιτεία, μιᾶς καί ὅλες οἱ αἰσθήσεις μετέχουν στό προσκύνημα. Ἡ ὄραση δέ χορταίνει νά βλέπει τὰ μοναστήρια, τίς σκῆτες, τίς καλύβες, τὰ κελιά διάσπαρτα μέσα στό δάσος, σκαρφαλωμένα σέ ἀπόκρημνους βράχους, ἢ δίπλα στή θάλασσα, καθὼς καί τίς ἱερές καί θαυματουργές εἰκόνες τῆς Παναγίας καί τὰ Λείψανα τῶν ἁγίων τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἡ ἀκοή δέ χορταίνει νά ἀκούει τό κελάρυσμα τοῦ νεροῦ μέσα ἀπό τὰ μαγευτικά Ἀθωνικά μονοπάτια, τό τιτίβισμα τῶν πουλιῶν, τό ἄκουσμα τοῦ τάλαντου, τοῦ σήμαντρου καί τῶν κωδωνοκρουσιῶν κατά τή διάρκεια τῶν Ἀκολουθιῶν. Ἡ ὁσφρηση δέν χορταίνει ἀπό τίς εὐωδίες τῶν λουλουδιῶν καί ἀπό τὰ ὑπέροχα ἀρώματα πού ἀναδύονται ἀπό τὰ λιβάνια, καθὼς οἱ Ἱερεῖς θυμιατίζουν μέ τὰ καντζία καί τὰ θυμιατά. Ἡ γεύση δέ χορταίνει νά ἀπολαμβάνει τὰ ὑπέροχα νησίσιμα φαγητά, τό ἀφρώδες ζυμωτό ψωμί, τίς ἐλιές καί τὰ φρούτα πού εὐδοκιμοῦν ἐδῶ. Τέλος, ἡ ἀφή δέν χορταίνει νά ψηλαφίζει τὰ σπάνια εἶδη καί τὰ πολύχρωμα ἄνθη τῆς Ἀθωνικῆς χλωρίδας. Στό Ἅγιον Ὅρος μπορεῖς νά νοιώσεις, καθὼς λένε, νά χαμηλώνουν τὰ οὐράνια καί νά γίνεται ἡ μεγάλη συνάντηση τοῦ Θεοῦ καί τοῦ ἀνθρώπου, συνάντηση μυστική, προσωπική, ἀγαπητική καί νά βιώνεται μέσα ἀπὸ αὐτή, ἡ μοναδική μυστική ἐνότητα πλάσματος καί Δημιουργοῦ.

Καθὼς, λοιπόν, παίρναμε τό δρόμο τῆς ἐπιστροφῆς, ὅλο καί κλωθογυρνοῦσαν στό μυαλό μου τὰ λόγια τῶν Γερμανῶν προσκυνητῶν πρὸς τήν

παρέα τῶν Ἑλλήνων προσκυνητῶν. Μέ κέντριζε ἡ σθεναρή τους ἀντίληψη ὅτι ἡ Ἑλλάδα θά ἐξακολουθεῖ νά ὑπάρχει στό μέλλον. Ἀναρωτιέμαι, ἄραγε σέ τί εἶδους Ἑλλάδα ἀναφέρονταν; Ποιά θά ἦταν τά χαρακτηριστικά ἐκείνης τῆς Ἑλλάδος, πού θά συνέχιζε νά ὑπάρχει στό μέλλον; Θά μπορούσε ἄραγε νά ἀποτινάξει ἀπό πάνω της ὅλα τά σημάδια τῆς παθογένειας καί τῆς νοσηρότητας, πού τήν ὀδήγησαν στή σημερινή τραγική κατάσταση;

Ἀναρωτιέμαι, ἄραγε, μήπως θά εἶναι μιά Ἑλλάδα σάν ἐκείνη πού δημιούργησε τόν χρυσό αἰῶνα τοῦ Περικλέους; Θά εἶναι, ἄραγε, μιά χώρα τῆς ὁποίας τό πολίτευμα θά εἶναι καλύτερο ἀπό ἐκεῖνο τῆς Ἀθηναϊκῆς δημοκρατίας, τότε πού ἡ Ἀθήνα εἶχε φθάσει στό ἀπόγειο τῆς πολιτικῆς καί πολιτισμικῆς ἀνάπτυξης; Θά εἶναι, ἄραγε, μιά Ἑλλάδα παρόμοια μέ τήν Ἀθήνα πού εἶχε γίνει τό πολιτιστικό καί πνευματικό κέντρο τοῦ ἀρχαίου κόσμου, τότε πού, σημαντικά μνημεῖα ὅπως ἡ Ἀκρόπολη, τά Προπύλαια καί τό Ἐρέχθειο τήν κοσμοῦσαν καί διατηροῦσαν ἐξέχουσα θέση ἀνάμεσά της; Θά εἶναι, ἄραγε, μιά Ἑλλάδα ὅπως τότε πού ἡ δημοκρατία, ἡ ἐλευθερία τοῦ λόγου, ἡ θέσπιση ριζοσπαστικῶν νόμων ὑπέρ τῶν ἀδυνάτων ἀνέβασε τόν θεσμό τῆς δημοκρατίας σέ πραγματικά δυσθεώρητα ὕψη;

Ἀναρωτιέμαι, μήπως θά εἶναι μιά Ἑλλάδα σάν ἐκείνη πού συνέβαλλε στή δημιουργία τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας; Θά εἶναι ἄραγε μιά Ἑλλάδα τῆς ὁποίας ὁ πολιτισμός θά εἶναι ἀντάξιος ἐκείνου τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, τῶν παραδόσεων καί τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας πού μετέθεσε τό πολιτικό κέντρο τοῦ κράτους ἀπό τή Ρώμη στήν Κωνσταντινούπολη, στήν ἐξελληνισμένη δηλαδή Ἀνατολή τῆς Χριστιανικῆς Πίστεως καί θρησκευτικότητας γιά μιά χιλιετία; Θά ξαναγίνει, ἄραγε, ἡ Ἑλλάδα ἓνα σπουδαῖο καλλιτεχνικό κέντρο, ὅπως τότε ἡ Κωνσταντινούπολη, στήν ὁποία ἡ τέχνη δέν ἀναζητοῦσε τόσο τό κάλλος καί τήν ἁρμονία ὅσο τήν ἐσωτερικότητα, τόν συμβολισμό καί τήν ὑποβολή τῆς θρησκευτικῆς συγκίνησης; Θά εἶναι, ἄραγε, μιά Ἑλλάδα στήν ὁποία ὁ πολιτισμός καί ἡ καλλιτεχνική δημιουργία συνέβαλλαν στό νά δημιουργηθοῦν περίτεχνοι Ναοί σάν τήν Ἀγία Σοφία καί ἡ μουσική της, ἡ βυζαντινή μουσική, νά ἀπαρτίζεται ἀποκλειστικά ἀπό ἑλληνικά κείμενα, ἐκκλησιαστικούς ἤχους καί μελωδίες πού συνδέονταν στενά μέ τό ἀρχαῖο Ἑλληνικό μουσικό σύστημα;

Ἀναρωτιέμαι, τέλος, μήπως θά εἶναι μιά Ἑλλάδα σάν ἐκείνη τῆς ὁποίας ὁ συνεκτικός δεσμός, ἡ συνοχή καί ἡ ἀνυπέρβλητη φιλοπατρία τοῦ λαοῦ της τήν ὀδήγησαν νά προσθέσει μιά ἀκόμα ἔνδοξη σελίδα στίς χρυσές δέλτους τῆς Ἱστορίας μέ τό Ἔπος τοῦ 1940; Θά εἶναι, ἄραγε, μιά Ἑλλάδα στήν ὁποία ὁ λαός της θά νοιώθει τήν ἴδια συγκίνηση, τήν ἴδια ὑπερηφάνεια καί τήν ἴδια αὐταπάρνηση γιά τήν πατρίδα μέ ἐκεῖνο τόν λαό, ὁ ὁποῖος κατά τόν βαθύ

ὄρθρο τῆς ἱστορικῆς ἐκείνης ἡμέρας ἀντέταξε τό μεγάλο ΟΧΙ στίς δυνάμεις τοῦ ἄξονα καί τοῦ φασισμού; Θά εἶναι, ἄραγε, μιά Ἑλλάδα τῆς ὁποίας ὁ λαός θά διαφυλάξει ἀκόμα καί μέ τό αἷμα του, ὅπως καί τότε, τίς ἱερές παρακαταθῆκες τῶν προγόνων του γιά ἐλευθερία, εἰρήνη καί ἐθνική ἀνεξαρτησία;

Ἡ πραγματικότητα στήν σημερινή Ἑλλάδα τῆς πνευματικῆς καί οἰκονομικῆς κρίσης, δυστυχῶς, δέν μᾶς ἀφήνει καί πολλά περιθώρια αἰσιοδοξίας, γιατί αὐτό πού συμβαίνει στήν πατρίδα μας εἶναι πρωτόγνωρο καί πρωτοφανές. Εἶναι πρωτόγνωρη αὐτή ἡ προσπάθεια ἐκθεμελίωσης καί ἐκρίζωσης πολλῶν χαρακτηριστικῶν, τά ὁποῖα μέχρι σήμερα θεωροῦνταν αὐτονόητα γιά τή ζωή στήν πατρίδα μας. Στήν Ἑλλάδα τοῦ σήμερα κυριαρχοῦν ἡ φτώχεια, ἡ ἀνεργία, ἡ ἀνασφάλεια, ἡ ἔνδεια, ἡ κατάρρευση τῆς πολιτικῆς σκηνῆς, ἡ ἀπουσία κάθε πνευματικῆς καί πολιτισμικῆς δημιουργίας. Τά ὀξύτατα προβλήματα πού συσσωρεύθηκαν τά τελευταῖα χρόνια στή Χώρα μας, ὅπως ἡ ἐγκληματικότητα, ἡ ἀνεξέλεγκτη μετανάστευση, τό ἔλλειμμα δημοκρατίας, ὁ ἀκραῖος λαϊκισμός, βασανίζουν συνεχῶς τοὺς συνανθρώπους μας, πού μέσα στόν ὀρυμαγδό τῶν ἀκραίων φωνῶν ἀναζητοῦν νόημα ζωῆς καί ἐλπίδα.

Δέν νομίζω ὅτι θά μπορούσε νά περιγράψει κανεῖς καλύτερα τή σημερινή κατάσταση ἀπ' ὅ,τι ὁ ἅγιος Γρηγόριος Νύσσης, ὁ ὁποῖος, περιγράφοντας μία ἀνάλογη κατάσταση στό παρελθόν ἀνέφερε: «Οἱ σημερινοί καιροί μᾶς ἔφεραν σωρεία ἀπό γυμνοὺς καί ἀστέγους. Ἐνα πλῆθος στέκεται μπροστά στή θύρα τοῦ καθενός. Παντοῦ βλέπετε τό χέρι νά εἶναι ἀπλωμένο καί νά ζητᾷ. Σ' αὐτοὺς σπίτι εἶναι ἡ ὕπαιθρος, καταφύγιο οἱ στοές καί τὰ σταυροδρόμια καί τὰ πιό ἐγκαταλελειμμένα μέρη τῆς ἀγορᾶς. Σάν τὰ νυχτοπούλια καί τίς κουκουβάγιες πού φωλιάζουν σίς τρυῖπες. Τά ροῦχα τους εἶναι κουρελιασμένα. Ἐσοδά τους εἶναι οἱ καλές διαθέσεις τῶν φιланθρώπων, τροφή τους ὅ,τιδῆποτε πέσει ἀπό τοὺς περαστικούς, ποτό τους ἡ πηγὴ τῆς πόλεως, ὅπως ἀκριβῶς καί γιά τὰ ζῶα, κύπελλό τους οἱ ἄδεις παλάμες, θησαυρός τους ἡ τσέπη τους ὅταν δέν ἔχει τρυῖπες καί κρατάει ὅ,τι τῆς βάζουν μέσα, τραπέζι τους τὰ ἐνωμένα γόνατά τους, κρεββάτι τους τό χῶμα, λουτρό τους ὁ ἀπέριτος ποταμός ἢ ἡ λίμνη πού ὁ Θεός ἔδωσε γιά ὅλους. Ἡ ζωὴ τους εἶναι πλανόδια καί πρωτόγονη, ὅχι γιατί ἦταν ἔτσι ἀπ' τὴν ἀρχή, ἀλλὰ ἐξ' αἰτίας ἀτυχημάτων καί ἀνάγκης».

Εἶναι προφανές, λοιπόν, μιᾶς καί ἀνάλογες κρίσεις βιώνονταν καί στό παρελθόν, ὅτι ἡ Ἑλλάδα στήν ὁποία ἀναφέρονταν οἱ Γερμανοὶ προσκυνητές τοῦ Ἀγίου Ὀρους δέν εἶναι ἡ χώρα στήν ὁποία ζοῦμε σήμερα. Δέν ἐννοῶ φυσικά ὅτι ἀναφέρονται σέ μία χώρα μέ διαφορετικὰ γεωγραφικά σύνορα ἢ μέ διαφορετικούς κατοίκους ἀπὸ τή σημερινή. Ἐννοῶ ὅτι ἀναφέρονται σέ μία χώρα τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι θά ἔχουν συνειδητοποιήσει τό ἀληθινό νόημα τῆς

ζωής. Θά ἔχουν συνειδητοποιήσει ὅτι ὁ ἐγωκεντρισμός καί ἡ ἐκμετάλλευση τοῦ ἀνθρώπου ἀπό τόν ἄνθρωπο εἶναι παθογένεια καί ὄχι ἀρετή. Ἡ ἀλληλεγγύη, ἡ φιλαλληλία, ἡ φιланθρωπία, ἡ προσφορά στούς ἀδελφούς μας πού ἔχουν ἀνάγκη θά πρέπει νά εἶναι πρώτη προτεραιότητα καί ὄχι πάρεργο. Ἡ ὑπερκατανάλωση, ἡ εὐμάρεια καί ἡ εὐδαιμονία, γενεσιουργά αἴτια τῶν οἰκονομικῶν κρίσεων, θά πρέπει νά δώσουν τή θέση τους στήν ὀλιγάρκεια, στή λιπότητα καί στήν ἀσκητικότητα. Ἡ κατάρρευση τῆς κεντρικῆς πολιτικῆς σκηνῆς λόγω τῆς ἐπιλογῆς ἄθεων, ἀνάξιων, ἀνίκανων καί διεφθαρμένων πολιτικῶν προσώπων θά πρέπει νά δώσει τή θέση της στήν ἐπιλογή προσώπων μέ ἦθος καί ἀξιοπρέπεια, οἱ ὁποῖοι θά ἔχουν σάν σκοπό νά ὑπηρετοῦν καί ὄχι νά καταδυναστεύουν τόν ἄνθρωπο.

Μιά τέτοια Ἑλλάδα, ὅμως, θά εἶναι ἐκείνη ἡ Ἑλλάδα ἡ ὁποία, σάν τόν ἄσωτο υἱό, θά ἐγκαταλείψει τό δρόμο τῆς ἀμαρτίας καί θά ἐπανασυντονιστεῖ στή συχνότητα τοῦ Θεοῦ. Θά εἶναι ἐκείνη ἡ Ἑλλάδα ἡ ὁποία, βασισμένη στήν Ὁρθοδοξία, θά ξαναβρεῖ τήν πίστη, τό θάρρος, τήν ἐλπίδα, τήν αἰσιοδοξία καί τό ἀληθινό νόημα τῆς ζωῆς. Ὁ λαός μας δοκιμάστηκε καί στό παρελθόν ἀπό ἀνέχεια, φτώχεια καί πεῖνα, ἀλλά ἄντεξε γιατί ἄντλησε τή δύναμή του ἀπό τήν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ. Γι' αὐτό, λοιπόν, ἄς μετανοήσουμε, ἄς ἀλλάξουμε στάση καί τρόπο ζωῆς, ἄν θέλουμε νά ζήσουμε καί ἐμεῖς σέ ἐκείνη τήν Ἑλλάδα στήν ὁποία θά ἀξίζει κανεῖς νά ζεῖ.

Ἰωάννης Χαραλάμης
Οἰκονομολόγος

ΣΑΡΑΝΤΑΛΕΙΤΟΥΡΓΟ **ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ**

Ἀπό τίς 15 Νοεμβρίου ἀρχίζει ἡ νηστεία τῶν Χριστουγέννων καί καλούμεθα ὅλοι σέ πνευματική ἐγρήγορη.

Γιά νά ἐνισχυθοῦμε ψυχικά, θά τελεῖται καθημερινά στόν Ναό μας Θ. Λειτουργία, τό γνωστό, δηλαδή, στούς πιστούς μας **Σαρανταλείτουργο τῶν Χριστουγέννων**.

Στίς καθημερινές αὐτές Θ. Λειτουργίες θά μνημονεύονται τά ὀνόματα τῶν ζώντων καί τῶν κεκοιμημένων, πού θά μᾶς φέρουν οἱ χριστιανοί.

Καλή δύναμι
στόν πνευματικό μας ἀγώνα!

Η ΕΥΘΥΝΗ ΤΩΝ ΑΡΧΟΝΤΩΝ

«Ὅσπερ ἐπὶ τῶν πλεόντων, ὅταν μὲν ὁ ναύτης σφαλῇ, μικράν φέρει τοῖς συμπλέουσιν βλάβην, ὅταν δέ αὐτός ὁ κυβερνήτης, παντός ἐργάζεται τοῦ πλοίου ἀπώλειαν, οὕτω καὶ ἐν τοῖς πόλεσιν, ἂν μὲν τις τῶν ἀρχομένων ἀμάρτη, οὐ τό κοινόν τοσοῦτον, ὅσον ἐαυτὸν ἀδικεῖ· ἂν δέ αὐτός ὁ ἄρχων, πάσης ἐργάζεται τῆς πολιτείας τὴν βλάβην. Ὡς οὖν μεγάλας ὑφέξων εὐθύνας, εἴ τι παρίδοι τῶν δεόντων, μετὰ πολλῆς ἀκριβείας καὶ λεγέτω πάντα καὶ πραπέτω».

Αὐτὴ εἶναι μία ἀπὸ τῆς νοουθεσίας τοῦ Διακόνου Κωνσταντινουπόλεως Ἀγαπητοῦ πρὸς τὸν μαθητὴ του καὶ αὐτοκράτορα Ἰουστινιανόν (ΕΝΟΡΙΑΚΗ ΕΥΛΟΓΙΑ Μάιος 2012, σελ. 215). Τοῦ ἐπισημαίνει ὅτι ὁ ἄρχοντας ἔχει ἠὺξημένες εὐθύνες ἐναντι τῆς χώρας, τῆς κοινωνίας, τῶν πολιτῶν, λόγω τῆς θέσεώς του. Λόγοι, ἀποφάσεις, ἐνέργειές του, ἔχουν σοβαρές συνέπειες. Ἡ παγκόσμια ἱστορία τό βεβαιώνει.

Τό βλέπουμε καθαρά στὴν τραγωδία τοῦ Αἰσχύλου “Πέρσαι”, πού παρουσιάσθηκε σέ διάφορα μέρη τῆς πατρίδας μας τοὺς θερινοὺς μῆνες σέ σκηνοθεσία Γιάννη Νικολαΐδου. Δέν ἀρκεῖται στὸν πλοῦτο πού ἔχει συγκεντρώσει ἡ χώρα του, δέν εἶναι ἱκανοποιημένος πού ἔχουν ὑποταχθεῖ τόσες χῶρες γύρω ἀπὸ τὴν Περσία, ὁ Ξέρξης θέλει νά ὑποτάξει καὶ τὴν Ἑλλάδα. «...γιά τῶν Ἰώνων τῇ γῇ τράβηξε νά τὴν κουρσέψει θέλοντας...» (στ. 178). Μὲ τέτοιους πολέμους διευρυνόταν ἐδαφικά ἡ κυριαρχία τῶν φιλόδοξων ἀρχόντων, αὐξανόταν ὁ πλοῦτος ἀρχόντων καὶ πολεμιστῶν καθὼς καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν δούλων (αἰχμαλωσία). Ἀκόμη, οἱ ὑποτελεῖς χῶρες ἐπλήρωναν φόρους.

Ὁ Χορός, πού ἀποτελεῖται ἀπὸ γέροντες προεστούς Πέρσες, μιᾶ γιὰ τό μεγάλο πλῆθος τοῦ στρατεύματος πού, ὑπὸ τὸν βασιλέα Ξέρξη, ἔχει ἐκστρατεύσει ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος. «...ἄλλοι πάνω σ’ ἄλογα, ἄλλοι σιὰ πλοῖα μέσα καὶ ἄλλοι μέ τὰ πόδια βαδίζοντας». Ἀναφέρει ὀνόματα ἀρχόντων καὶ ὑποτελῶν στὴν Περσία βασιλέων: Ἀρμίστρης, Ἀρταφρένης, Μεγαβάτης, Ἀστάσπης, Ἀρτεμβάρης (μέ δέκα χιλιάδες ἱππεῖς), Μασίστρης, Ἰμαῖος, Φαρανδάκης, Σουσισκάνης, Θάρυβης (250 καράβια) καὶ ἄλλοι «μέ ζυγὸ σκλαβιάς νά ζώσουν τὴν Ἑλλάδα». Ὁ Χορός ἀνησυχεῖ γιατί δέν ἔχουν εἰδήσεις ἀπὸ τὴν ἐκστρατεία.

Καταφθάνει Ἀγγελιαφόρος καὶ μέ συγκλονιστικό τρόπο περιγράφει τὴν πανωλεθρία πού ἔπαθε ὁ στόλος τῶν Περσῶν κατὰ τὴν ναυμαχία τῆς Σαλαμίνας. Ἀναφέρει τὰ ὀνόματα καὶ συγκεκριμένων ἀρχόντων: Δαδάκης, Τενάγοντας, Λίλαιος, Ἀργήστης, Ἀδεύης, Φαρνοῦχος, Μάραλλος, Ἀρτάβης καὶ μερικῶν ἀπὸ τοὺς πῖο πάνω ἀναφερόμενους.

Στή συνέχεια περιγράφει τήν συμφορά πού ἔπαθαν οἱ Πέρσες σέ μικρό νησί κοντά στή Σαλαμίνα καί τήν καταστροφή πού ὑπέστη ὁ στρατός τους κατά τήν φυγή του μέσω Βοιωτίας, Θεσσαλίας, Μακεδονίας καί Θράκης.

Πόσοι τελικά ἐσώθηκαν καί ἐπέστρεψαν στίς πατρίδες τους; Ἐλάχιστοι. Διαλεγόμενος μέ τόν Χορό, ὁ Ξέρξης, πού ρακένδυτος ἐπιστρέφει στήν πρωτεύουσα τῆς Περσίας Σοῦσα, λέει γιά τόν ἑαυτόν του: «Βλέπεις τοῦτο ὅδω τῆς ἐκστρατείας μου τό λείψανο;» Λείψανα τοῦ μεγάλου στρατεύματος σώθηκαν. Ὁ χορός ζητᾷ πληροφορίες γιά ἄρχοντες καί στρατηγούς. Φαρανδάκη, Σοῦσα, Πελάγωνα, Δοτάμα, Ψάμμη, Σουσισκάνη, Ἀγαβάτα, Φαρνοῦχο, Ἀριόμαρδο, Σευάλλη, Λίλαια, Μέμφη, Θάρυβη, Μασίστρα, Ἀρτεμβάρη, Ὑσταίχη, Ἀλπιστο, Σησάρια, Πάρθο, Οἰβάρη, Ξάνθη, Ἀγχάρη, Δίαιξη, Ἀρσάκη, Ἀγδαδάτη, Λυθίμνα, Τόλμο. Ὁ Ξέρξης μιλά γιά τό ἄδοξο, τραγικό τέλος τους.

Συνέπειες: Ἐξολοθρεύτηκε τό ἄνθος τῶν ἀντρῶν τῆς Περσίας καί τῶν ὑποτελῶν χωρῶν. Γονεῖς ἔχασαν τά παιδιά τους, γυναῖκες τούς ἄντρες τους, παιδιά ἔμειναν ὀρφανά. Ἐξευτελισμός τοῦ ἄρχοντα καί τῆς χώρας του, ἀπώλεια τοῦ κύρους του. Ὁ Χορός, ἐπισημαίνει: «Κί ὅσοι μένουν στή γῆ τήν ἀσιατική πιά δέν ὑπακούουν σιούς νόμους τῶν Περσῶν καί φόρους δέν πληρώνουν πιά...».

Ποιός εἶναι ὑπεύθυνος; Τόσο ἡ μητέρα του, ἡ χήρα βασίλισσα Ἄτοσσα, ὅσο καί ὁ Χορός, ἀποδίδουν στόν Ξέρξη τήν εὐθύνη γιά τά δεινά πού τούς ἐπληξαν. Καί τό φάσμα τοῦ Δαρείου, πού βγαίνει ἀπό τόν τάφο του: «Κί ὁ γιός μου χωρίς καλὰ αὐτά νά ξέρει μέ τῆς νιότης του ἐνήργησε τό θράσος».

Ὁ Ξέρξης βλέπει τό μέγεθος τοῦ κακοῦ πού ἔχει προκαλέσει καί νιώθει τήν εὐθύνη του, ἀλλά ὡς ἀπόλυτος μονάρχης δέν αἰσθάνεται τήν ὑποχρέωση νά ζητήσει συγγνώμη ἀπό τούς ὑπηκόους του. Μήπως οἱ δικοί μας αἰρετοί ἄρχοντες ἐζήτησαν συγγνώμη ἀπό τόν Ἑλληνικό λαό γιά τό κακό πού ἔχουν προκαλέσει στήν Πατρίδα μας, στό Ἕθνος μας, στόν λαό μας; Για τήν οἰκονομική κρίση, τήν ἀνεργία, τήν βαθειά οἰκονομική ὕφεση, τό ὑπέρογκο δημόσιο χρέος. Δῆθεν γιά τήν σωτηρία μας ἔχουν ἐκχωρήσει κυριαρχικά δικαιώματα σιούς δανειστές καί ξεπουλοῦν ἐθνικό πλοῦτο γιά νά “βουλώσουν τρύπες” τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ, παγίως ἀνισοσκελοῦς. Ἀλλά ἡ κρίση δέν εἶναι μόνον οἰκονομική. Εἶναι ἠθική καί πολυπλευρῆ. Καί οἱ πολιτικοί μας ἀδιόρθωτοι καί ἀμετανόητοι συνεχίζουν τό καταστροφικό τους ἔργο! Ἐμεῖς οἱ πολῖτες πότε θά ἀφυπνιστοῦμε;

Νίκος Τσιρώνης

Κατηχητικά Σχολεία: Τά σύγχρονα Κρυφά Σχολεία

Αιανύουμε μιά εποχή σύγχυσης και αμφισβήτησης τῶν πάντων. Ἀκόμη κι αὐτῶν πού πρίν μερικά χρόνια ἦταν ἀδύνατον στούς Ἕλληνες νά τά αμφισβητήσουν. Ἀμφισβητοῦμε τήν ἱστορία μας, τά πιστεύω μας, τίς παραδόσεις μας, αὐτήν τήν ἴδια τήν ταυτότητά μας. Ἀφήσαμε νά ἐπικρατήσῃ στήν Ἑλλάδα αὐτό πού ὀνομάζουν ὅλοι «Νέα τάξη πραγμάτων», τό ὁποῖο δέν εἶναι ἄλλο ἀπό μιά προσπάθεια ἐπιβολῆς πρῶτα γενικῆς σύγχυσης καί ἔπειτα ἐπαναπροσδιορισμός τῶν πάντων σύμφωνα μέ ἓνα παγκόσμιο σχέδιο.

Εἶναι πράγματι ἀπορίας ἄξιό πῶς ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες ἀποδεχθήκαμε τόσο «φυσιολογικά» αὐτήν τήν σύγχυση καί τώρα εἴμαστε στό στάδιο ἐπαναπροσδιορισμοῦ τῆς ταυτότητάς μας καί ἐπανεγγραφῆς τῆς ἱστορίας μας καί τῆς ἐν γένει παιδείας μας. Οἱ Ἕλληνες μέ τήν βαθειά λογική σκέψη, τήν φιλοσοφική διάθεση καταντήσαμε εὐκολόπιστοι καί στήν πιό παράλογη συλλογιστική. Χωρίς νά ζητᾶμε ἀποδείξεις, χωρίς νά αμφισβητήσουμε αὐτά πού ἀντιβαίνουν σ' αὐτά πού ξέραμε, χάβουμε τήν κάθε κουταμάρα σάν τήν μόνη ἀλήθεια!

Ἡ περισσότερη δουλειά τῆς Νέας Τάξης καί Σκέψης γίνεται στήν Παιδεία μας. Ἐκεῖ χτυποῦν ἀνελέητα οἱ κυβερνήσεις προκειμένου νά ἐξαλείψουν κάθε Ἑλληνορθόδοξο στοιχεῖο ἀπό τήν Παράδοσή μας. Τελευταῖα ἀκοῦμε νά αμφισβητεῖται ἡ προσφορά τῆς Ἐκκλησίας στόν ὑπόδουλο Ἑλληνισμό καί κυρίως αμφισβητεῖται ἡ ὕπαρξη τοῦ κρυφοῦ σχολειοῦ. Ἀμφισβητοῦνται ἱστορικές μαρτυρίες πού γράφουν: «Οἱ διδάσκαλοι τοῦ Γένους ἄγρυπνοι, ἀκάματοι ἔσκαπον ἐν κρυπῷ διά τοῦ αἰχμηροῦ καλάμου των, μυστικήν ὑπόνομον, ἥτις ἔπρεπε μίαν ἡμέραν νά ἀνατινάξῃ τόν πολυχρόνιον ὄγκον τοῦ Τουρκικοῦ ζυγοῦ. ... Ὑπό τίας ἀμυδράς ἀκτῖνας νυκτερινῆς λυχνίας ὁ πτωχός διδάσκαλος ἐνεσιάλαζεν εἰς τήν καρδίαν τῆς ἑλληνικῆς νεολαίας τά ζωογόνα ρεῖθρα τῆς ἀρχαίας μαθήσεως». Καί ἄλλοῦ ἀναφέρεται: «κυρίως κατὰ τοὺς πρώτους μετὰ τήν ἄλωση χρόνους μέχρι τοῦ 12' αἰῶνος, ... ἐσβέσθησαν τά ἀπανταχοῦ τοῦ Βυζαντιανοῦ Κράτους ὑπάρχοντα φυτώρια παιδείας καί μόλις πού διειρηθήσαν πνευματικά σπερμᾶτια, ἀναδίδοντα ἀμυδρόν φῶς ἐν ταῖς Μοναῖς, τοῖς νάρθηξι τῶν Μητροπόλεων καί ἀποκρύφοις τόποις ὑπό

τήν αἰγίδα τῆς Μ. Ἐκκλησίας...», (Τρ. Εὐαγγελίδης, Ἡ Παιδεία ἐπὶ Τουρκοκρατίας, Ἀθῆναι 1936, Τόμος Α).

Παραβλέπονται ποιήματα, ὅπως αὐτό τοῦ Ι. Πολέμη:

Ἀπ' ἔξω μαυροφόρ' ἀπελπισιά,
πικρῆς σκλαβιάς χειροπιαστό σκοτάδι,
καί μέσα στή θολόκτιστη ἐκκλησιά,
στήν ἐκκλησιά, πού παίρνει κάθε βράδυ
τήν ὄψη τοῦ σχολειοῦ,
τό φοβισμένο φῶς τοῦ καντηλιοῦ
τρεμάμενο τά ὀνείρατα ἀναδεύει,
καί γύρω τά σκλαβόπουλα μαζεύει.

Ἐκεῖ καταδιωγμένη κατοικεῖ
τοῦ σκλάβου ἡ ἀλυσόδετη πατρίδα,
βραχνά ὁ παπάς, ὁ δάσκαλος ἐκεῖ
θεριεύει τήν ἀποσταμένη ἐλπίδα
μέ λόγια μαγικά,
ἐκεῖ ἡ ψυχὴ πικρότερο ἀγροικᾷ
τόν πόνο τῆς σκλαβιάς της, ἐκεῖ βλέπει
τί ἔχασε, τί ἔχει, τί τῆς πρέπει.

Κι ἀπ' τήν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ ψηλά,
πού ἐβούβανε τά στόματα τῶν πλάνων,
καί ρίχνει καί συντρίβει καί κυλᾷ
στήν ἄβυσσο τούς θρόνους τῶν τυράννων,
κι ἀπό τή σιγαλιά,
πού δένει στό λαιμό πνιγμοῦ θηλιά,
κι ἀπ' τῶν προγόνων τ' ἄφθαρτα βιβλία,
πού δείχνουν τά πανάρχαια μεγαλεῖα,

ἓνας ψαλμός ἀκούγεται βαθύς
σά μελωδίες ἑνός κόσμου ἄλλου,
κι ἀνατριχιάζει ἀκούοντας καθεὶς
προφητικά τά λόγια τοῦ δασκάλου
μέ μιά φωνή βαριά.

“Μή σκιάζεστε στά σκότη! Ἡ λευτεριά

σάν τῆς αὐγῆς τό φεγγοβόλο ἀστέρι
τῆς νύχτας τό ξημέρωμα θά φέρει”

(Ι. Πολέμης 1900)

Παραβλέπονται ἱστορικές ἀπεικονίσεις, ὅπως ὁ περίφημος πίνακας τοῦ Γύζη στό ὁμώνυμο ἔργο του: «τό κρυφό σχολειό» πού χρονολογεῖται στή δεκαετία τοῦ 1880.

Ἄγνοεῖται ἀκόμη κι αὐτό τό παιδικό τραγουδάκι πού διδασκόταν μέχρι πρὶν λίγα χρόνια ἀπὸ γενιά σέ γενιά: **«Φεγγαράκι μου λαμπρό, φέγγε μου νά περπατῶ, νά πηγαίνω στό σχολειό, νά μαθαίνω γράμματα, γράμματα σπουδάγματα, τοῦ Θεοῦ τὰ πράγματα».**

Τά παραβλέπουμε ὅλα, χωρίς ἀντιστάσεις, γιατί πρέπει νά περάσουμε στὸν νέο τρόπο σκέψης!

Μυστικές κρύπτες σέ πολλά μοναστήρια μαρτυροῦν, ὅμως, μέχρι σήμερα ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἦταν ἀνέκαθεν ἡ Κιβωτός τῆς Ἑλληνορθόδοξης Παράδοσης. Ἡ Ἐκκλησία ὑπῆρξε, ὑπάρχει καί θά ὑπάρχει στοὺς αἰῶνες

ὁ Θεματοφύλακας τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεώς μας. Εἴτε τό πιστεύουν οἱ διάφοροι σύγχρονοι ἱστορικοί εἴτε ὄχι, αὐτό ἀποδεικνύεται καί ἀπό τή σημερινή πραγματικότητα. Ἐάν δέν ὑπῆρχαν τά Μοναστήρια καί οἱ Κληρικοί ἐπὶ Τουρκοκρατίας, σήμερα δέν θά ὑπῆρχε Ἑλληνισμός! Δέν θά εἶχε διασωθεῖ τίποτε! Ποιός τὰ διέσωσε, ἂν ὄχι ἡ Ἐκκλησία;

Σήμερα, στά Ἑλληνικά σχολεῖα, ὄχι μόνο δέν διδάσκεται ἡ Ἑλληνική μας Παράδοση ἀλλά ὁ κάθε Χριστιανός δάσκαλος θά πρέπει νά εἶναι πολύ προσεκτικός τί θά πεῖ στά παιδιά, γιατί ὑπάρχει ὁ φόβος νά κατηγορηθεῖ γιά προσηλυτισμό. Ἀντίθετα, καθηγητές πού κάνουν ἀντίθετη προπαγάνδα ἀκόμη καί στίς ὥρες μαθημάτων ὅπως ἡ Γεωγραφία καί ἡ Φυσική, δέν ἐμποδίζονται ἀπό κανέναν. Σέ μεγάλο καί ὀνομαστό καί πρότυπο Γυμνάσιο, ὁ καθηγητής μιλοῦσε τήν ὥρα τῆς Φυσικῆς γιά τό Κοράνι(!) ἀλλά δέν τοῦ ἐγίνε παρατήρηση γιά προσηλυτισμό! Στήν Ἑλληνική ἐκπαίδευση, ὅπου ἄλλοτε ὑπῆρχαν κείμενα πού μιλοῦσαν γιά “τοῦ Χριστοῦ τήν Πίστη τήν Ἀγία” ἀκόμη καί στό μάθημα τῆς γραφῆς καί τῆς ἀνάγνωσης, σήμερα δέν ἐπιτρέπεται οὔτε γιά μιᾶ-δύο ὥρες τήν ἐβδομάδα, σέ εἰδικό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν νά διδάσκεται ἡ Ὁρθόδοξη Παράδοση! Θά πρέπει λέει νά διδάσκονται στά παιδιά ὅλες οἱ θρησκεῖες! Γιατί; Γιά νά μήν τά ἐπηρεάζουμε μέ τό νά τούς δίνουμε ἀπό μικρή ἡλικία τήν κατεύθυνση πού θά πρέπει νά ἀκολουθήσουν στή ζωή τους. Αὐτή εἶναι ἡ λογική τῆς νέας τάξης! Τότε, νά μήν τά ἐμβολιάζουμε ἀπό μικρή ἡλικία γιατί αὐτά μπορεῖ νά θέλουν πρῶτα νά γνωρίσουν ὅλες τίς ἀσθένειες καί μετά νά ἐπιλέξουν τήν ὑγεία! Γιατί δέν τούς μαθαίνουμε πρῶτα ὅλες τίς ἀρρώστιες καί μετά νά τούς μιλήσουμε γιά τά ἐμβόλια; Μᾶς ἐνδιαφέρει μόνο ἡ ὑγεία τοῦ σώματός τους; Ἡ ψυχή τους δέν πειράζει νά ἀρρωστήσει ἀπό τήν παιδική ἡλικία; Θέλουμε νά τά ἀφήσουμε νά πάθουν, νά μάθουν καί μετά νά ἐπιλέξουν! Αὐτή εἶναι ἡ σύγχρονη λογική! Καί ἔτσι πιστεύουμε ὅτι διασφαλίζουμε τήν ἐλευθερία τους!

Ἡ Ἐκκλησία μας ὅμως, σέ πείσμα τῶν σημείων τῶν καιρῶν, συνεχίζει ἀπτόητη τό ἱερό ἔργο μέ τά Κατηχητικά Σχολεῖα, ὅπως τό ἔκανε τόσους αἰῶνες. Ἐκείνη διαφυλάσσει ὡς πολύτιμο θησαυρό τήν Γνώση, τήν Ἀλήθεια, τήν ἰσορροπία τοῦ ἀνθρώπου. Ἔχει τίς λύσεις γιά κάθε πρόβλημα. Σύγχρονο ἢ διαχρονικό.

Ἡ Ἐκκλησία παρέχει ἕναν τόπο σέ κάθε ἐνορία, ὅπου μποροῦν νά καταφεύγουν τά παιδιά, νά ἐναποθέτουν τούς προβληματισμούς τους καί νά παίρνουν ἀπαντήσεις. Ἕνα τόπο ὅπου ὑπάρχουν

ἄνθρωποι οἱ ὅποιοι θά τά ἀκούσουν πρόθυμα, θά τά συμβουλεύουν, θά τά ψυχαγωγήσουν καί θά τά βοηθήσουν σέ κάθε δυσκολία. Γιατί ἡ Ἐκκλησία θέλει τό καλό τους χωρίς ὑστεροβουλία καί σκοπιμότητα! Δέν εἰσπράττει χρήματα ἀλλά ἀπλόχερα δίνει!

Στά Κατηχητικά Σχολεῖα ὅλα τά παιδιά ἔχουν τή δυνατότητα νά μάθουν ὅ,τι δέν τούς λέει ἡ σημερινή κοινωνία, ὅ,τι δέν τούς μαθαίνει ἡ ἑλληνική παιδεία. Νά βροῦν ἕνα νόημα καί ἕναν στόχο σ' αὐτή τή ζωή, πέρα ἀπό τό τί ἐπάγγελμα θά κάνουν, πῶς θά βγοῦν ἀπό τήν κρίση, πῶς θά κερδίζουν περισσότερα χρήματα γιά νά ζοῦν μέ ἄνεση.

Ἔχουν τήν εὐκαιρία νά ὀπλιστοῦν μέ ὅλα τά ἀπαραίτητα ἐφόδια γιά νά μπορέσουν νά πατήσουν γερά στά πόδια τους καί νά ἀντιμετωπίσουν μέ θάρρος τή ζωή τους.

Ἡ ζωή μας δέν εἶναι μόνο τί θά φᾶμε καί τί θά πιοῦμε. Εἶναι πολύ μικρή γιά νά τήν περιορίζουμε σ' αὐτά! Ἡ ζωή μας χρειάζεται χαρά, χρειάζεται ἰσορροπία, χρειάζεται Εὐτυχία! Ποῦ ὑπάρχουν αὐτά; Κλεισμένα στά βιβλία τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας! Θαμμένα στίς κρύπτες, ἐκεῖ πού ἄλλοτε οἱ ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι στεροῦντο ἀκόμη καί τά στοιχειώδη, ἔτρεχαν κρυφά νά βροῦν τήν πηγὴ τῆς Εὐτυχίας: τή Γνώση!

Ὅσο καί νά θέλουμε νά πείσουμε τόν κόσμο ὅτι ὅλα ἦταν παραμύθια, ὅτι δέν ἔγιναν ποτέ, κατὰ βάθος ξέρουμε ὅτι εἶναι πέρα γιά πέρα ἀληθινά! Γιατί τό βλέπουμε στίς προσωπικότητες τῶν ἡρώων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Τό βλέπουμε στά ἐμπνευσμένα ἔργα τῶν ἀπογόνων τους. Τό καταλαβαίνουμε, γιατί, χωρίς αὐτούς, ἐμεῖς σήμερα δέν θά εἴχαμε τίποτε ἀπό ὅ,τι ἔχουμε.

Τά Κατηχητικά Σχολεῖα, λοιπόν, ἀποτελοῦν τή μεγαλύτερη ἀπόδειξη γιά τήν ὑπαρξη τοῦ κρυφοῦ σχολειοῦ, καθὼς διαδραματίζουν ἀκριβῶς τόν ἴδιο ρόλο: στήν «παγκοσμιοκρατία» πού καταδυναστεύει τήν Πατρίδα μας, μόνο αὐτά διασώζουν τίς ἱερές μας Παραδόσεις, ἐργαζόμενα μέ αὐταπάρνηση, ζήλο καί ἀγάπη γιά τόν ἄνθρωπο. Ὅποιος ἔχει ἀμφιβολίες, μπορεῖ ἀπλούςτατα, νά πλησιάσει καί νά δεῖ!

Μαρίνα Διαμαντῆ

Ἔρανος Ἀγάπης 2012

Η ΕΝΟΡΙΑ, ΜΙΑ ΕΝ ΧΡΙΣΤΩ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Νά μή παραμελεῖς νά κάνης ἐλεημοσύνη. Αὐτή ἡ προτροπή τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, στήν Καινή Διαθήκη λαμβάνει σάρκα καί ὅσα μέ τά λόγια τοῦ Χριστοῦ: «ὅ,τι ἐποιήσατε ἐνί τούτων τῶν ἐλάχιστων, ἐμοί ἐποιήσατε». Ἀπό διαταγή καί νόμο γίνεται τρόπος ζωῆς, ἐξωτερίκευση τοῦ περιεχομένου τῆς καρδίας.

Ἐδῶ βρίσκεται τό πρόβλημα. Ἡ ὅλη ἀτμόσφαιρα τῶν τελευταίων ἐτῶν, καί ἰδιαίτερα τοῦ τρέχοντος ἔτους, μᾶς ἔχει φοβίσει, μᾶς ἔχει κάνει ἐπιφυλακτικούς, μήπως κινδυνεύουμε νά πέσουμε θύμα κάποιας ἀπάτης ἢ καί κλοπῆς. Κάποιοι δέ ἔφθασαν στό σημεῖο νά ἐκκλησιάζονται σέ ἄλλους Ναούς, ὅπου –κατά τά λεχθέντα τους– ὑπάρχουν λιγότερα σκαλιά, ἄρα καί λιγότεροι ζητιᾶνοι! Λάθος μεγάλο! Ἔτσι ἀκριβῶς φερόμαστε καί ὡς πολίτεια, μέ ἀποτέλεσμα οἱ φυσιολογικοὶ ἄνθρωποι νά αἰσθάνονται ξένοι στόν τόπο τους. Δέν πρέπει νά ὑποχωρήσουμε ἢ νά ἀποχωρήσουμε, ἀλλά νά ἐνωθοῦμε καί νά ὀργανωθοῦμε.

Εἶναι πλέον καιρός νά ξεχωρίσουμε τούς –δυστυχῶς– πολλούς ἐπιτήδειους καί ἐνοχλητικούς, κατά τά ἀλλά ὅμως ἐντελῶς ἄσχετους ἀπό τήν Ἐκκλησία καί τήν κατά Χριστόν ζωή, ἀπό ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ὑποφέρουν ἀξιοπρεπῶς καί χρήζουν τῆς συμπαραστάσεως καί συνδρομῆς μας, γιά νά μπορέσουν ἀκωλύτως νά συμμετέχουν στή ζωή τῆς Ἐκκλησίας. Δέν εἶναι ἡ Ἐκκλησία οὔτε ὑπουργεῖο κοινωνικῆς πρόνοιας, οὔτε τράπεζα, οὔτε ἐστιατόριο, οὔτε ξενοδοχεῖο. Καί δέν εἶναι ὅλα αὐτά, γιά δύο λόγους: Πρῶτον, δέν εἶναι ἡ ἀποστολή καί ὁ σκοπός της, καί δεύτερον, δέν διαθέτει τά μέσα πού θά ἀπαιτοῦνταν γιά αὐτές τίς παροχές.

Σ' αὐτό τό σημεῖο ἐρχόμαστε στά δικά μας. Ἡ ἐνοριακή φιλανθρωπία ἔχει ἀκριβῶς αὐτό τό ἔργο, νά προσφέρει ὀργανωμένη ἐλεημοσύνη στούς ἀναξιοπαθοῦντες ἐνορίτες. Καί ἐνορίτης εἶναι ὅποιος αἰσθάνεται τήν ἐνορία καί τόν ἱερό Ναό ὡς οἶκο τοῦ Θεοῦ

καί σάν συγκληρονόμος τοῦ Χριστοῦ καί ὡς δικό του. Ἔρχεται καί συμπροσεύχεται στίς Θ. Λειτουργίες καί ἄλλες Ἱερές Ἀκολουθίες, συμμετέχει ἐν γένει στή λατρευτική ζωή τῆς Ἐκκλησίας. Ἐνορίτης δέν μπορεῖ νά θεωρηθῇ ὅποιος ἀπλῶς κατοικεῖ ἐντός τῶν γεωγραφικῶν ὁρίων της, καί –στήν καλύτερη περίπτωση– εἶναι ὅλη τῇ ζωῇ του ἀδιάφορος, στή δέ χειρότερη, ἐπικριτής ἢ ἀκόμα καί πολέμιος.

Ὁ σκοπός εἶναι νά γίνη ἡ ἐνορία πάλι αὐτό πού κάποτε ἦταν, μιά ἐν Χριστῷ κοινωνία, ὅπως τήν βίωσαν οἱ Χριστιανοί τῶν πρώτων αἰώνων. Τόν ρόλο, τόν ὁποῖον ἔπαιζαν τότε οἱ Διάκονοι, καλοῦνται σήμερα νά παίξουν τά Ἐνοριακά Φιλόπρωχα Ταμεῖα. Διότι ἄλλο εἶναι ἡ προσωπική φιланθρωπία τήν ὁποία γνωρίζει ὁ ἴδιος ὁ ἄνθρωπος καί ὁ Θεός, καί ἄλλο εἶναι ἡ ὁργανωμένη φιланθρωπία, ἡ ὁποία ἀνά πᾶσα στιγμή πρέπει νά ὑπόκειται σέ κοινωνικό ἔλεγχο.

Ἡ φιланθρωπία τῆς Ἐκκλησίας δέν περιορίζεται στά ὑλικά, ἀλλά στοχεύει στήν καλλιέργεια τοῦ ὅλου ἀνθρώπου. Ἐνίοτε, ἡ ἱκανοποίηση ὑλικῶν αἰτημάτων μπορεῖ νά βλάψῃ τόν συγκεκριμένο ἄνθρωπο, ἄρα παύει νά εἶναι φιланθρωπία.

Ἀλλά καί ἡ ἀπαραίτητη οἰκονομική συνδρομή στούς ἀναξιοπαθοῦντες ὑπερβαίνει πολλές φορές τίς δυνατότητές μας, ἐπειδή καί οἱ προσφορές τῶν πιστῶν στά κυτία καί στούς δίσκους ἔχουν περιορισθῇ. Γι'αὐτό, ἡ Ἐκκλησία καί φέτος –παρ' ὅτι γνωρίζει τίς δυσκολίες ὅλων– θά διεξάγει τόν «Ἑρανο τῆς Ἀγάπης» ἀπό 16 Δεκεμβρίου ἕως τά Χριστούγεννα. Οἱ συνθῆκες εἶναι δύσκολες. Γι' αὐτό παρακαλοῦμε νά στελεχώσουν ὅσοι περισσότεροι μποροῦν τά συνεργεῖα τοῦ Ἑράνου γιά νά φθάσουμε σέ κάθε σπίτι καί κατάσταση τῆς ἐνορίας μας, ὥστε ὅλοι οἱ κατοικοῦντες στά ὅρια τῆς ἐνορίας νά ἔχουν τή δυνατότητα νά δείξουν ἂν θέλουν νά εἶναι Ἐνορίτες μέ τή στενή ἔννοια, ἢ ὄχι. Ἄν τό θέλουν οἱ μισοί, προσφέροντας καί ἕνα ἐλάχιστο ποσό, ὁ Ἑρανος θά φέρνῃ καρπούς.

«Ἐλεημοσύνην ποιῆσαι μή παρίδης»!

π. Γεώργιος Χάας

Ἐπιστημονικές ἐπιβεβαιώσεις

Η ΠΟΡΝΟΓΡΑΦΙΑ ΕΧΕΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΨΥΧΗ ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΕΓΚΕΦΑΛΟ

Δημοσιεύουμε στό Περιοδικό μας τό παρακάτω κείμενο, πού προέρχεται ἀπό τόν χῶρο τῆς ἐπιστήμης, γιατί ἐπιβεβαιώνει γιά μιά ἀκόμη φορά τήν Ἀλήθεια τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ ὡς πρός τίς ἐπιπτώσεις τῆς ἀμαρτίας στήν ψυχή καί στό σῶμα τῶν ἀνθρώπων.

Τό κείμενο περιγράφει ἀνάγλυφα τό πῶς οἱ ἄσεμνες εἰκόνες ἐντυπώνονται ἀνεξίτηλα στόν ἀνθρώπινο ἐγκέφαλο καί τόν βλάπτουν. Ἔτσι, μᾶς δίδεται ἡ δυνατότητα, συνδυάζοντας τίς παρατηρήσεις τῶν ἱατρῶν μέ τήν διδασκαλία τῶν Ἀγίων μας γιά τήν καθαρότητα τῆς καρδιάς, νά καταλάβουμε καλύτερα τή φθοροποιό δράση τῆς ἀμαρτίας, πού ἀλλοιώνει ὅλες τίς αἰσθήσεις τῆς ψυχῆς, ὥστε νά προστατεύσουμε πιό ἀποτελεσματικά καί τούς ἑαυτούς μας, ἀλλά καί τά παιδιά μας, ἀπό τίς πολλαπλῶς βλαπτικές ἀπεικονίσεις τῶν κοσμικῶν ἐντύπων, κυρίως δέ τῆς τηλεοράσεως.

Παραθέτουμε εὐθύς τά ὅσα ἐλέχθησαν σέ Διεθνές ἱατρικό συνέδριο, μέ τά ὀνόματα καί τίς φωτογραφίες τῶν ἐπιστημόνων εἰσηγητῶν.

«Ἐνοριακή Εὐλογία»

Οἱ ἐπαγγελματίες στόν τομέα τῆς ψυχικῆς υἱείας λένε ὅτι τό «πορνό» ὄχι μόνο ἐπηρεάζει τή συμπεριφορά τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλά ἐπίσης ἀλλάζει τή χημεία τοῦ ἐγκεφάλου.

Στίς 18 Νοεμβρίου 2004, σέ μιά ὑποεπιτροπή τῆς Γερουσίας τῶν ΗΠΑ, ἡ ὁποία εἶναι ὑπεύθυνη γιά τήν Ἐπιστήμη, τήν Τεχνολογία καί τό Διάστημα, ὑπό τόν Γερουσιαστή Sam Brownback, ἔγινε ἕνα Συνέδριο μέ θέμα: «**Ο ἔθισμός στήν πορνογραφία καί οἱ ἐπιπτώσεις του**». Ἀκούστηκαν οἱ ἀπόψεις 4 εἰδικῶν στόν τομέα τῆς ψυχικῆς υἱείας. Στή συνέχεια κατέθεσαν τίς ἐργασίες τους.

Στήν ὁμιλία τῆς ἡ Δρ. Reisman τόνισε πῶς ἡ πορνογραφία ὄχι μόνο ἐπηρεάζει τή συμπεριφορά μας ἀλλά ἀλλάζει καί τή χημεία τοῦ ἐγκεφάλου. Εἰδικά στά νεαρά ἄτομα, τά κάνει πιό εὐάλωτα καί ἐθίζονται στήν πορνογραφία. Κατά κάποιον τρόπο οἱ σεξουαλικές εἰκόνες γίνονται κυριολεκτικά τοξικές γιά τόν ἀνθρώπινο νοῦ. Μέ ἄλλα λόγια, ὁ ἀνθρώπινος ἐγκέφαλος συμπεριφέρεται μέ τόν ἴδιο τρόπο, ὅπως

Δρ. Reisman

ἀκριβώς καί στά ναρκωτικά, ή τό οινόπνευμα, ή τό τσιγάρο.

Νά τονίσουμε, επίσης, ότι ή Δρ. Reisman είναι ειδικευμένη επιστήμων στην επίδραση τών εικόνων στο μυαλό καί στή μνήμη.

Σύμφωνα μέ την Reisman, μία εικόνα επιδρά στον ἐγκέφαλό μας, καί στή συνέχεια υπάρχει ἐνδονοητική, ἐσωτερική ἐπικοινωνία τοῦ συνειδητοῦ καί τοῦ ὑποσυνειδήτου πού κάνει διάφορες ἐπεξεργασίες καί καταγραφές, ὡς ἀπόρροια τῆς ἐπεξεργασίας τῆς εἰκόνας. Δηλαδή, ἓνα παιδί ὅταν δεῖ μία πορνοφωτογραφία θά τή σκέφτεται ὥρες ἤ μέρες καί θά καταγράφει τίς φαντασιώσεις του αὐτές στή μνήμη του. Αὐτό ἔχει ἄμεση ἐπίδραση στή συμπεριφορά του.

Χάρη στίς τελευταῖες ἐξελίξεις στή νευροεπιστήμη, γνωρίζουμε τώρα ὅτι εἰκόνες πού διεγείρουν τό συναίσθημα ἀποτυπώνονται καί μεταβάλλουν τόν ἐγκέφαλο, πυροδοτώντας ἓνα στιγμιαῖο, ἀκούσιο, ἀλλά μόνιμο, βιοχημικό μονοπάτι μνήμης.

Αὐτό ἰσχύει καί γιά τά λεγόμενα «μαλακά πορνό» καί γιά τά «σκληρά πορνό».

Αὐτές οἱ νευροχημικές καταγραφές πού ἀναφέραμε εἶναι πολύ δύσκολο ἔως ἀδύνατο νά διαγραφοῦν.

Οἱ ἐρωτικές εἰκόνες ἐπιδροῦν στον ἐγκέφαλό μας, εἴτε στον ὕπνο, εἴτε ὅταν εἴμαστε σέ ἐγρήγορση, αὐξάνουν τήν παραγωγή σεξουαλικῶν ὁρμονῶν, ἄρα καί τήν ἐρωτική ἐπιθυμία μας, μέ συνέπεια νά διασπᾶται ἡ προσοχή μας καί νά ὑπάρχει δυσκολία στή συγκέντρωση. Αὐτή ἡ ἐρωτική ἔξαρση, στή συνέχεια, δημιουργεῖ συναισθήματα φόβου, ντροπῆς, θυμοῦ, ἐχθρότητας ἢ ἐπιθετικότητας.

Ἐπειδή δέ οἱ ἐρωτικές αὐτές εἰκόνες καί οἱ φαντασιώσεις γίνονται κρυφά, ριζώνουν πιά βαθειά στό ὑποσυνείδητο, ἐκτραχύνονται, δημιουργοῦν σύγχυση καί ἐθίζουν τό ἄτομο πού τίς ἔχει παρακολουθήσει.

Ὅταν δέ τό ἄτομο δέν μπορεῖ νά ἱκανοποιηθεῖ σεξουαλικά, αὐξάνεται ἡ σύγχυσή του καί πιέζεται ὑπερβολικά ψυχολογικά. Μέ ἀπλά λόγια, **οἱ πορνογραφικές φωτογραφίες σαμποτάρουν τόν ἐγκέφαλο!**

Πῶς λειτουργεῖ αὐτό τό σαμποτάζ;

«Σέ 3/10 τοῦ δευτερολέπτου μία ὀπτική εἰκόνα περνάει ἀπό τό μάτι μέσα στον ἐγκέφαλο καί, εἴτε τό θέλει κάποιος, εἴτε ὄχι, ὁ ἐγκέφαλος ἀλλάζει δομικά καί δημιουργοῦνται μνήμες», «κυριολεκτικά ἀναπτύσσεται νέο “software” - ἐγκέφαλος μέ κάθε ὀπτική ἐμπειρία».

Τά παιδιά καί ὅσοι δέν ἔχουν σεξουαλικές ἐμπειρίες δέν μποροῦν ἀμέσως νά ἀποκωδικοποιήσουν καί νά βιώσουν τίς εἰκόνες... Στήν πραγματικότητα, ἐρωτικές (καί πολύ διεγερτικές) φωτογραφίες συνήθως ἀνατρέπουν τήν νοήση στό ἀριστερό

ήμισφαίριο του εγκεφάλου. Είναι αυτό που λέμε “χάνω τό μυαλό μου”.

✱ ✱ ✱

Σύμφωνα με τον **Δρ. Satinover** ή σύγχρονη επιστήμη καταρρίπτει την άφελή ψευδαίσθηση που έχουμε ότι ή πορνογραφία είναι κάτι απλό και δεν πειράζει αν τα παιδιά την παρακολουθούν. Είναι σαν να αδιαφορούμε στην προειδοποίηση που έχουν πάνω τα τσιγάρα ότι “τό τσιγάρο προκαλεί καρκίνο” και να λέμε “δεν πειράζει ας καπνίσει τό παιδί μας τσιγάρο”!

Δρ. Satinover

...Όπως και τα τσιγάρα, ή συγκεκριμένη μορφή έμπορεύματος που αποκαλούμε πορνογραφία, σέ αντίθεση με τίς άλλες μορφές έμπορεύματος, είναι ένα σύστημα έπιρροής που έχει μία ξεχωριστή και ισχυρή επίδραση επί του ανθρώπινου εγκεφάλου και του νευρικού συστήματος.

Άκριβώς, όπως τα τσιγάρα, και σέ αντίθεση με όποιαδήποτε άλλη μορφή έκφρασης, τό αποτέλεσμα είναι να προκαλέσει έναν ισχυρό έθισμό. Όπως και σέ κάθε μορφή έθισμού, έτσι και στην πορνογραφία, ό άνθρωπος αιχμαλωτίζεται τόσο από αυτόν τόν ίδιο τόν έθισμό, όσο και από τίς χημικές ουσίες που χρησιμοποιεί.

Μπορεί νά φαίνεται περίεργο ότι –στην παρούσα συγκυρία– θά πρέπει νά μιλάμε γιά “χημικές ουσίες”, αντί του “σέξ”. Αλλά στην πραγματικότητα, ή σύγχρονη επιστήμη μās έπιτρέπει νά κατανοήσουμε ότι ή **βαθύτερη φύση του έθισμού στην πορνογραφία είναι χημικά σχεδόν ταυτόσημη μέ έθισμό στην ήρωϊνη:**

Μόνο τό σύστημα έπιρροής είναι διαφορετικό, και ή ακολουθία τών βημάτων. Αυτός είναι ό λόγος που οί έθισμένοι στην ήρωϊνη συνήθως εγκαταλείπουν τό σέξ, και συγκρίνουν τίς όρμές τους μέ τούς “όργασμούς” του ναρκωτικού.

Ό έθισμένος στην πορνογραφία ξεχνά σύντομα τούς πάντες και τά πάντα, κλείνεται στόν έαυτό του γιά ένα όλοένα και περισσότερο άπατηλό σεξουαλικό “σύμπαν”.

Ό έθισμένος είναι τελικά σέ θέση νά συναναστραφεί μόνο μέ άλλους “έθισμένους”, όπως ό ίδιος, και θά θέτει σέ κίνδυνο την καριέρα του, τούς φίλους του, την οικογένειά του. Θά επιδίδεται στην συνήθειά του όπουδήποτε και παντού ανά πāsα στιγμή. Ένας που είναι έθισμένος στην πορνογραφία γίνεται ασύδοτος, άσχετα από την ιεραρχική του θέση.

Γίνεται άδίστακτος και κοιτά πώς θά ίκανοποιήσει την έπιθυμία του. Καί, όπως όλοι οί τοξικομανείς, ό έθισμός του στην πορνογραφία θά καλύψει τά πάντα. Γίνεται άπρόσεκτος, ρισκάρει τά πάντα, και τή δουλειά του άκόμη, γιά νά ίκανοποιήσει τή λαγνεία του.

* * *

Ἡ **Δρ. Layden** συμπεριέλαβε τίς ἀντικοινωνικές ἐπιπτώσεις τῆς “κατανάλωσης” τῆς πορνογραφίας στήν κατάθεσή της:

Δρ. Layden

Ἔχει ἀποδειχθεῖ ὅτι ἐκεῖνοι πού χρησιμοποιοῦν τήν πορνογραφία εἶναι πιθανότερο νά παρουσιάσουν παράνομη συμπεριφορά. Ἡ ἔρευνα δείχνει, καί ἡ κλινική μου ἐμπειρία ἐπιβεβαιώνει, ὅτι αὐτοί πού παρακολουθοῦν «πορνό» εἶναι πιά πιθανό νά ἐπισκεφθοῦν πόρνες, νά ἐπιδίδονται σέ ἐνδοοικογενειακή βία, νά βιάζουν ἀγνώστους, νά βγαίνουν μέ βιαστές καί νά διαπράττουν αἰμομιξία.

Αὐτές οἱ συμπεριφορές δέν θά ἔπρεπε νά προκαλοῦν ἔκπληξη, δεδομένου ὅτι βίντεο πορνογραφίας, πού περιέχουν ὅλα αὐτά τά θέματα εἶναι εὐκόλα διαθέσιμα στό ἐμπόριο.

* * *

Ὁ **Δρ. Weaver** ἀνακάλυψε μέσω τῆς κοινωνικῆς ἔρευνας πού ἔκανε πάνω στήν πορνογραφία ὅτι: 1) ἡ πορνογραφία κυριαρχεῖ στό θῦμα τῆς ὁλοκληρωτικῆς καί ὁδηγεῖ σέ σεξουαλική ἀσυνδοσία, 2) ὁδηγεῖ σέ ψυχαναγκαστικές καταστάσεις καί σέ βίαιη δράση, δηλαδή σεξουαλική παρεκτροπή, σεξουαλικά ἀδικήματα καί σεξουαλικές δυσλειτουργίες.

Δρ. Weaver

Οἱ προαναφερθέντες ἐπιστήμονες εἶπαν στό Κογκρέσο ὅτι θά συνεχίσουν τήν καταπολέμηση τῆς πορνογραφίας μέσω τῆς δημόσιας ἐκπαίδευσης καί τοῦ νόμου, καί ὅποιος θέλει νά βρεῖ περισσότερες πληροφορίες μπορεῖ νά ἐπισκεφθεῖ τήν ιστοσελίδα τους.

Μέ ἄλλα λόγια, αὐτοί πού ἐμπορεύονται τήν πορνογραφία ἐκμεταλλεύονται τό σεξουαλικό ἔνστικτο πού εἶναι τό δεύτερο ἰσχυρότερο μετά ἀπό αὐτό τῆς αὐτοσυντήρησης -ἐπιβίωσης, προκειμένου νά πετύχουν κοινωνικούς καί πολιτικούς στόχους.

Πρέπει ἡ πορνογραφία νά ἀντιμετωπιστεῖ ἀπό τήν κοινωνία, τήν πολιτεία καί τό κράτος κάτω ἀπό αὐτό τό νέο πρῖσμα. Ἡ λύση δέν εἶναι ἡ ἀπαγόρευση. Πρέπει νά στρέψουμε τά βέλη μας στήν πηγή τῆς πορνογραφίας, πρέπει νά κατανοήσουμε ὅτι κάποιος κερδίζει χρήματα, εἶναι ὅμως πιά σημαντικό νά κατανοήσουμε, ὅτι ἐνῶ ἡ πορνογραφία ἐμφανίζεται σάν μιά κερδοσκοπική ἐπιχείρηση, εἶναι κάτι βαθύτερο.

Φαίνεται ὅτι ἡ πορνογραφία ἐλέγχεται ἀπό συγκεκριμένα κέντρα σέ παγκόσμιο ἐπίπεδο. Αὐτά τά κέντρα θέλουν νά ἐμφανίζουν ὅτι τό κίνητρό τους εἶναι τό κέρδος, ἐνῶ ὁ πραγματικός τους στόχος εἶναι ἡ κατάπτωση τῆς νεολαίας, ὥστε

νά μήν μπορεί πλέον ή νεολαία νά άντισταθεϊ στήν έπέλαση τής Νέας Τάξης Πραγμάτων.

Σημ. Συντ.: Εύχαριστοῦμε τούς ύπευθύνους τής ιστοσελίδος eleftheri-epistimi.blogspot.gr γιά τίς μεταφράσεις τών αποσπασμάτων τοῦ ιατρικοῦ Συνεδρίου.

ΕΝΟΡΙΑΚΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΑΝΗΓΥΡΙΖΕΙ τό Ίερό μας Παρεκκλήσιο τοῦ Ἀγ. Νεκταρίου μέ σειρά Ίερών Ἀκολουθιῶν κατά τίς ὁποῖες θά τεθῇ εἰς προσκύνησιν τό φυλασσόμενο στό Ναό μας Ίερό Λείψανον τοῦ Ἀγίου. Τό Πρόγραμμα τῶν Ί. Ἀκολουθιῶν ἔχει ὡς ἑξῆς:

Πέμπτη 8 Νοεμβρίου: Πανηγυρικός Ἑσπερινός 6⁰⁰ μ.μ.

Ίερά Ἀγρυπνία: 9⁰⁰ μ.μ ἕως 1⁰⁰ τό πρωῒ.

Στό τέλος τῆς Ἀγρυπνίας θά τελεσθῇ Μνημόσυνο γιά τόν μεγάλο σύγχρονο Πατέρα τῆς Ἐκκλησίας μας Ἀρχιμ. Ἐπιφάνιον Θεοδωρόπουλον.

Παρασκευή 9 Νοεμβρίου: Πανηγυρική Θ. Λειτουργία: 7⁰⁰-10⁰⁰ π.μ.

Λιτάνευση Ἱ. Εἰκόνας: 5⁰⁰ μ.μ. Ἑσπερινός ἀποδόσεως: 5¹⁵ μ.μ.

Ἀπό ἐτῶν ὑπάρχει συνήθεια στό Ναό μας νά προσφέρεται σιούς πιστούς ἓνα μικρό κέρασμα-εὐλογία μετά τό τέλος τῆς Ἀγρυπνίας ἀλλά καί τῆς Θ. Λειτουργίας τῆς Παρασκευῆς.

Ὁ Ἅγιος Κωνσταντῖνος ὁ Ὑδραῖος τιμᾶται στόν ιρισυπόστατο Ἱ. Ναό μας, διότι τό δεξιό κλῖπος τοῦ Ναοῦ εἶναι ἀφιερωμένο σ' αὐτόν. Ἡ ἑορτή του, **Τετάρτη 14 Νοεμβρίου**, συμπίπτει μέ τήν ἑορτή τοῦ Ἀγίου Ἀποστόλου Φιλίππου καί τοῦ Ἀγ. Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ. Τό **Ἀπόγευμα τῆς Τρίτης 13 Νοεμβρίου**, στίς 5⁰⁰ μ.μ., θά τελεσθῇ Μέγας Ἑσπερινός. Τό πρωῒ τῆς **Τετάρτης 14 Νοεμβρίου** θά τελεσθῇ πανηγυρική Θ. Λειτουργία 7⁰⁰-10⁰⁰

Στόν Ἑσπερινό ἀλλά καί στή Θ. Λειτουργία θά ἔκτεθοῦν εἰς προσκύνησιν τά Ίερά Λείψανα τοῦ ἁγίου Νεομάρτυρος Κωνσταντίνου τοῦ Ὑδραίου.

Στήν **ΑΓΙΑ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ** εἶναι ἀφιερωμένο τό δεύτερο παρεκκλήσιο μας, στόν περίβολο τῆς Ἐκκλησίας μας, δίπλα στόν Ἅγιο Νεκτάριο. Ἐκεῖ θά τελέσουμε τόν πανηγυρικό Ἑσπερινό τῆς ἑορτῆς τῆς, στίς 5⁰⁰ τό ἀπόγευμα τοῦ **Σαββάτου 24 Νοεμβρίου**. Τό πρωῒ τῆς **Κυριακῆς 25 Νοεμβρίου** πανηγυρική Θ. Λειτουργία.

ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΒΗΜΑ ΣΥΖΗΤΗΣΕΩΣ ΜΕ ΘΕΜΑ: **ΥΠΑΡΧΕΙ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΟΜΟΙΟΠΑΘΗΤΙΚΗ;**

Αημοσιεύουμε στο τεύχος αυτό του περιοδικού μας την απάντηση του Ἀρχιμ. Χρυσοστόμου Τροχαλάκη στὸν Καθηγητὴ τῆς Πυρηνικῆς Ἱατρικῆς τοῦ Α.Π.Θ. κ. Κωνσταντῖνον Γ. Καρακατσάνην συνοδευομένη καὶ ἀπὸ σχετικὴ μέ τό θέμα θεολογικὴ μελέτη του.

Πέραν τῆς ὑποχρέωσης τοῦ περιοδικοῦ μας νά δημοσιεύῃ τίς ἀπαντήσεις πού μᾶς ἀποστέλλονται ἔχουμε χρέος νά ὀλοκληρώσουμε τὴν συζήτηση τοῦ θέματος περὶ Ὁμοιοπαθητικῆς, πού διχάζει τό Ὁρθόδοξο πλήρωμα ἀλλὰ καὶ τό Ἅγιον Ὅρος, ὅπως μᾶς ἐνημέρωσε πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν Ἱερομόναχος ἀγωνιστικῆς Ἀγιορειτικῆς Ἱ. Μονῆς.

Ὁ π. Χρυσόστομος ἰσχυρίζεται ὅτι ὑπάρχει καὶ ἄλλη Ὁμοιοπαθητικὴ, πού δέν ἔχει καμμιά σχέση μέ τὴν Ὁμοιοπαθητικὴ τῶν Ἀποκρυφιστῶν, ἀλλὰ ἔχει τὴν καταγωγὴ της ἀπὸ τὸν Δημιουργό Τριαδικό Θεό μας καὶ ρίζες στὸν Ἱπποκράτη. Ἐπιχειρηματολογεῖ ἐπ' αὐτοῦ, προσθέτοντας καὶ παραθέματα ἀπὸ τὴν Ἀγία Γραφή καὶ τοὺς Ἁγίους Πατέρας.

Τό περιοδικό μας ἔχει πεισθεῖ ἀπόλυτα γιὰ τὴν καλὴ προαίρεση τοῦ π. Χρυσοστόμου καὶ τὴν προσκόλλησή του στὴν Ὁρθόδοξη Παράδοση καὶ Θεολογία τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἄν ἀμφιβάλλαμε γιὰ τό πνευματικό του ὑπόβαθρο δέν θά ἀρχίζαμε κἂν αὐτὴ τὴν συζήτηση. Δέν ἔχουμε, ὅμως, πεισθεῖ γιὰ τό ἐάν καὶ κατὰ πόσον οἱ ὀραματισμοὶ τοῦ π. Χρυσοστόμου ἀνταποκρίνονται στὴν ἐπιστημονικὴ ἱατρικὴ πραγματικότητα, ἐφ' ὅσον, μέ τὰ ἔως τώρα δεδομένα, ἡ ἐπιστημονικὴ Ἱατρικὴ Κοινότητα ἀπαιτεῖ ἀπὸ τοὺς Ὁμοιοπαθητικούς περισσότερα ἐπιστημονικὰ στοιχεῖα καὶ ἐργαστηριακές ἐπιβεβαιώσεις ὥς πρὸς τὴν ἐνέργεια τῶν φαρμάκων, καὶ γι' αὐτό ἔχει σοβαρές ἀντιρρήσεις γιὰ τὴν ἀποτελεσματικότητά τῶν μεθόδων τῆς Ὁμοιοπαθητικῆς, ἀκόμη καὶ ἂν ἀποξενωθῇ αὐτὴ ἀπὸ τό ἀποκρυφιστικό της ὑπόβαθρο.

Παραθέτουμε εὐθύς τὴν ἀπάντηση καὶ τὴν μελέτη τοῦ π. Χρυσοστόμου καὶ ἐλπίζουμε νά συνεχισθῇ ὁ διάλογος αὐτός γιὰ τὴν ὁμόνοια τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ.

Ἀπάντηση τοῦ Ἀρχιμ. Χρυσοστόμου Τροχαλάκη

Ἀναμένοντας τὴν δημοσίευση τοῦ ἀπαντητικοῦ ἄρθρου μου στοῦ περιοδικό «Ἐνοριακὴ Εὐλογία» (Ἀπρίλιος 2012, ἀρ. τ. 118), ἀπέφυγα κάθε ἀπάντηση σέ ἱστοσελίδα τοῦ διαδικτύου, προκειμένου νά κάνω σαφές ὅτι ἔγκυρον εἶναι αὐτό πού γραπτῶς

δημοσιεύεται από αξιόπιστη έκδοτική πηγή, τό όποιο, έπειτα, μπορεί έλευθέτως νά αναδημοσιευθί καί στό διαδίκτυο.

Όφείλω έπίσης νά ένημερώσω, όσους θά ήθελαν νά τό γνωρίζουν, ότι, άφού έλαβα από τό Άριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, τό πτυχίο ιατρικής άφ' ένός, καί ιατρική ειδίκευση τής Γενικής Ιατρικής άφ' έτέρου, δύο μήνες μετά, έλαβα καί τό πτυχίο τής κλασσικής Όμοιοπαθητικής ιατρικής, μέσω του προγράμματος διδασκαλίας καί εξέτασας πού παρέχεται από τήν έν Ελλάδα Ιατρική Όμοιοπαθητική Έταιρεία, τήν μόνη έγκυρη όδό γιά τήν άπόκτηση έλληνικού πτυχίου γνώσεως τής Όμοιοπαθητικής Ιατρικής.

Δύο μήνες μετά τήν λήψη καί του τελευταίου αυτού ιατρικού πτυχίου, έγινα κληρικός, έπαυσα νά εργάζομαι ως ιατρός καί βαθμιαίως απέσχον του νά άνήκω τόσο στον Ιατρικό Σύλλογο Θεσσαλονίκης όσο καί στην Έλληνική Όμοιοπαθητική Έταιρεία.

Το κείμενό μου, πού άκολουθεί, θεολογικό ως προς τό περιεχόμενό του, άποδεικνύει πώς άντιλαμβάνομαι τήν ιατρική ως Όρθόδοξος χριστιανός καί ιερεύς, άκολουθώντας τήν Όρθόδοξη Θεολογία, δεδομένου ότι ή άγιοπατερική διδασκαλία περιέλαβε μέσα στην έν Πνεύματι Αγίω θεολογία της καί τήν έρμηνεία τής ιατρικής.

Γνωρίζοντας από πλευράς ιατρικής τόν νόμο πάνω στον όποιο στηρίζεται ή ιατρική, μέ ιδιαίτερη χαρά διεπίστωσα ότι οί άγιοι Θεολόγοι τής Όρθοδόξου Έκκλησίας είχαν άριστη γνώση καί άπεδέχοντο ως νόμο ιατρικό τόν νόμο τής θεραπείας του όμοίου μέ τό όμοιο, ό όποιος έπιπλέον άπετέλεσε ένα από τά βασικότερα θέματα γύρω από τά όποία έθεολόγησαν.

Θεώρησα, λοιπόν, καλό νά εκθέσω έμπεριστατωμένα τήν Όρθόδοξη θεολογική έρμηνεία του φυσικού νόμου τής θεραπείας του όμοίου μέ τό όμοιο, επί του όποιου νόμου θεμελιώθηκε, καί έξ αίτίας του όποιου πρέπει νά ύπάρχει καί ή νεώτερη, Όμοιοπαθητική λεγομένη ιατρική. Είναι λυπηρά ή διαπίστωση νά γίνονται οί χριστιανοί έρμαια μή Όρθοδόξων άπόψεων, οί όποιες εμφανίζονται ως Όρθόδοξες, χωρίς νά είναι.

Γιά νά συνδεθί ή έρευνα αυτή μέ τήν σημερινή έποχή, ήταν άπαραίτητο νά εκθέσω καί τίς γνώμες πού είχαν γιά τό ίδιο θέμα Ρώσοι άγιοι του 19ου καί 20ου αιώνας. Έκανα λοιπόν έρευνα στό Άγιον Όρος, όπου εύρον πολλά πρωτότυπα κείμενα, μέρος των όποίων δημοσιεύθηκε στό πρώτο μου άρθρο σέ ελληνική μετάφραση εκ τής ρωσικής. Έπιβεβαιώθηκε έτσι ή έγκυρότητα των μεταφράσεων πού δημοσιεύθηκαν στό πρώτο μου άρθρο. Όλοκληρωμένη εικόνα τής γνώμης των πλείστων Αγίων τής Ρωσικής Έκκλησίας γιά τήν ιατρική, θά δημοσιευθί προσεχώς.

Άνεξάρτητα, όμως, από τήν θέση αυτή τής Ρωσικής Όρθοδόξου θεολογίας, τήν όποία θά μπορούσε κανείς νά πληροφορηθί καί έτέρωθεν, εκείνο τό όποιο νομίζω ότι έγώ ώφειλα νά εκθέσω είναι ή θεολογική γνώμη των Έλλήνων Πατέρων, μέ τήν όποία κανείς, μέχρι τώρα, όπως διεπίστωσα, δέν άσχολήθηκε έμπεριστατωμένα καί

δέν τήν ἔκαμε γνωστή.

Μέ αὐτό τό πνεῦμα ἦταν γραμμένο τό πρῶτο μου ἄρθρο, σάν μιά προβολή τῆς ἱατρικῆς μέσα ἀπό τήν θεολογική προοπτική τῆς Ὁρθοδόξου διδασκαλίας, ἀπέναντι στήν ὁποία δέν ἐννοῶ γιατί κάποιοι θρησκευόμενοι ἄνθρωποι ἐθελοτυφλοῦν. Λυπήθηκα σφόδρα πού ἕνας ἐκ τῶν λίαν ἀγαπητῶν μου καθηγητῶν δέν ἠγνόησε τό πνεῦμα μέ τό ὁποῖο ἦτο γραμμένο τό ἄρθρο μου καί προέβη στήν σύνταξη ἑνός δικοῦ του ἄρθρου, μέ τό ὁποῖο ὑποτίθεται ὅτι ἀπαντοῦσε στό ἄρθρο μου. Στήν πραγματικότητα κατέκρινε ὑποκειμενικές προσωπικές θέσεις πού ἐπεσήμανε σέ βιβλία Ὁμοιοπαθητικῶν ἱατρῶν, τίς ὁποῖες ἐγκατέμιξε μέ ἀρχές τῆς Ὁμοιοπαθητικῆς, μέ ἀποτέλεσμα νά ἐπιτύχη νά παρουσιάσῃ ὡς Ὁμοιοπαθητική ἱατρική αὐτό πού δέν εἶναι Ὁμοιοπαθητική ἱατρική, ἀλλά ἀποκρυφισμός καί ἀπάτη.

Ἐπιπλέον, τίς θέσεις αὐτές τίς συνέλεξε ἀπό βιβλία ἱατρῶν Ὁμοιοπαθητικῆς, τοὺς ὁποῖους ἐγώ στό ἄρθρο μου οὐδόλως ἀνέφερα, οὔτε ὅμως καί ὑπενόησα. Ἀπορῶ, λοιπόν, πῶς ὁ ἀγαπητός μου καθηγητής κρίνει θέματα Ὁρθοδόξου θεολογίας μέ κριτήριο ἀπόψεις γιά τίς ὁποῖες θά ἦταν παράλογο νά μοῦ ζητοῦνται εὐθύνες;

Ἄν ἤθελε νά ἀπαντήσῃ στό ἄρθρο μου, ὦφειλε νά παραθέσῃ ἐπακριβῶς τό δικό μου κείμενο καί ἐπ' αὐτοῦ νά ἐπισημάνῃ τό ἰδικόν μου σφάλμα καί λάθος. Αὐτό δέν τό κάνει πουθενά, ἐκτός ἀπό μία περίπτωση **πού τό λάθος ἦτο τυπογραφικό καί ὄχι δικό μου**. Τελικῶς κρίνει τά γραφόμενά μου μέ βάση τήν ἐρμηνεία τήν ὁποία δίδει σ' αὐτά πού ἐπιλέγει, ὄχι ἀπό τό ἄρθρο μου, ἀλλά ἀπό βιβλία ἄλλων.

Γιατί ἕνας Ὁρθόδοξος Χριστιανός θά εἶχε λόγο νά ἀντιδρᾷ σέ ὅσα γράφονται μέ κριτήριο τήν Θεολογία τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καί μέ ὁδηγό τοὺς Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας; Ἀναφέρεσθε στόν πατέρα Παῖσιο ὅπως καί στόν πατέρα Πορφύριο. Οἱ ἅγιοι αὐτοὶ Γέροντες δέν ἐξεφράσθησαν μέ τό πνεῦμα τό ὁποῖο τοὺς ἀποδίδεται. Κάποιοι θρησκευόμενοι ἄνθρωποι στήν Ἑλλάδα θέλουν νά ἀγνοοῦν τήν Ὁρθόδοξη θεολογία, καί ἁγίους τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας πού ἄσκησαν τήν Ὁμοιοπαθητική ἱατρική, (Ἅγιος Ἰγνάτιος Μπρασιανίνωφ, Θεοφάνης ὁ ἐγκλειστος, Σεραφεῖμ Τσιτσάγκωφ) καί ἄλλους πού τήν διέδωσαν (Ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κρονστάνδης). Δέν εἶναι σωστό, ἐπειδή σκέπτονται ἔτσι, νά ἰσχυρίζονται γιά τοὺς ἁγίους αὐτοὺς Γέροντες ὅτι εἶχαν γνώμη γιά τήν Ὁμοιοπαθητική, ἀναπόδεικτη ἀπό τά λόγια τῶν ἁγίων αὐτῶν Γερόντων καί ἀπό τήν πραγματικότητα, ἀποδίδοντάς τους τί οἱ ἴδιοι φαντάζονται ὅτι ἐννοοῦσαν ἢ φρονοῦσαν μέ ὅσα γιά ἄλλο λόγο καί μέ ἄλλο σκοπό εἶπαν, καί νά τοὺς παρουσιάσουν ὡς ἀντιτιθεμένους ὄχι μόνον πρός τοὺς πρό αὐτῶν Ἁγίους ἀλλά καί μέ τοὺς συγχρόνους των καί πρός αὐτοὺς οἰκείους, οἱ ὁποῖοι ἐφήρμοζαν τήν Ὁμοιοπαθητική.

Ὅρους, ὅπως ἀποκρυφισμός καί ἄλλα παρόμοια, οὔτε ὡς λέξη θά ἤθελα νά ἀναφέρω, τήν στιγμή πού τό κριτήριο γιά τό ἄρθρο μου εἶναι ἡ **διατύπωση τῆς θεολογίας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας γιά τήν Ὁμοιοπαθητική ἱατρική χωρίς ξένες προσμεμίξεις**, εἴτε ἀπό ἀποκρυφιστικές θεωρήσεις τῆς ἱατρικῆς εἴτε ἀπό ἄλλες μή Ὁρθόδοξες βιοθεωρίες. Θά ἤθελα πάντως νά πῶ ὅτι ἐκλαμβάνω ὡς αἰσχύνη καί τήν ἀπλῆ ἐνασχόληση μέ ἀποκρυφιστικές ἀπόψεις, συνέπεια τῆς ὁποίας ἐνασχολήσεως

είναι και τό νά μήν μποροῦν ὀρισμένοι νά ἀκούσουν τήν Ἀγιοπατερική Θεολογία, διότι εἶναι προδιατεθειμένοι, παγιδευόμενοι στίς διαβολικές μεθοδεύσεις, νά τήν παρερμηνεύσουν.

Γράφει π.χ. ὁ ἀγαπητός μου καθηγητής ὅτι «ἡ Ὁμοιοπαθητική στήν Ἑλλάδα ἀναπτύχθηκε, διδάχθηκε καί ἐξακολουθεῖ νά διδάσκεται ἀπό συγκεκριμένα πρόσωπα». Σύμφωνα ὡς ἐδῶ. Καί συνεχίζετε: «Ἐπομένως καί οἱ ἀσκοῦντες τήν ΟΠ (Ὁμοιοπαθητική) στήν Ἑλλάδα ἀποδέχονται τίς ἀρχές καί τήν πρακτική τῆς ΟΠ, ὅπως τήν διδάχθηκαν ἀπό τούς διδασκάλους των». **Αὐτό ἀποτελεῖ συμπέρασμα αὐθαίρετο καί ἄκυρο.** Ἡ Ὁμοιοπαθητική εἶναι ἐπιστημονικό σύστημα, τίς ἀρχές τοῦ ὁποίου μπορεῖ κανεῖς νά τίς πληροφορηθῇ κατὰ τήν διδασκαλία τῆς Ὁμοιοπαθητικῆς, χωρίς οἱ ὁποιοσδήποτε θεωρητικές ὑποθέσεις νά ἐπηρεάζουν ὅποιον θέλει νά μάθῃ νά ἀσκῇ κατὰ Θεόν τήν Ὁμοιοπαθητική. Θεωρῶ αὐτήν τήν θέση αὐταπόδεικτη, τήν στιγμή π.χ. πού ὅλοι γνωρίζουν ὅτι ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος δέν ἀπέφυγε νά σπουδάσῃ τήν ρητορική στήν σχολή ἑνός εἰδωλολάτρου, τοῦ Λιβανίου. Καί οἱ λοιποὶ Ἅγιοι Πατέρες μέ αὐτό τό πνεῦμα διδασκαν, δηλαδή νά ἀκολουθοῦμε τό παράδειγμα τῆς μελίσης καί νά κάνουμε κτῆμα μας τό ἀγαθό, ὅπου αὐτό ὑπάρχει, ἀποφεύγοντας τό ἐπιβλαβές.

Γράφετε, ἐπίσης, ἀγαπητέ μου κύριε καθηγητά, μέ ἱερά ὀργή, (ἀναφερόμενος στήν θεραπεία τοῦ ἐκ γενετῆς τυφλοῦ ὑπό τοῦ Χριστοῦ, τήν ὁποία ὁ Ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κρονστάνδης, μαζί μέ ἄλλα παραδείγματα, ἀναφέρει, γιά νά ἐπιβεβαιώσει τήν θέση ὅτι, ὁ Χριστός χρησιμοποιοῖ τόν ὁμοιοπαθητικό τρόπο θεραπείας τοῦ ἀνθρώπου): Ποῦ ἀναγράφεται στό ἱερό κείμενο τῆς Καινῆς Διαθήκης αὐτό τό πρωτάκουστο, ὅτι δηλαδή ὁ πηλός φθιάχτηκε ἀπό χῶμα καί τό ζωπάροχο αἷμα Του;

Ὅσοι ἐκκλησιάζονται καί ἀκούουν τό Εὐαγγέλιο γνωρίζουν ὅτι ὁ Χριστός θεράπευσε τόν ἐκ γενετῆς τυφλό, ἀφοῦ ἔπτυσε ἐπὶ τῆς γῆς καί ἀφοῦ ἔβαλε στούς ὀφθαλμούς τοῦ τυφλοῦ τόν πηλό, τόν ὁποῖο ἔφτιαξε ἀπό τό χῶμα καί τό πτύσμα του. Ἐπομένως, ἡ ἐννοια τοῦ κειμένου εὐοδοῦται πλήρως, ἂν γραφῇ **πτύσμα** ἀντί γιά **αἷμα**.

Ἐνῶ μπροστά σας βρισκόταν ὄχι μιά παραχάραξη τοῦ ἱεροῦ κειμένου τῆς Καινῆς Διαθήκης ἀλλά ἓνα τυπογραφικό λάθος, μήπως δέν μπορούσατε νά διακρίνετε τό δεύτερο, διότι ἤσασταν προδιατεθειμένος γιά τό πρῶτο;

Ἀνέφερα δύο μόνον ἀποσπάσματα ἀπό τό ἄρθρο σας, μέσα ἀπό τά ὁποῖα φαίνεται πῶς τό ἄρθρο σας εἶναι ξένο πρός τό πνεῦμα μέ τό ὁποῖο γράφω. Ὅπως, ἐλπίζω, διαπιστώνετε, τόσο τό περιεχόμενο ὅσων γράφω, ὅσο καί ὁ τρόπος μέ τόν ὁποῖο διαλέγομαι, θά ἤθελα νά βεβαιώνεται ὅτι ἀποτελοῦν ἔκφραση τῆς θεολογίας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀλλά καί τοῦ Ὁρθοδόξου τρόπου ζωῆς: Κατά τούς Ἁγίους Πατέρας, «αὕτη ἡ ὁδός τοῦ Χριστοῦ τοῦ μή πληῆσαι τόν πλησίον».

Π' αὐτό, παρακαλῶ τόν ἀγαπητό μου καθηγητή, ἔχοντας διαβάσει καί τό δεύτερο αὐτό ἄρθρο, νά ξαναγράψῃ τίς τυχόν ἐπικρίσεις του, ἀναφερόμενος μόνον σέ ὅσα ἐγώ γράφω, εἴτε στό προηγούμενο εἴτε στό δεύτερο αὐτό ἄρθρο μου. Ἐλπίζω

ὅτι διαβάζοντας μέ πραεῖα διάθεση τό δεύτερο ἄρθρο, θά ἀντιληφθῇ τό πνεῦμα μέ τό ὁποῖο γράφω, τό ὁποῖο, ὅπως νομίζω, διακρίνεται ἀπό τό ὅτι ζητῶ νά μήν διαφοροποιοῦμαι ἀπό τό πνεῦμα τῆς Ἀγιοπατερικῆς Παραδόσεως τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, τήν θεολογία τῆς ὁποίας, ἄλλοι, χωρίς νά τό καταλαβαίνουν καί ἄλλοι ἐκουσίως ἀντικαθιστοῦν μέ ἀπόψεις δικές τους καί μέ ἀπόψεις ξένων πρὸς τήν Ὁρθοδοξία ιδεολογιῶν.

Η ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ

1. Ἰησοῦς Χριστός Σωτήρ

«Καί καλέσεις τό ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν». Ἀπό τό εὐαγγέλιο γνωρίζουμε ὅτι ὁ Χριστός ἔλαβε ὡς ἄνθρωπος τό ὄνομα Ἰησοῦς. Ὁ λόγος γιά τόν ὁποῖο ὁ Χριστός ἔπρεπε νά λάβει τό ὄνομα Ἰησοῦς εἶναι ὅτι τό ὄνομα αὐτό σημαίνει τόν σωτήρα, αὐτόν πού σώζει. Τό ὄνομα αὐτό τό ὑπέδειξε ὁ ἄγγελος, ἐξηγώντας καί τόν λόγο γιά τόν ὁποῖο θά ἐλάμβανε τό ὄνομα αὐτό: **«Αὐτός γάρ σώσει τόν λαόν αὐτοῦ ἀπό τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν»¹.**

Ἀπό τό ρῆμα ἰάομαι-ἰῶμαι, πού σημαίνει θεραπεύω, παράγονται οἱ λέξεις ἱατρός, ἱαμα, ἱασις. Στήν ἰωνική διάλεκτο, ὅπου τό α ἐναλλάσσεται μέ τό η, οἱ προηγούμενες λέξεις παίρνουν τήν μορφή τοῦ ἱητρός, ἱημα ἱησις. Ἀπό τό ἰάομαι προέρχεται καί τό ὄνομα Ἰασώ, πού σημαίνει τήν θεραπεύουσα, τό ὁποῖο στήν ἰωνική διάλεκτο γίνεται Ἰησώ. Ἀπό τό ἰάομαι προέρχεται καί τό ὄνομα Ἰασοῦς, τό ὁποῖο μέ διαλεκτική τροπή τοῦ α σέ η, στήν ἰωνική διάλεκτο, γίνεται Ἰησοῦς, καί σημαίνει αὐτόν ὁ ὁποῖος θεραπεύει, αὐτόν ὁ ὁποῖος ἰᾶται. Ἰησοῦς ἐπομένως σημαίνει ὁ ἰώμενος, ὁ ἱατρός.

Ὅτι αὐτό σημαίνει τό ὄνομα Ἰησοῦς, αὐτόν πού θεραπεύει, ἀναφέρεται καί ἀπό τόν Ἅγιο Κύριλλο Ἱεροσολύμων², ὁ ὁποῖος ἐρμηνεύοντας ἀπό τό Πιστεύω τό «καί εἰς ἓνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν», λέγει γιά τό ὄνομα Ἰησοῦς ὅτι ἔχει στήν ἑλληνική γλῶσσα, «κατά τήν Ἑλλάδα γλῶσσαν», τήν σημασία «ὁ ἰώμενος» (ὅπου ἡ λέξη Ἑλλάδα στή φράση «τήν Ἑλλάδα γλῶσσαν» εἶναι ἐπίθετο, καί σημαίνει τήν ἑλληνική). Λέγει λοιπόν πρῶτα, **«Ἰησοῦς ἐστὶ κατὰ μὲν Ἑβραίους σωτήρ»**, δηλώνοντας ἔτσι γιά τό ὄνομα Ἰησοῦς τήν σημασία του στήν ἑβραϊκή, πού εἶναι προφανής, ἀφοῦ ἀναφέρεται καί στό ἴδιο τό Εὐαγγέλιο, καί προσθέτει τήν σημασία του στήν ἑλληνική γλῶσσα ὅπου τό ὄνομα Ἰησοῦς ἐρμηνεύεται ὁ ἰώμενος.

Στήν Ἁγία Γραφή συνηθίζεται νά διατυπώνεται τό ἴδιο νόημα μέ δύο διαφορετικές ἀλληλοδιαδόχες φράσεις, ὅπως: **«Μεγαλύνει ἡ ψυχή μου τόν Κύριον»**, ἡ πρώτη, **«καί ἠγαλλίασεν τό πνεῦμα μου ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ σωτῆρι μου»³**, ἡ δεύτερη. Ὁμοίως οἱ φράσεις **«Ἰασαι με, Κύριε, καί ἰαθήσομαι»**· **«σῶσον με καί σωθήσομαι»⁴**, ἔχουν τό ἴδιο νόημα. Τό πρῶτο ρῆμα ἐκάστης φράσεως ἐνῶ βρίσκεται σέ ἔγκλιση προστακτική, ἀποδίδεται ἐννοιολογικά μέ μιὰ πρόταση ὑποθετική: Κύριε, ἂν μέ γιαιτρέψης, θά γιαιτρευθῶ. Καί ἂν μέ σώσης, θά σωθῶ. Αὐτό σημαίνει ὅτι ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου νοεῖται ὡς ἱατρεία.

Ἡ βαθύτερη ἔννοια βρίσκεται στό ὅτι ἡ ἱατρεία τοῦ ἀνθρώπου, πού νοεῖται ταυτόσημη μέ τήν σωτηρία του, δέν εἶναι κάτι πού ἐξαρτᾶται μόνο ἀπό τόν ἄνθρωπο.

μπορεί νά τό ἀποκτήσῃ ὁ ἄνθρωπος, μόνο ἂν τοῦ τό δώσῃ ὁ Θεός.

Μέ αὐτήν τήν ἔννοια καταφεύγει ὁ ἄνθρωπος στόν Θεό. Αὐτό εἶναι τό πνεῦμα τῆς Ἁγίας Γραφῆς καί ἡ διδασκαλία τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, καί μέ τό πνεῦμα αὐτό ζητάει ὁ ἄνθρωπος τό ἔλεος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, διότι αἰσθάνεται ὅτι εἶναι ὁ ἀσθενής πού ἐπιζητεῖ ἀπό τόν ἱατρόν τήν ἴασιν, ὁ ἁμαρτωλός πού ἐξαιτεῖται ἀπό τόν Ἰησοῦν τήν σωτηρίαν⁵. Ἄν ὁ Θεός ἀποφασίσει νά σώσει τόν ἄνθρωπο, τότε ὁ ἄνθρωπος θά βρεῖ σωτηρία. Ἄν ὁ Θεός ἀποφασίσει νά γιαιτρέψῃ τόν ἄνθρωπο, τότε ὁ ἄνθρωπος θά γίνῃ ὑγιής, ἀλλιῶς θά μείνῃ δοῦλος στήν φθορά, δοῦλος στόν θάνατο, δοῦλος στήν ἁμαρτία.

Ἡ Σωτηριολογία τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας βλέπει τόν ἄνθρωπο ὄχι ὡς ἔνοχο, ὁ ὁποῖος πρέπει νά τιμωρηθῇ, ἀλλά ὡς ἄρρωστο, ὡς ἀσθενῆ ὁ ὁποῖος ἔχει ἀνάγκη ἰάσεως, καί ἔχει ἀνάγκη νά θεραπευθῇ. Ἡ ἁμαρτία ἀποτελεῖ νόσο. Ἡ ἁμαρτία συνιστᾷ ἀσθένεια. «Ὅπερ σώματι νόσος, τοῦτο ψυχῇ ἁμαρτία». Καί ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ γίνεται ἄνθρωπος στό πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ, γιά νά θεραπευθῇ ὁ ἁμαρτωλός ἄνθρωπος ἀπό τήν νόσο τῆς ἁμαρτίας. Κάθε ἄνθρωπος εἶναι ὑπόδουλος στήν ἁμαρτία μέ τήν ἔννοια ὅτι τήν φέρει μέσα του ὡς νόσο. Σωτηρία εἶναι ἡ ἐλευθέρωσις ἀπό τήν δουλεία τῆς ἁμαρτίας, ἡ ἴασις ἀπό τήν νόσο τῆς ἁμαρτίας.

Ἀφοῦ, λοιπόν, ἡ ἁμαρτία εἶναι νόσος, ἡ διπλή σημασία, ἱατρός καί σωτήρ, τοῦ ὀνόματος Ἰησοῦς, αὐτό σημαίνει, ὅτι «ὁ Ἰησοῦς σώζει τόν ἄνθρωπο, γιαιτρέοντάς τον ἀπό τήν ἁμαρτία». Γι' αὐτό ἡ σωτηρία νοεῖται ὡς ἴασις. Γι' αὐτό οἱ δύο φράσεις πού προαναφέραμε: «α) Ἰασαί με, καί ἰαθήσομαι· β) σῶσον με, καί σωθήσομαι», ἔχουν τό ἴδιο νόημα. Καί σημαίνουν ὅτι «Μόνον ὁ Θεός μέ σώζει· καί μέ σώζει, ἂν μέ γιαιτρέψῃ».

Καί ἡ φράση «αὐτός σώσει τόν λαόν αὐτοῦ ἀπό τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν», ἀποτυπώνει τό σωτηριολογικό νόημα τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, σημαίνει ὅτι ὁ Ἰησοῦς σώζει τόν λαόν του γιαιτρέοντάς τον ἀπό τίς ἁμαρτίες του.

2. **Εὐλφ γάρ ἔδει τό ξύλον ἰάσασθαι (ἡ ἔννοια τοῦ ὁμοίου)**

Ὁ Θεός δέν θά μπορούσε νά σώσῃ τό ἀνθρώπινο γένος χωρίς νά ἐνανθρωπήσῃ ὁ Ἰδιος· Γίνεται ὁμοῖος μ' ἐμᾶς ἐκτός ἀπό τήν ἁμαρτία, διότι ὁ νόμος τῆς δικαιοσύνης τοῦ Θεοῦ αὐτό ἀπαιτοῦσε νά γίνῃ: νά σωθῇ δι' ἀνθρώπου ὁ ἄνθρωπος, νά θεραπευθῇ διά τῆς σαρκός τοῦ ἀναμαρτήτου Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ σὰρξ τοῦ ἁμαρτωλοῦ ἀνθρώπου, δηλαδή νά ἰαθῇ τό ὁμοῖον μέ τό ὁμοῖον.

Ὁ θάνατος τοῦ ἁμαρτωλοῦ ἀνθρώπου ἔπρεπε νά νικηθῇ μέ τό ὁμοῖον, δηλαδή νά πατηθῇ μέ τόν θάνατον τοῦ ἀναμαρτήτου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καί ἡ ἴασις τοῦ ἁμαρτωλοῦ ἀνθρώπου, ἔπρεπε νά γίνῃ μέ τό ὁμοῖον, διά τῆς σαρκός τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ ἀναμαρτήτου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Διά ξύλου εἰσῆλθεν ὁ θάνατος, διά μέσου τῆς βρώσεως τοῦ καρποῦ ἐνός ξύλου, τοῦ δένδρου τῆς γνώσεως τοῦ καλοῦ καί τοῦ κακοῦ. Καί ὅπως διά ξύλου νικήθηκε ὁ Ἀδάμ καί ὑποτάχθηκε στόν θάνατο, ἔτσι διά μέσου ἐνός ἄλλου δένδρου, τοῦ ξύλου τοῦ Σταυροῦ, εἶχε ὠρίσει ἡ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ νά καταργηθῇ ὁ θάνατος, μέ τήν

κατά τοῦ θανάτου νίκη τοῦ νέου Ἀδάμ, δηλαδή τοῦ Χριστοῦ.

Ὅπως διά τοῦ ξύλου τῆς παρακοῆς εἰσῆλθε στό ἀνθρώπινο γένος ἡ φθορά καί ὁ θάνατος σάν μιᾷ ἀρρώστεια, αὐτή ἡ ἀρρώστεια δέν μπορούσε νά θεραπευθῇ μέ ἄλλο τρόπο, ἀλλά μόνο μέ τό ὅμοιο, δηλαδή μέ ξύλο. Ὁχι μέ τό ἴδιο. Ἀλλά μέ τό ὅμοιο. Ἐνῶ τό ξύλο τῆς παρακοῆς προκάλεσε τόν θάνατο, ἕνα ξύλο ὄχι τό ἴδιο, ἀλλά τό ξύλο τοῦ Σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ, τό ξύλο τῆς ὑπακοῆς τοῦ Χριστοῦ στόν Θεό Πατέρα, τό ξύλο τῆς ζωῆς, αὐτό εἶναι τό ὅμοιο, τό ὁποῖο μέσα του ἔχει τήν δύναμη νά ἰᾶται ἀπό τήν φθορά καί τόν θάνατο, δηλαδή νά θεραπεύῃ ἀπό τήν ἀρρώστεια τῆς ἀμαρτίας, πού εἰσῆλθε στό ἀνθρώπινο γένος διά τοῦ ξύλου τῆς γνώσεως τοῦ καλοῦ καί τοῦ κακοῦ, διά τοῦ ξύλου τῆς παρακοῆς.

Ὅπου ὑπάρχει νόμος, χρησιμοποιοῦμε τό ρῆμα πρέπει, στά ἀρχαῖα: «ἔδει», πού σημαίνει πρέπει. Ἐπειδή, λοιπόν, αὐτόν τόν νόμο, τῆς θεραπείας τοῦ ὁμοίου μέ τό ὅμοιο, χρησιμοποιεῖ ὁ Θεός γιά τήν θεραπεία τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἀπό τήν ἀμαρτία καί τήν ἐπακολουθήσασα φθορά καί τόν θάνατο, γι' αὐτόν τόν λόγο τό ὅμοιο μέ τό ὅμοιον ἔπρεπε νά θεραπευθῇ, γιά νά σωθῇ ὁ ἄνθρωπος. Λέει, λοιπόν, τό δοξαστικόν τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ: «Ξύλῳ γάρ ἔδει τό ξύλον ἰασασθαι καί πάθει τοῦ ἀπαθοῦς τά ἐν ξύλῳ λύσαι πάθη τοῦ κατακρίτου».

Γιά νά παρακολουθήσουμε γραμματικά καί συντακτικά τό ἀνωτέρω κείμενο, πρέπει νά λάβουμε ὑπόψιν μας τήν ἀρχαία ρῆση: «Τά ὅμοια τοῖς ὁμοίοις εἰσὶν ἰάματα».

Τά ὅμοια: ὀνομαστική **Τοῖς ὁμοίοις:** δοτική, δοτική τοῦ ὀργάνου.

Τά ὅμοια (ὀνομαστική) θεραπεύονται μέ τά ὅμοια (δοτική).

τά ὅμοια (=τά ὅμοια)	εἰσὶν ἰάματα (ἐνεργοῦν θεραπευτικῶς)	τοῖς ὁμοίοις (=εἰς τά ὅμοια)
τό ξύλον τῆς παρακοῆς	ἔδει (ἔπρεπε) ἰασασθαι (νά ἰαθῇ, νά θεραπευθῇ)	ξύλῳ (μέ τό ξύλον) τοῦ Σταυροῦ)
τά ἐν ξύλῳ πάθη τοῦ κατακρίτου (Ἀδάμ καί γενικά κάθε ἀνθρώπου)	ἔδει (ἔπρεπε) λύσαι (νά λυθοῦν, νά θεραπευθοῦν)	πάθει τοῦ ἀπαθοῦς (Χριστοῦ) (μέ τά πάθη τοῦ ἀπαθοῦς Χριστοῦ)

Ὅλη ἡ ἐκκλησιαστική ὑμνολογία ἐκφράζει τήν Ὁρθόδοξη Θεολογία. Πρέπει, λοιπόν, νά ἀναζητήσουμε τούς Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας πού ἀναπτύσσουν τήν Θεολογία πού ἐκφράζει ὁ ἀνωτέρω ὕμνος. Ἄς ἀρχίσουμε ἀπό τόν Ἅγιο Συμεών τόν Νέο Θεολόγο.

3. Ἡ θεολογία τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας γιά τήν ἱατρική

Ἐπειδή τό κείμενο τοῦ ἁγίου Συμεών τό ὁποῖο θά ἀναλύσουμε εἶναι πυκνό ὡς πρὸς τά νοήματά του, θέτουμε ὑπόψιν τοῦ ἀναγνώστου μιᾷ ἀδιάβλητη ἀπόδοση,

στήν νεοελληνική γλώσσα τοῦ 18ου -19ου αἰώνα, μέρους τοῦ κειμένου πού θά ἀναλύσουμε⁶. «Ἡ ἱατρική πού θεραπεύει τὰ κορμιά τῶν ἀνθρώπων, δέν μπόρεσε ποτέ νά θεραπεύσῃ τήν πρώτην ἀρρωστίαν τοῦ κορμίου, ἤγουν τήν φθοράν, ἀλλά ἀγωνίζεται μέ πολλούς καί διαφόρους τρόπους νά φέρῃ εἰς τήν πρώτην του κατάστασιν τό κορμί ἐκεῖνο τό ὁποῖο ἐβγήκε ἀπό τήν τάξιν του, καί ἔπεσεν εἰς ἀρρωστίαν, τρόπον τινά, ὡσάν δευτέραν. Ἦγουν, ἀγωνίζεται ὁ ἱατρός νά θεραπεύσῃ τό κορμί ἀπό τόν πλευρῖτιν, μά ὄχι ἀπό τήν φθοράν, ὅτι τό κορμί εἶναι φυσικά φθαρτόν. Καί αὕτῃ ἡ θεραπεία, προέρχεται ἀπό δυνάμεις καί ἐνέργειες ἱατρικῶν, ὁμογενεῖς μέ τὰ σώματα, πού εἶναι ἄρρωστα, καί ἔτσι νά κάνουν φυσικά εἰς αὐτά τήν ἐνέργειάν τους καί (=μέ ἀποτέλεσμα) νά τὰ θεραπεύσουν. Διά νά ἱατρευθῇ ἡ δευτέρα ἀρρωστία τοῦ σώματος, χρειάσθηκε δύναμιν ὁμογενῇ, τῶν ἱατρικῶν, διά νά ἔλθῃ τό φθαρτόν κορμί εἰς τήν πρώτην του κατάστασιν, ἤγουν εἰς τήν πρώτην κατά φύσιν ἀρρωστίαν του, τήν φθοράν. Ἄλλ' ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ὅπου εἶναι ἄρρωστη κατά φύσιν πῶς εἶναι δυνατόν νά μήν χρειασθῇ μίαν δύναμιν ὑπερφυῇ καί ὑπερούσιον, διά νά ἔλθῃ εἰς τήν ἀληθινήν καί κυρίως ὑγείαν της; Καί ποῖον εἶναι αὐτό τό ὑπερφυές καί ὑπερούσιον, τοῦ ὁποῖου ἡ δύναμις ἔχει νά ἐνεργήσῃ τήν ὑγείαν; Εἶναι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός».

Ἐπειδὴ ἡ ἀνωτέρω μετάφραση μέ τήν ἀπλή της διατύπωση κάπως μᾶς εἰσήγαγε στό νόημα τῶν ὑπό τοῦ Ἀγίου λεγομένων, μπορούμε νά ἀρχίσουμε νά ἀναλύουμε φράση πρὸς φράση τό πρωτότυπο κείμενο.

Στό 18ον Κεφάλαιον τοῦ βιβλίου «ἀλφαβητικά κεφάλαια»⁷, ἀναγινώσκουμε:

«Ὅπερ σώματι νόσος, τοῦτο ψυχῇ ἁμαρτία». Ὅτι ἀκριβῶς γιὰ τό σῶμα ἡ νόσος, αὐτό γιὰ τήν ψυχή ἡ ἁμαρτία. **«Ἐκ δύο οὐσιῶν ὑπάρξας ὁ ἄνθρωπος, ἐκ νοεῤῥᾶς καί αἰσθητῆς, ἐδεήθη καί διττῆς θεραπείας ἐν μεγάλῃ νόσῳ γεγωνός».** Ἐπειδὴ ἡ ὑπαρξὴ τοῦ ἀνθρώπου προέρχεται ἀπό δύο οὐσίες, ἀπό οὐσία νοερά καί ἀπό οὐσία αἰσθητή, ὁ ἄνθρωπος, πού βρέθηκε σέ μεγάλη ἀρρώστεια, ἔχει ἀνάγκη καί ἀπό διπλῇ θεραπείᾳ.

«(Ἐν μεγάλῃ νόσῳ γεγωνός), ἀπό τῆς μεγάλης ὑγείας ἥς ἐλλεῖπει κατά φύσιν, διότι νόσος ὑγείας ἔλλειψις καί ἡ κατά φύσιν νόσος αὐτῷ». ἔξεπεσε ὁ ἄνθρωπος σέ μεγάλη νόσο, μετά τήν ἠθική του πτώση: Πρὶν τήν πτώση, δέν ὑπῆρχε στὸν ἄνθρωπο φθορά, ἀρρώστεια ἢ θάνατος. Ἀπὸ τήν κατάστασιν λοιπὸν τῆς μεγάλης ὑγείας στήν ὁποία βρισκόταν, ἔπεσε σέ μεγάλη νόσο. Καί ἡ μεγάλη νόσος συνίσταται στό ὅτι ἡ φθορά καί ὁ θάνατος ἔγιναν στὸν ἄνθρωπο φύσις, ὡς ἐάν δηλαδή ἦταν φυσικό αὐτό γιὰ τὸν ἄνθρωπο, νά τελεῖ ὑπὸ τό κράτος τῆς φθορᾶς καί νά ἀποθνήσκῃ. Πρὶν τήν πτώση ὁ ἄνθρωπος ὡς φυσική του κατάστασις εἶχε τό νά εἶναι ἀθάνατος καί ἄφθαρτος. Ἐνῷ τώρα ἡ φθορά καί ὁ θάνατος ἔγιναν κατά φύσιν κατάστασις τοῦ ἀνθρώπου. Τώρα τό νά πεθαίνουμε θεωρεῖται φυσικό. Συγκρινόμενη λοιπὸν ἡ κατάστασις στήν ὁποία βρεθήκαμε μέ τήν κατάστασις τῆς ὑγείας στήν ὁποία βρισκόταν ὁ Ἀδάμ πρὶν τήν πτώση, ὀνομάζεται, καί δικαίως, μεγάλη νόσος.

Ἄν ὁ Ἅγιος ἔχῃ τήν φροντίδα νά τήν ὀνομάζῃ μεγάλη νόσο, εἶναι διότι θέλει νά τονίσῃ ὅτι καί ἡ θεραπεία της δέν μπορούσε νά γίνῃ μέ φυσικὲς ἀνθρώπινες

δυνάμεις. Τό κατά φύσιν λοιπόν δέν αλλάζει, διαμένει ἀμετάβλητο, καί ἡ φθορά καί ὁ θάνατος ἔγιναν πιά στόν ἄνθρωπο ἀμετακίνητη φυσική κατάσταση.

Γι' αὐτό, λοιπόν, ὀνομάζει ὁ Ἅγιος τήν σημερινή κατάσταση τοῦ ἀνθρώπου μεγάλη νόσο, κρίνοντας ἀπό τό γεγονός ὅτι ἔχασε τήν μεγάλη ὑγεία τήν ὁποία εἶχε, καί ἀπό τό ὅτι αὐτό, στό ὁποῖο βρέθηκε, ἔγινε στόν ἄνθρωπο κατά φύσιν κατάστασις, ἀνθρωπίνως ἀμετάβλητος. Καί τό κατά φύσιν, λέγει ὁ Ἅγιος, δέν μπορεῖ ὁ ἄνθρωπος νά τό αλλάξει: **«Οὐ μεθίσταται δέ τό ἐκ φύσεως· ἡλικίας ἄρα δεῖται τῆς θεραπείας»**, πόσο, κατά συνέπειαν, μεγάλης θεραπείας ἔχει ἀνάγκη ὁ ἄνθρωπος **«ὅπως ἂν ἡ κατά φύσιν νόσος διασκευασθῇ εἰς τό ὑπέρ φύσιν;»** γιά νά μεταβληθῇ ἡ κατά φύσιν νόσος τοῦ ἀνθρώπου στήν ὑπέρ φύσιν κατάστασιν (τῆς ὑγείας);

«Ἡ μέντοι τοίνυν τῶν νυνὶ σωμάτων ἱατρική, οὐ τήν κατά φύσιν νόσον τῆς αἰσθητῆς οὐσίας ἀνθρώπῳ μεταβαλεῖν ποτέ δεδύνηται».

Ὁ θάνατος καί ἡ φθορά εἶναι ἀρρώστεια τῆς αἰσθητῆς οὐσίας, δηλαδή τοῦ σώματος τοῦ ἀνθρώπου. Ἀλλά ποίου σώματος; Τοῦ νυνὶ σώματος, αὐτοῦ τώρα ἐδῶ τοῦ σώματος. Καί οἱ ἱατροί πού μεταχειρίζονται τήν ἱατρική τέχνη φροντίζουν γιά τά νυνὶ σώματα, τά θνητά καί φθαρτά, καί δέν ἔχουν τήν δυνατότητα νά μεταβάλουν τήν κατά φύσιν νόσον πού ἔχει στήν ἐξουσία τῆς αὐτῆς ἐδῶ, τά τωρινά σώματα τῶν ἀνθρώπων. Ἡ ἱατρική τέχνη δέν ἔχει ποτέ μπορέσει νά μεταβάλῃ τήν ἀρρώστεια τῆς αἰσθητῆς οὐσίας, πού ἔχει γίνει φυσική κατάσταση στόν ἄνθρωπο, **«ἀλλά τήν εἰς ἑτέραν αὐθις»**, ἀλλά αὐτήν τήν ἄλλη, πού ἦρθε, **«οἷονεῖ τινα δευτέραν νόσον καί παρατροπήν αὐτῇ»**, αὐτήν τήν ἀρρώστεια τοῦ ἀνθρώπου πού ἀκολουθεῖ δευτερογενῶς, σάν παρατροπή, δηλαδή σάν ἐπιπλοκή τῆς πρώτης, τῆς πρωτογενοῦς νόσου τῆς φθορᾶς, **«σπουδὴν ποιεῖται πολυτρόπως πρὸς τήν πρώτην, καί τεχνικῶς ἀποκαταστήσαι»**. Γι' αὐτήν πλέον τήν δευτερογενῆ νόσο φροντίζει ἡ ἱατρική μέ πολλοὺς τρόπους, ὥστε νά ἀποκαταστήσῃ, μέ τήν κατάλληλη τέχνη, τόν ἄνθρωπο στήν κατάσταση πού βρίσκεται μόνον ὑπὸ τήν ἐπήρειαν τῆς πρωτογενοῦς νόσου καί δέν ἔχει μιά ἄλλη ἐπιπλέον καί δευτερογενῶς ἐπερχόμενη νόσο.

4. Σώματος νόσος ὑγείας ἔλλειψις

«Γῇ εἰ καὶ εἰς γῆν ἀπελευση»⁸. Ἀφοῦ εἶσαι γῆ, στήν γῆ θά ἐπιστρέψῃς, λέει ὁ Θεός στόν Ἀδάμ. Ἀφοῦ δηλαδή ὁ προπάτοράς μας διάλεξε νά ἀθετήσῃ τήν ὑπακοή του στόν Θεό, καί στερήθηκε τήν δυνατότητα νά ὑπάρχῃ μέσα του ἡ Θεία χάρις ὡς δύναμη ἀναιρετική τῆς φθορᾶς καί τοῦ θανάτου, πού συνεπάγεται ἡ γήινη ὑπόστασή μας, εἴμαστε αὐτό πού γίναμε, φθαρτοί καί θνητοί. Ἡ δύναμη τοῦ Θεοῦ, ἡ Θεία χάρις, ὡς ζωοποιός, ὡς ἀναιρετική τῆς φθορᾶς καί τοῦ θανάτου, κάνει τόν ἄνθρωπο ἀθάνατο καί ἀφθαρτο. Ἄν ὅμως ὁ ἄνθρωπος ἔχῃ μέσα του τήν ἁμαρτία, τότε ἡ παραμονή τοῦ ἀνθρώπου στήν ἀφθαρσία καί τήν ἀθανασία, θά εἶχε σάν ἀποτέλεσμα νά διαιωνίζεται ἡ ἁμαρτία ἐντός τοῦ ἀνθρώπου, νά διαιωνίζεται δηλαδή τό κακό.

Ἐπομένως, ἀπό τήν ὥρα πού διαπράχθηκε ἡ ἁμαρτία, τό μόνο τό ὁποῖο μπορεῖ νά ἀναμένεται εἶναι διά τοῦ θανάτου, πού θά ἐπέλθῃ κάποια στιγμή στόν ἄνθρωπο,

ή άμαρτία πού έχει τώρα ό άνθρωπος σάν κατάσταση μέσα του, νά συναποθάνη μαζί μέ τόν άνθρωπο, γιά νά συναποθάνη μαζί μέ τόν άνθρωπο καί ή δυνατότης διαπράξεως του κακοῦ. «Ό άποθανών δεδικαίωται από τής άμαρτίας»⁹. Ό άνθρωπος όταν άποθάνη, δέν μπορεί πιά νά άμαρτάνη, άφοῦ έχει πιά στερηθεῖ τό δικαίωμα, δηλαδή τήν δυνατότητα του άμαρτάνειν.

Ή ιατρική, λοιπόν, έπιστήμη τό μόνο πού κάνει εἶναι αὐτό τό σῶμα πού έχουμε τώρα, πού από τήν φύση του άρρωσταίνει, νά τό έπαναφέρη στήν κατάσταση εκείνη πού, ένῶ εἶναι φθαρτό καί θνητό, καί έπομένως πρωτογενῶς άρρωστο, δέν υποφέρει ὅμως άμεσα από μιά δεύτερη, τρόπον τινά, νόσο, από μιά παρατροπή, θά λέγαμε, έπιπλοκή τής πρώτης του νόσου.

Ή παρούσα τώρα ιατρική έπιστήμη «**σπουδήν ποιεῖται**» φροντίζει «**πολυτρόπως**», μέ πολλούς τρόπους, «**άποκαταστήσαι**», νά έπαναφέρη τό νοσοῦν σῶμα «**πρός τήν πρώτην**», στήν προηγούμενη κατάσταση τής πρώτης του μόνον άσθενείας «**τεχνικῶς**», μέ τήν ιατρική τέχνη. Χρειάζεται δηλαδή νά διαθέτη γνώσεις ειδικές, νά μπορεί κάποια πράγματα νά τά κάνη μέ ένα τρόπο ειδικό καί κατάλληλο, μέ τέχνη, γιά νά έρθη τό ποθούμενο άποτέλεσμα τής ίάσεως.

Στή συνέχεια δίδεται ή έννοια τής νόσου σέ σχέση μέ τήν υγεία ὡς έλλειψις, σάν κάτι από τό όποιο κάτι λείπει. «**Σώματος νόσος, υγείας έλλειψις**». Ή υγεία του σώματος, νοεῖται ὡς ὁλοκληρία, πού όταν ύπάρχη, τό σῶμα δέν εἶναι άρρωστο. Όταν ή ὁλοκληρία του σώματος έχη κάποια έλλειψη, τότε τό σῶμα νοσεῖ. Άρα ό άνθρωπος εἶναι άρρωστος, διότι κάτι του λείπει. Αὐτήν τήν έννοια, ὅτι ή νόσος εἶναι υγείας έλλειψις, ή Έκκλησία τήν διατυπώνει στήν φράση: «**Η Θείας Χάρις, ή πάντοτε τά άσθενή θεραπεύουσα καί τά έλλείποντα άναπληροῦσα**». Ὅπως εἴπαμε ἤδη, δύο άλληλοδιάδοχες φράσεις συχνά έχουν τό ἴδιο νόημα στά εκκλησιαστικά κείμενα, καίτοι διατυπώνονται μέ έντελῶς διαφορετικά λόγια. Έτσι οἱ φράσεις «**τά άσθενή θεραπεύουσα**» καί «**τά έλλείποντα άναπληροῦσα**» εἶναι νοηματικά ταυτόσημες. Ή άσθένεια εἶναι δηλαδή έλλειψις υγείας. Έτσι, ή θεραπεία του άσθενούς βρίσκεται στήν άναπλήρωση του έλλείποντος.

Τί έχασε ό άνθρωπος μέ τήν παρακοή του, μέ τήν πτώση του; Τήν Θεία Χάρι. Αὐτή του έξησφάλιζε τήν μεγάλη υγεία, αὐτή του χάριζε τήν άφθαρσία, αὐτή τόν έκανε άθάνατο. Μέ αὐτόν τόν συλλογισμό υποδεικνύεται έμμέσως ὅτι αὐτό πού ό άνθρωπος έχασε, πρέπει καί πάλι νά τό άποκτήσῃ, γιά νά έπανακτήσῃ τήν υγεία. Έπανερχόμαστε στήν συνέχεια του κειμένου πού αναλύουμε:

Διακρίνει λοιπόν ό Άγιος α) τήν πρωτογενή νόσο του σώματος του ανθρώπου, τήν φθορά καί τόν θάνατο, πού έχει γίνει τώρα σάν φυσική κατάσταση, καί εἶναι άποτέλεσμα τής άμαρτίας, καί β) τήν δευτερογενή νόσο, μέ τήν όποία άσχολεῖται ή ανθρώπινη ιατρική, καί ή όποία προσπαθεῖ νά άπαλλάξῃ τόν άνθρωπο από τάς διαφόρους επιμέρους νόσους, οἱ όποιες θά ήταν άποῦσες στόν άνθρωπο, αν δέν υπήρχε ή πρωτογενής νόσος.

5. Νόσος καί άμαρτία

«Όπερ σώματι νόσος τοῦτο ψυχῇ άμαρτία». Ὅτι εἶναι γιά τό σῶμα ή νό-

σος, λέει ὁ Ἅγιος, αὐτό εἶναι γιά τήν ψυχή ἡ ἁμαρτία. **«Ἐκ δύο οὐσιῶν ὑπάρξας ὁ ἄνθρωπος, ἐκ νοεῤῥας καί αἰσθητῆς, ἐδεήθη καί διττῆς θεραπείας».** Ἔπese, λοιπόν, ὁ ἄνθρωπος. Καί ἀφοῦ ἔπese, ἐνόσησε. Καί ἀφοῦ εἶναι ἐκ δύο οὐσιῶν, ἐκ νοεῤῥας καί αἰσθητῆς, νοσεῖ καί ὡς πρὸς τήν νοερά του οὐσία, τήν ψυχή, πού δέν ἔχει αἰσθητή ὑπόσταση, καί ὡς πρὸς τήν αἰσθητή, τό σῶμα του. Καί ἐπομένως ἔχει ἀνάγκη καί διττῆς, δηλαδή διπλῆς θεραπείας.

Ὅτι εἶναι γιά τό σῶμα ἡ νόσος, αὐτό εἶναι γιά τήν ψυχή ἡ ἁμαρτία. Αὐτό μᾶς ὑπενθυμίζει αὐτό πού εἶπαμε προηγουμένως ὅτι ἡ σωτηρία μας νοεῖται καί ὡς ἱασις. Διότι ἀφοῦ ἡ ἁμαρτία γιά τήν ψυχή εἶναι ὅ,τι ἡ νόσος γιά τό σῶμα, καί ἀφοῦ ἡ σωτηρία νοεῖται σέ σχέση μέ τήν ἁμαρτία, νά λοιπόν γιατί ἡ σωτηρία νοεῖται καί ὡς ἱασις καί θεραπεία.

«Ἐδεήθη διττῆς θεραπείας» ὁ ἄνθρωπος, λέγει ὁ Ἅγιος, χωρίς νά περιγράφει διακεκριμένως τήν ἀρρώστεια τῆς ψυχῆς καί τοῦ σώματος. Ἡ ἁμαρτία μέσα στήν ψυχή, δέν βρίσκεται ὑπό μορφήν ὁρατή. Οὔτε ἴσως καί ἡ νόσος τοῦ σώματος δέν εἶναι καθ' ἑαυτή ὁρατή, ἐνῶ ὁρατά εἶναι τά συμπτώματά της. Κατ' ἀρχήν ἡ πρωτογενῆς ἀσθένεια τοῦ ἀνθρώπου, ἡ φθορά δηλαδή, καί ἡ θνητότης, εἶναι κάτι πού διήκει δι' ὅλου τοῦ σώματος. Πάνω σ' αὐτό τό ὑπόβαθρο τῆς πρωτογενοῦς νόσου ἀναπτύσσεται ἡ κάθε ἐπιμέρους δευτερογενῆς νόσος. Ἡ θνητότης τοῦ σώματος καί ἡ φθαρτότης του, ἐνῶ εἶναι κάτι πού ἀφορᾷ κάτι τό ὑλικό, διότι ὑλικό εἶναι τό σῶμα μας, ὡς πρὸς τήν ποιότητά της ὅμως εἶναι κάτι τό αὐλο, κάτι τό ὁποῖο δέν πιάνεται. Εἶναι αὐτή ἡ φορά πρὸς τόν θάνατο. Ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἀποθάνῃ εἶναι πιά ἀπτό καί ὁρατό τό ἀποτέλεσμα. Ὅπως καί ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἐκδηλώσῃ νοσηρά συμπτώματα. Τότε, τό ὅτι τό σῶμα μας ἔχει μέσα του τήν φθορά τό διαπιστώνουμε ἀπό τά ἀποτελέσματα.

Ὅμως, τί εἶναι στό βάθος ἡ φθορά καί ἡ θνητότης; Ποιό εἶναι τό ὑπόβαθρο πάνω στό ὁποῖο ἀναπτύσσεται μία νόσος τοῦ σώματος; Ἐκδηλώνεται βέβαια διά τοῦ σώματος ἀλλά μοιάζει νά εἶναι κάτι διαφορετικό ἀπό κάτι πού εἶναι ἀπλῶς ὑλικό. Εἶναι, δηλαδή, κάτι τό ὁποῖο ἔχει περάσει μέσα στό σῶμα, στό ὅλο σῶμα, καί τό ἔχει ἀλλοιώσει, χωρίς αὐτό τό ὁποῖο ἔχει μπεῖ μέσα στό σῶμα ὡς φθορά καί θνητότης νά εἶναι κάτι πού πιάνεται.

Ἀναφέρεται, λοιπόν, ἐδῶ ὁ Ἅγιος στήν ἱατρική τῶν νυνί σωμάτων, τά ὁποῖα τό ἔχουν ἀπό τήν φύση τους νά ἀρρωσταίνουν, καί λέγει ὅτι ὅταν ἕνα σῶμα νοσήσῃ, δηλαδή ἀρρωστήσῃ, ἡ ἱατρική προσπαθεῖ νά ἐπαναφέρῃ αὐτό τό σῶμα στήν ὑγεία. Σέ ποιά ὑγεία ὅμως; Δέν μπορεῖ νά τό ἐπαναφέρῃ στήν ὑγεία πού εἶχε πρὶν ἀπό τήν πτώση, τότε πού δέν ὑπῆρχε ἡ φθορά καί ὁ θάνατος στό ἀνθρώπινο γένος, ἀπό τά ὁποῖα νόσησε ὅλη ἡ ἀνθρώπινη φύση ἔνεκα τῆς ἁμαρτίας. Ἀλλά προσπαθεῖ νά ἐπαναφέρῃ τόν ἄνθρωπο στήν κατάσταση ἐκείνη πού ἡ ἀρρώστεια εἶναι ἡ φυσική πραγματικότητα τοῦ σώματος, καί ἀπλῶς δέν ἔχει ἐκδηλωθεῖ μιὰ δεύτερη, κατὰ κάποιον τρόπο, νόσος.

Ἐπειδὴ θά ἀναφερθῇ στήν θεραπεία τῆς πρωτογενοῦς νόσου τοῦ ἀνθρώπινου γένους, γι' αὐτό τοῦ εἶναι ἀναγκαῖο ἀπό τήν ἀρχή νά ἐπισημάνῃ ὅτι ἡ ἱατρική τῶν

σωμάτων δέν ἐπεμβαίνει στήν πρωτογενή νόσο τοῦ ἀνθρώπου, δέν μπορεῖ νά κάνη τόν ἄνθρωπο ἄφθαρτο καί ἀθάνατο. Ἡ ἱατρική τῶν σωμάτων ἐπεμβαίνει μόνον στήν δευτερογενή νόσο καί ἐπαναφέρει τό νοσοῦν σῶμα στήν κατάσταση τῆς ὑγείας, ἀπαλλάσσοντάς το μόνο ἀπό τήν δευτερογενή νόσο.

Φθάσαμε στό σημεῖο ἐκεῖνο πού ὁ Ἅγιος Συμεών ὁ Νέος Θεολόγος διατυπώνει τόν δικό του ὀρισμό γιά τήν ἱατρική τέχνη πού ἐπαναφέρει τά νοσοῦντα σώματα στήν ὑγεία τους. Παρουσιάζει τήν ἱατρική ἐπιστήμη τοῦ καθ' ἡμᾶς βίου, μέ σκοπό νά προχωρήσῃ στό ἐπόμενο, ὅτι δηλαδή καί ἡ ἱατρική τέχνη τήν ὁποία χρησιμοποίησε ὁ Θεός Λόγος γιά νά θεραπεύσῃ τήν πρωτογενή νόσο τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, τήν νόσο τῆς φθορᾶς καί τοῦ θανάτου, τήν νόσο τῆς ἁμαρτίας, εἶναι ἡ ἱατρική μέθοδος πού θεραπεύει τό ὅμοιο μέ τό ὅμοιο, πού ἐφαρμόζεται τόσο στά νοσοῦντα σώματα, γιά νά βροῦν τήν ὑγεία τους, ὅσο καί στόν πρωτογενῶς νοσοῦντα ἄνθρωπο, γιά νά θεραπευθῇ ἀπό τήν ἁμαρτία:

«Ἡ δέ ἀποκατάστασις (τῆς ὑγείας) οὐ διὰ τῶν γραμμάτων τῆς τοιαύτης ἱατρικῆς ἀλλά διὰ τῶν γεγραμμένων». Ἐνα βιβλίο ἔχει πάνω του ἀποτυπωμένα γράμματα. Ὅμως τά γράμματα θεωρούμενα μεμονωμένα τό ἕνα ἀπό τό ἄλλο δέν δίδουν νόημα. Τό νόημα προέρχεται ἀπό τίς λέξεις, οἱ ὁποῖες προκύπτουν ἀπό τά γράμματα, καθὼς αὐτά συνδυάζονται μεταξύ τους. Τά γράμματα μεταξύ τους φτιάχνουν τίς λέξεις, οἱ ὁποῖες δίνουν τό νόημα, τήν δύναμη τοῦ κειμένου, τήν δύναμη τῶν γεγραμμένων. Ἡ ἱατρική, λέγει τώρα ὁ Ἅγιος, πολυτρόπως φροντίζει νά ἀποκαταστήσῃ τό νοσοῦν σῶμα στήν ὑγεία του, ὅχι ἀπλῶς ἐπειδὴ ὑπάρχουν στήν φύση σάν σέ βιβλίο τά διάφορα ὑλικά, εἴτε εἶναι βότανα εἴτε κάτι ἄλλο, εἴτε αὐτά τά ὑλικά προσφέρονται σέ ἀπλή μορφή εἴτε προέρχονται ἀπό σύνθεση. **«Τά γεγραμμένα δέ εἶδη διάφορα ὑλικά, βοτανῶν δυνάμεις καί ἐνέργειαι, εἶθ' ἀπλῶς εἴτε συντιθεμένων».**

Ἡ ἱατρική, λοιπόν, χρησιμοποιεῖ διάφορα ὑλικά. Αὐτό τό ὁποῖο καθιστᾷ θεραπευτικά τά ὑλικά αὐτά εἶναι **ὄχι αὐτά καθ' ἑαυτά τά ὑλικά**, ἀλλά ἡ Φυσική Δύναμις καί ἡ ἐνέργεια πού κρύβεται σ' αὐτά, **βοτανῶν δυνάμεις καί ἐνέργειαι**, αὐτό τό ὁποῖο δίδει τήν δυνατότητα στίς δυνάμεις καί τίς ἐνέργειες πού ἐνυπάρχουν στάς βοτάνες, νά εἶναι θεραπευτικές στοὺς πάσχοντες, ἄρα ἡ αἰτία πού διαθέτουν τήν θεραπευτική αὐτή ιδιότητα, βρίσκεται στό ὅτι οἱ δυνάμεις πού ἐνυπάρχουν στά βότανα εἶναι φυσικές δυνάμεις ὁμογενεῖς μέ τοὺς πάσχοντες, τῶν ὁποίων ἡ ὁμογένεια μέ τοὺς πάσχοντες καθιστᾷ τήν δύναμη τοῦ βοτάνου ἐκ φυσικοῦ νόμου ἱαματική διὰ τοὺς πάσχοντες: **ὥς εἶναι φυσικὰς δυνάμεις ὁμογενεῖς, πάσχουσι φύσει θεραπευτικάς».**

Στήν ἀνωτέρω φράση βρίσκεται ἡ διατύπωση τοῦ νόμου τῆς ἰάσεως τῶν νόσων. Ὁ νόμος αὐτός ἀπό τόν Ἱπποκράτη διατυπώνεται ὡς ἑξῆς: **«διὰ τὰ ὅμοια προσφερόμενα ἐκ νοσεύντων ὑγιαίνονται»**, ὅπου τό «ευ» τοῦ νοσεύντων εἶναι διαλεκτική τροπή τοῦ «ου», ὁπότε σημαίνει:

«Διὰ τὰ ὅμοια προσφερόμενα ἐκ νοσοῦντων ὑγιαίνονται».

Ἀναλυτικά ἡ ἀνωτέρω φράση τοῦ Ἱπποκράτους ἔχει ὡς ἑξῆς: τά ὅμοια,

προσφερόμενα στους νοσοῦντας, **διά τὰ ὅμοια**, ἐπειδὴ δηλαδή εἶναι αὐτὰ ὅμοια πρὸς τοὺς νοσοῦντας, **ὕγιαίνονται** οἱ νοσοῦντες, δηλαδή μεταβαίνουν ἀπὸ τὴν κατάσταση τῆς νόσου, **ἐκ νοσοῦντων**, στὴν κατάσταση τῆς ὑγείας.

Ἅγιος Συμεὼν ὁ Νέος Θεολόγος	Ἱπποκράτης
διάφορα ὕλικά, βοτανῶν δυνάμεις καὶ ἐνέργειαι	προσφερόμενα
ὥς εἶναι φυσικὰς δυνάμεις ὁμογενεῖς	διά τὰ ὅμοια
πάσχουσι φύσει θεραπευτικὰς	ἐκ νοσοῦντων ὕγιαίνονται

Στὸν ἀνωτέρω πίνακα, παρατίθεται στὴν ἀριστερὴ στήλῃ ἡ διατύπωση τοῦ νόμου τῆς ἱατρικῆς ἀπὸ τὸν Ἅγιο Συμεὼν τὸν Νέο Θεολόγο καὶ στὴν δεξιὰ στήλῃ ἡ διατύπωσή του ἀπὸ τὸν Ἱπποκράτη. Ἡ μία διατύπωση σέ σχέση μέ τὴν ἄλλη μοιάζει καὶ σάν γλωσσικὴ ἄσκηση, ὅπου ἡ παθητικὴ σύνταξη τῆς Ἱπποκρατείου προτάσεως διατυπώνεται σέ ἐνεργητικὴ φωνὴ ἀπὸ τὸν Ἅγιο Συμεὼν τὸν Νέο Θεολόγο.

Διότι τὸ ὑποκείμενο στὴν πρόταση τοῦ Ἁγίου Συμεὼν τοῦ Νέου Θεολόγου εἶναι «τὰ διάφορα ὕλικά, βοτανῶν δυνάμεις καὶ ἐνέργειαι», ἐνῶ στὴν Ἱπποκράτειο πρόταση τὸ ὑποκείμενο εἶναι «οἱ νοσοῦντες», τὸ ὁποῖο βέβαια δέν γράφεται ἀλλὰ ἐννοεῖται.

Τὸ «ὥς» τῆς φράσεως «ὥς εἶναι» τῆς προτάσεως «ὥς εἶναι φυσικὰς δυνάμεις ὁμογενεῖς», ἔχει σημασία αἰτιολογική, σημαίνει δηλαδή ὅ,τι καὶ τὸ «διά», τῆς φράσεως «διά τὰ ὅμοια». Ὅποτε «ὥς εἶναι (=διά τὸ εἶναι) **φυσικὰς δυνάμεις ὁμογενεῖς**» σημαίνει ὅτι οἱ δυνάμεις καὶ ἐνέργειες τῶν βοτάνων εἶναι φύσει θεραπευτικὲς στοὺς πάσχοντες, ἐπειδὴ εἶναι δυνάμεις ὁμογενεῖς πρὸς τοὺς πάσχοντες.

Καὶ αὐτὸ πάλι τὸ «**φύσει**» τῆς φράσεως «**φύσει θεραπευτικὰς**» δηλώνει τὴν παρουσία τοῦ νόμου τοῦ φυσικοῦ, χάρις στὸν ὁποῖο τὸ ὁμογενὲς εἶναι ἐκ φύσεως ἀναγκασμένο νὰ ἐνεργήσῃ ἐπὶ τοῦ πάσχοντος.

(Σχόλια στὴν ἐννοια «φύσις»)

«Νούσων φύσις ἱητροί. Ἀνευρίσκει ἡ φύσις αὐτὴ ἐσωτὴ τὰς ἐφόδους, οὐκ ἐκ διανοίης, οἷον τὸ σκαρδαμύσσειν, καὶ ἡ γλῶσσα ὑπουργεῖ, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα· ἀπαίδεutos ἡ φύσις ἐοῦσα καὶ οὐ μαθοῦσα τὰ δέοντα ποιεῖν». (Ἱπποκράτους 6.5.1)

Ἐπειδὴ πολὺς λόγος γίνεται ὅτι ἡ φύσις θεραπεύει, καὶ γενικῶς ἡ φύσις κάνει αὐτὸ ἢ ἐκεῖνο καὶ λοιπά, νομίζω ὅτι ἡ ἀνωτέρω φράση τοῦ Ἱπποκράτους καταργεῖ τίς πολλὲς καὶ διάφορες ἀνθρώπινες παρανοήσεις, πού θέλουν εἴτε νὰ δοῦν στὴν φύση τὸ ὑποκατάστατο τοῦ Θεοῦ, τὸν Ὅποιον ἀρνοῦνται, εἴτε νὰ ταυτίσουν τὴν φύση μέ τὸν Θεό.

Λέει, λοιπόν, ἀνωτέρω ὁ Ἱπποκράτης ὅτι ἡ φύσις ὅ,τι διαθέτει δέν τὸ διαθέτει «ἐκ διανοίης», ὅχι δηλαδή σάν νὰ μπορούσε ἡ φύσις νὰ σκεφθῇ καὶ νὰ μᾶς πῇ μέ τὴν γλῶσσα ὅτι ἔχω αὐτὸ τὸ ἱατρικὸ ἢ τὸ ἄλλο. (Τὸ ἐοῦσα σημαίνει οὔσα καὶ τὸ

ποιέει σημαίνει ποιεί, στην διάλεκτο πού χρησιμοποιεί ο Ίπποκράτης). Ἡ φύσις λέει ὁ Ίπποκράτης, καί ἀπαίδευτος εἶναι καί ἀμαθής. Καί ὅμως κάνει αὐτά πού πρέπει, «τὰ δέοντα ποιέει», λέγει ὁ Ίπποκράτης.

Καί ἡ λέξη σκαρδαμύσσω πού χρησιμοποιεῖ ὁ Ίπποκράτης (οἶον τὸ σκαρδαμύσσειν) ἔχει καί αὐτὴ τὴν ἰδιαίτερη σημασία της. Ἕνας δηλαδή ἄνθρωπος, θὰ ἀνοίξῃ τὰ μάτια του, θὰ τὰ κλείσῃ, θὰ κάνῃ τὴν ἔρευνά του, θὰ πῇ διὰ τῆς γλώσσης αὐτό πού σκέπτεται. Λέει, λοιπόν, τρόπον τινά ὁ Ίπποκράτης ἐδῶ γιὰ τὴν φύση, ὅτι δέν ἔχει μάτια γιὰ νὰ τὰ ἀνοίξῃ καί νὰ τὰ κλείσῃ, οὔτε γλώσσα γιὰ νὰ μιλήσῃ. Καί αὐτό τό λέει γιὰ νὰ μὴν παρανοήσῃ κανεὶς τὴν φράση πού προηγουμένως εἶπε, ὅτι δηλαδή: **Νούσων φύσις ἰητροί.** Ἡ φύση εἶναι τῶν νόσων ὁ γιατρός. **Ἀνευρίσκει ἡ φύσις αὐτὴ ἐσωτὴ τὰς ἐφόδους.** Ἡ φύση, λέει, βρίσκει ἡ ἴδια γιὰ τὸν ἑαυτό της τὴν μέθοδο θεραπείας, τό τί πρέπει νὰ κάνει. Ὅχι, ὅμως, προσθέτει, σάν νὰ ἔχει μυαλό καί νὰ σκέφτεται. Αὐτά γίνονται ἀφ' ἑαυτῶν, διότι ὅπως θὰ λέγαμε ἐμεῖς, ὁ Θεός, πού εἶναι πάνσοφος καί παντοδύναμος, ἔκανε τὴν φύση νὰ λειτουργῇ μέ τὸν πιό ἔξυπνο τρόπο, ἐνῶ δέν ἔχει διάνοια, δηλαδή μυαλό, νὰ σκεφθῇ.

Μέ ἄλλα λόγια, δέν ἔχει νοῦ ἡ φύσις. Καί ὅπως θὰ τό λέγαμε ἐμεῖς: Ἄν ἡ φύσις διαθέτει φυσικὰς δυνάμεις καί τελεῖ ὑπὸ τό κράτος νόμων, τοὺς ὁποίους ἀκολουθεῖ καί τὰ δέοντα ποιεῖ, αὐτό συμβαίνει ὅχι διότι θὰ μπορούσε ἡ φύση νὰ τό σκεφθῇ καί νὰ τό ἀποφασίσῃ, ἀλλὰ διότι ὁ Θεός ὥρισε γιὰ τὴν φύση νὰ ὑποτάσσεται στοὺς νόμους πού αὐτὸς ἔθεσε.

Π' αὐτό, τονίζει ὁ ἀπόστολος Παῦλος τὴν εὐθύνη τοῦ κάθε ἀνθρώπου νὰ δεῖ καί νὰ ἀναγνωρίσῃ τὴν δύναμη καί ἐξουσία τοῦ Θεοῦ μέσα ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ. Μποροῦσαν νὰ γνωρίσουν τὸν Θεὸ οἱ ἄνθρωποι ὡς πάνσοφο, ἀφοῦ τὰ ἔκανε ὁ Θεός διὰ τοῦ Λόγου του, νὰ διέπονται ὅλα ἀπὸ μιά θαυμαστὴ λογικὴ, νὰ ἀκολουθοῦν ὅλα ἓνα θαυμάσιο λογικὸ σχέδιο, τό ὁποῖο ὑποδηλώνει ὅτι ὑπάρχει αὐτός πού θέλησε καί ἔγιναν ὅλα αὐτά ἔτσι. Διὰ τῶν νόμων τῆς φύσεως βλέπουμε τὸν νομοθέτη καί μέσα ἀπὸ τό ὅτι ἡ φύσις ποιεῖ ὅσα πρέπει, βλέπουμε αὐτόν πού δίνει τὴν ἐντολή, καί προνοεῖ νὰ γίνονται αὐτά πού πρέπει.

Καί πρέπον γιὰ τό θέλημα τοῦ Θεοῦ εἶναι καί ἡ ἴασις τοῦ ἀνθρώπου. Ἐπρεπε, λοιπόν, νὰ ὑπάρχει νόμος τῆς φύσεως καί δυνάμεις φυσικὲς στὰ διάφορα ὕλικά, ὅπως τὰ βότανα, γιὰ νὰ ἐνεργῇται ἡ ἴασις τοῦ πάσχοντος ἀνθρώπου. Καί οἱ μὲν φυσικὲς δυνάμεις εἶναι αὐτὲς τίς ὁποῖες ὁ Θεός ὥρισε νὰ ἐνεργοῦν διὰ μέσου τῶν διαφόρων ὑλικῶν, ἐνῶ ὁ νόμος στὸν ὁποῖο στηρίζεται ἡ θεραπεία τῶν πασχόντων εἶναι ὁ νόμος τῆς θεραπείας τοῦ ὁμοίου μέ τό ὅμοιο.

Ἐπομένως, τὴν ἐπιμονὴ τοῦ Ἁγίου Συμεὼν νὰ προσδιορίζῃ τίς δυνάμεις πού βρίσκονται στὰ διάφορα ὕλικά, εἰς τὰς βοτάνας, ὡς «φυσικὰς» δυνάμεις, καί στό νὰ προσδιορίζῃ μέ τὸν ἐπιρρηματικὸ προσδιορισμὸ «φύσει» (ἤτοι ἐκ νόμου φυσικοῦ) τὴν αἰτία τοῦ θεραπευτικοῦ ἀποτελέσματος, πρέπει νὰ τὴν ἐννοήσουμε ὅπως εἴπαμε· ὅτι δηλαδή μέσα ἀπὸ τὴν ἐνέργεια τοῦ φυσικοῦ νόμου, βλέπει ὁ Ἅγιος τὸν Θεὸν ὡς αὐτόν πού ἔθεσε τὸν νόμον στὴν φύση, καί ἔβαλε μέσα στὰ διάφορα ὕλικά τίς ἐνέργειες καί τίς δυνάμεις πού ἐνεργοῦν θεραπευτικά, ὅταν λειτουργῇ ὁ νόμος

τῆς διὰ τοῦ ὁμογενοῦς θεραπείας.

Διότι μόνον γιά τήν θεραπεία τῆς δευτερογενοῦς νόσου ἡ φύσις εἶναι αὐτή πού ἀκολουθώντας τόν νόμο πού τῆς ἔβαλε ὁ Θεός, κάνει τά πρέποντα καί ἐπομένως ἰάται φυσικῶς, μέ τήν φυσική δύναμη τῆς βοτάνης, ὅταν ὑπάρχει ὁμογένεια μεταξύ φυσικῆς δυνάμεως καί πάσχοντος.

Ἀπό δῶ καί πέρα, ὅμως, πού θά ἀναφερθῇ ὁ Ἅγιος στήν ἴαση καί θεραπεία ὄχι πιά τῆς δευτερογενοῦς ἀλλά τῆς πρωτογενοῦς νόσου τοῦ ἀνθρώπου ὑπό τοῦ Ἐνανθρωπήσαντος Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, δέν θά εἶναι φυσική δύναμις ἡ ἐνεργοῦσα.

Ὁ Ἰώμενος τό ἀνθρώπινο γένος, Αὐτός εἶναι ἡ δύναμις ἡ ὑπερφυῆς καί ὑπερούσιος πού ἐνεργεῖ τήν θεραπείαν, ὁ ἴδιος δηλαδή ὁ σαρκωθείς Υἱός καί Λόγος τοῦ Θεοῦ, Ἰησοῦς Χριστός, Θεός καί Ἄνθρωπος. Ἐτσι ἀναγνωρίζει κανεῖς τόν Θεόν ὡς Αὐτόν ὁ ὁποῖος θεραπεύει τό πλάσμα του καί «φύσει» καί διὰ τῆς θείας Του δυνάμεως.

Καί εἰ ἐδεήθη δυνάμεως ὁμογενοῦς, ἡ δευτέρα νόσος πρός ἀποκατάστασιν τήν εἰς τήν προτέραν κατά φύσιν τοῦ φθαρτοῦ σώματος νόσον, πῶς οὐ δεηθήσεται ὑπερφυῆς καί ὑπερουσίου δυνάμεως, πρός ἀποκατάστασιν τῆς ἀληθοῦς καί κυρίως ὑγείας, ἡ κατά φύσιν νοσοῦσα φύσις ἀνθρωπίνη;

Ὅλην αὐτήν τήν ἀνάλυση πού προηγήθηκε, μέ τās βοτάνας, μέ τās δυνάμεις καί ἐνεργείας τῶν βοτανῶν, μέ τήν δύναμιν τήν φυσική καί ὁμογενῆ, τήν φύσει θεραπευτικήν εἰς τούς πάσχοντας, γιατί τήν ἔκανε ὁ Ἅγιος;

Διότι ἀφοῦ γιά τήν θεραπεία τῆς δευτερογενοῦς νόσου τοῦ σώματος, χρειάσθηκε δύναμις ὁμογενῆς γιά τήν ἀποκατάστασή του στήν κατάστασι τῆς μὴ ἐπιπλακείσης πρωτογενοῦς νόσου του, τώρα, γιά τήν ἀποκατάστασή του στήν μεγάλη ὑγεία πού ἔχασε, στήν ἀληθῶς καί κυρίως ὑγεία του, πῶς δέν θά χρειασθῇ ὑπερφυῆς καί ὑπερούσιος δύναμις;

«Τί οὖν ἐστὶ τοῦτο τό ὑπερφυῆς καί ὑπερούσιον, οὐπὲρ ἡ δύναμις ἐνεργήσει τήν ὑγείαν;»

Ποιό εἶναι αὐτό τό ὑπερφυῆς καί ὑπερούσιο, ἡ δύναμις τοῦ ὁποίου θά ἐνεργήσῃ τήν ὑγεία; Τό ἐρώτημα αὐτό, ὅπως τό διατυπώνει ὁ Ἅγιος Συμεών ὁ Νέος Θεολόγος, ὁμοιάζει μέ ἓνα ἄλλο ἐρώτημα τό ὁποῖο διατυπώνει στήν πρός Ρωμαίους ἐπιστολή του ὁ Ἀπόστολος Παῦλος: **«Τίς με ρύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου;»**. Ποιός θά μέ ἐλευθερώσῃ, λέει, ἀπό αὐτό τό σῶμα τό ὑποτεταγμένο στόν θάνατο; Σέ τελευταία ἀνάλυση, Ἀπόστολος Παῦλος καί Ἅγιος Συμεών ὁ Νέος Θεολόγος, τό ἴδιο ἐρώτημα θέτουν. Γι' αὐτό καί ἡ ἀπάντησις εἶναι μία καί ἡ αὐτή.

Διότι λέγει ὡς ἀπάντησιν ὁ ἀπόστολος Παῦλος **«χάρις δὲ τῷ Θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν»** (Ρωμ. 7.25). Εὐχαριστεῖ τόν Θεόν ὁ ὁποῖος τόν ἠλευθέρωσε διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου μας. Ἄρα αὐτός ὁ ὁποῖος ἠλευθέρωσε τόν ἀπόστολον Παῦλον εἶναι ὁ Θεός διὰ τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Υἱοῦ Του Ἰησοῦ Χριστοῦ. Βλέπουμε δηλαδή ὅτι ἡ θεραπευτικὴ ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου ἐνεργεῖται διὰ τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Υἱοῦ Του.

Τό ἴδιο θά δοῦμε καί στήν ἀπάντησις πού δίδει ὁ Ἅγιος Συμεών ὁ Νέος

Θεολόγος στο ἴδιο, κατ' οὐσίαν, ἐρώτημα μέ αυτό τοῦ ἀποστόλου Παύλου: **Τί οὖν ἐστὶ τοῦτο τό ὑπερφνές καὶ ὑπερούσιον, οὗπερ ἡ δύναμις ἐνεργήσῃ τὴν ὑγίαν; Ἰησοῦς Χριστός, Θεός ἄνθρωπος· ἵνα τῷ ὁμοίῳ τό ὅμοιον θεραπεύσῃ τῆς ἀνθρωπότητος.** Βλέπουμε ὅτι ἐπειδὴ ὁ θεραπευόμενος εἶναι ἄνθρωπος, καὶ ἡ θεραπεία του δι' Ἀνθρώπου ἐνεργεῖται, διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, πού εἶναι καὶ Θεός ἀλλὰ καὶ Ἀνθρωπος ἀληθινός καὶ ἀναμάρτητος.

Καὶ στίς δύο περιπτώσεις εἶναι ὁ Θεός αὐτός πού θεραπεύει, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Υἱοῦ Του. Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, λέγει ὁ ἀπόστολος Παῦλος, πού μέ ἐλευθερώνει δηλαδή. Ποῖον εἶναι τό ὑπερφνές καὶ ὑπερούσιον τοῦ ὁποίου ἡ δύναμις θά ἐνεργήσῃ τὴν ὑγίαν; Ἰησοῦς Χριστός, Θεός Ἀνθρωπος.

Καὶ στοὺς δύο Ἀγίους, ἡ θεραπεία γίνεται διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος θεραπεύει τό ἀνθρώπινον διὰ τοῦ ὁμοίου, Ἀνθρωπος ὢν, διὰ νά λειτουργῇται ὁ νόμος τῆς θεραπείας τοῦ ὁμοίου μέ τό ὅμοιον, ἐνῶ τὴν δύναμιν πού ἔχει γιὰ νά ἐνεργῇ τὴν θεραπείαν τὴν ὑπερφνὴ καὶ ὑπερούσιον, τὴν ἔχει ὡς Υἱός τοῦ Θεοῦ. Ὅπως λέγει ὁ Χριστός **«ὁ Πατὴρ ὁ ἐν ἐμοὶ μένων αὐτός ποιεῖ τὰ ἔργα»**. Ὁ Χριστός ὅ,τι κάνει τό κάνει ἐπειδὴ εἶναι ἓνα μέ τόν Πατέρα¹⁰, ἐπειδὴ εἶναι ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ.

Ὅπως γενικῶς ἡ δημιουργία τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἀνθρώπου ἔγινε ἐκ τοῦ Πατρός, δι' Υἱοῦ, ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ, ἔτσι καὶ ἡ ἀνάπλασις τοῦ κόσμου, δηλαδή τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ ἁμαρτωλοῦ καὶ πεπτωκότος, πάλιν ἔτσι γίνεται, ἐκ τοῦ Πατρός, δι' Υἱοῦ, ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ.

Ἄν ἦταν βέβαια ἓνας ἀπλός ἄνθρωπος ὅπως ἐμεῖς ὁ Χριστός, τίποτε δέν θά ἐγίνετο. Διότι ἀλλιῶς, ἂν ἦταν ἀπλῶς ὁ ἄνθρωπος νά θεραπεύῃ τόν ἄνθρωπο, δέν θά χρειαζόταν νά ἐνανθρωπήσῃ ὁ υἱός τοῦ Θεοῦ, διότι θά εἶχαμε μόνοι μας θεραπευθεῖ. Ὁ Ἅγιος Συμεών ὁ Νέος Θεολόγος τονίζει τὴν ἀνθρώπινη φύση τοῦ Χριστοῦ ὡς αὐτὴν διὰ μέσου τῆς ὁποίας ἐνεργεῖται ἡ θεραπεία. Ἡ ἰδιαίτερη σημασία βρίσκεται στὴν πρόθεση **«διὰ»**.

Διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐλευθερώνεται ὁ κάθε ἄνθρωπος ἀπὸ τό σῶμα τῆς ἁμαρτίας. Διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μετέχει ἡ ἀνθρώπινη φύση μας τῆς θεότητος, ὅπως λέει ὁ Ἅγιος Συμεών ὅτι **«τῆς θεότητος αὐτοῦ μιγνυμένης καὶ κιρναμένης ἐκάστῳ τῶν εἰς αὐτόν πιστευόντων, καὶ τούτου μετεिल्φόντων»**. Ἀνθρωπότης ἡ θεραπευομένη καὶ Ἀνθρωπος ὁ Ἰησοῦς Χριστός διὰ τοῦ ὁποίου θεραπεύεται ἡ ἀνθρωπότης, ὥστε νά γίνει ἡ θεραπεία τοῦ ὁμοίου μέ τό ὅμοιον. Ἐπειδὴ ὁ Χριστός ἔλαβε, ὅπως λέγει τό τροπάριο, σῶμα ὁμοιοπαθές μέ τό δικό μας **«ὁμοιοπαθές ἡμῖν περιέθου σῶμα, τό τῶν ἡμετέρων λυτήριον ἀμπλακημάτων»**, γι' αὐτό καὶ μπορούμε καὶ μετέχουμε τῆς σαρκός τοῦ Χριστοῦ. Μετέχοντες ὅμως τῆς σαρκός τοῦ Χριστοῦ διὰ τῆς Θείας Κοινωνίας, ἡ θεότητα τοῦ Χριστοῦ μετέχεται ἀπὸ κάθε ἓναν ἀπὸ μᾶς ὁ ὁποῖος μέ ἀληθινὴ πίστη στὸν Χριστόν μεταλαμβάνει, διότι σμίγει καὶ ἐνώνεται καὶ ἀνακιρνᾶται ἡ θεότητα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μέ κάθε ἓναν ἀπὸ αὐτοὺς πού πιστεύοντες μεταλαμβάνουν τοῦ Χριστοῦ.

Καὶ τό ἐνταῦθα θαυμαστόν εἶναι ὅτι ὅλη αὕτὴ ἡ θαυμαστὴ θεολογία γίνεται

κατανοητή όταν λάβουμε ως πρότυπο, όπως κάνει ο Άγιος Συμεών, τόν νόμο της θεραπείας του όμοιου με τό όμοιον στην ιατρική τών ανθρώπων, καί μέ παράδειγμα αὐτόν, δοῦμε τίς ἀναλογίες στην ὑπερφυή θεραπεία τῆς πρωτογενούς ἀσθενείας του ἀνθρωπίνου γένους:

Στήν θεραπεία του όμοιου μέ τό όμοιο, αὐτό πού θεραπεύει εἶναι ἡ δύναμις τήν ὁποία ἔχει τό όμοιο πρὸς τόν πάσχοντα. Ὁ πάσχων εἶναι ἐδῶ ὁ ἄνθρωπος. Γι' αὐτό καί προηγουμένως εἶδαμε τόν Άγιο Συμεών τόν Νέο Θεολόγο νά ἀναζητῇ τήν δύναμιν τήν ὑπερφυή καί ὑπερούσιον γιά νά θεραπευθῇ ἡ ἀνθρωπότης.

Γιά νά λειτουργήσῃ ὁ νόμος τῆς θεραπείας του όμοιου μέ τό όμοιον, πρέπει νά ὑπάρχῃ τό όμοιον μεταξύ τῆς θεραπευοῦσης δυνάμεως καί του πάσχοντος, ἄρα πρέπει ὁ θεραπεύων τούς ἀνθρώπους νά εἶναι καί αὐτός ἄνθρωπος. Ἀλλά ἐδῶ χρειάζεται καί δύναμις ὑπερφυῆς καί ὑπερούσιος διά νά ἐνεργήσῃ τήν θεραπείαν του όμοιου μέ τό όμοιο.

Ποῖος ἄλλος μπορούσε νά εἶναι αὐτή ἡ δύναμις ἡ ὑπερφυῆς καί ὑπερούσιος παρά μόνον ὁ Ἐναθρωπήσας Υἱός του Θεοῦ, ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὁ ὁποῖος εἶναι Θεός καί Ἄνθρωπος;

Ἀρχιμ. **Χρυσόστομος Τροχαλάκης**

Ὑποσημειώσεις:

1. Ματθ. 1,21 καί Λουκ. 1,31.
2. Στήν δεκάτη του κατήχηση τών Φωτιζομένων (10,12,4).
3. Λουκ. 1,46.
4. ἱερ. 17,14.
5. «Οὐ χρειάν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἱατροῦ ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες» Ματθ. 9,12, Μάρκ. 2,17.
«Οὐ χρειάν ἔχουσιν οἱ ὑγιαίνοντες ἱατροῦ ἀλλά οἱ κακῶς ἔχοντες», Λουκ. 5,31.
6. Ἡ μετάφραση ἔγινε ἀπό τόν φίλο του Ἁγίου Νικοδήμου του Ἀγιορείτου, Διονύσιο Ζαγοραῖο τόν Ἀγιορείτη, πού ἐξέδωσε ἅπαντα τά εὑρεθέντα ἀπό τούς λόγους του Ἁγίου Συμεών του Νέου Θεολόγου. Χρησιμοποιοῦμε τήν ἔκδοση πού ἔγινε τό 1866, μέ τίτλο «Τοῦ Ὁσίου καί Θεοφόρου Πατρός ἡμῶν Συμεών του Νέου Θεολόγου τά Εὑρισκόμενα», ὅπως αὐτή ἀνατυπώθηκε ἀπό τόν ἐκδοτικό οἶκο Β. Ρηγοπούλου τό ἔτος (1977) στήν Θεσσαλονίκη.
7. Ἁγίου Συμεών του Νέου Θεολόγου, Ἀλφαβητικά Κεφάλαια, Ἐκδοσις Ἱερᾶς Μονῆς Σταυρονικήτα Ἁγίου Ὁρους, δημοσιεύθηκαν τό ἔτος 2005, μετά τήν εὑρεσή τους, διότι τό πρωτότυπο κείμενο μέχρι τότε ἠγνοεῖτο. (σελ 246 κ.έ.)
Στήν σελίδα 250 του ἀνωτέρω βιβλίου βρίσκουμε τό πρωτότυπο κείμενο ὅπου ὁ Ἅγιος Συμεών ὁ Νέος Θεολόγος, πού ἐγεννήθη τό ἔτος 949 καί ἐκοιμήθη τό ἔτος 1022 πραγματεύεται ἀρκετά ἀναλυτικά τήν ἔννοια τῆς ἱατρικῆς στήν Ὁρθόδοξη Θεολογία.
8. Γεν.3,19.
9. Ρωμ.6,7.
10. «Πιστεῦτέ μοι ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καί ὁ πατήρ ἐν ἐμοί» Ἰωάν.14,10.

Η ΕΝΟΡΙΑ ΩΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΡΙΟ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΚΑΤΗΧΗΣΕΩΣ

Όμιλίες με σκοπό νά βοηθηθοῦμε
στήν πνευματική μας ζωή γίνονται στήν Ένορία μας,
στήν Πνευματική ΕΣΤΙΑ τῶν Ἐκδόσεων «ΥΠΑΚΟΗ»,
Μαυρομιάλη 96 :

- Κάθε **ΚΥΡΙΑΚΗ** πρωΐ, μετά τήν Θ. Λειτουργία,
ἀπό τίς 11:30 ἕως τίς 1:30 τό μεσημέρι,
μέ γενικό Θέμα:

«Διάγνωση καί θεραπεία τῶν προβλημάτων
τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς μέ ὁδηγό τίς

“ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΕΙΣ” τοῦ Ἁγίου Ἀγουστίνου».

Κατά τήν διάρκεια τῆς ἀναπτύξεως τοῦ θέματος γίνεται διάλογος μέ τοὺς ἀκροατές.
Πρό τῆς ἐνάρξεως τῆς ὁμιλίας παρατίθεται δωρεάν ἓνα μικρό πρόγευμα
πρός ἀναψυχήν τῶν προσερχομένων εὐθύς μετά τή Θ. Λειτουργία.

Κάθε ΤΡΙΤΗ

- Τά **ΘΕΟΛΟΓΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ** τῆς ΤΡΙΤΗΣ, ἄρχισαν στίς 2 Ὀκτωβρίου 2012
μέ γενικό Θέμα:
«**Η ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ**».
- **Η ΣΧΟΛΗ ΣΥΖΥΓΩΝ & ΓΟΝΕΩΝ** θά ἐπαναλειτουργήσῃ στίς
6 Νοεμβρίου 2012.

Ἑπεύθυνος Συνάξεων: π. Βασίλειος Βολουδάκης.

- Κάθε **ΤΕΤΑΡΤΗ** ἀπόγευμα, στό Παρεκκλήσιο τοῦ Ἁγ. Νεκταρίου μετά τόν
Ἑσπερινό καί τήν Παράκληση οἱ ὁμιλίες ἔχουν γενικό Θέμα: «**Μέ ὁδηγό τήν
Παλαιά καί τήν Καινή Διαθήκη**».

Ἑπεύθυνος - Συντονιστής: π. Φίλιππος Μίαρης.

